

Projekt

z dnia 15 listopada 2024 r.
Zgłoszony przez Burmistrza Szprotawy

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W SZPROTAWIE**

z dnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Szprotawa na lata 2024 - 2030

Na podstawie art. 10e ust. 1-4, art. 10f ust. 4 oraz art. 18 ust. 2 pkt 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r., poz. 1465 i 1572), art. 3 pkt 3 oraz art. 9 pkt 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r., poz. 324 i 862) Rada Miejska w Szprotawie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Szprotawa na lata 2024-2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Szprotawy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Andrzej Stambulski

Anna Kowalska-Kasprzak

RADA PRAWNY 15.11.2024r.

Uzasadnienie

Na podstawie art. 10 f ustawy o samorządzie gminnym - dalej zwana u.s.g strategia rozwoju gminy jest przyjmowana przez radę gminy w drodze uchwały. Przyjmowanie programów rozwoju w trybie określonym w przepisach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 6a u.s.g należy do zakresu właściwości rady gminy. Gmina może opracować strategię rozwoju gminy. Podmiotem realizującym politykę rozwoju jest samorząd gminny.

Strategia Rozwoju Gminy Szprotawa na lata 2024-2030 jest jednym z najważniejszych dokumentów zawierających zespół działań, których celem jest poprawa jakości życia i wspomaganie rozwoju jej mieszkańców. Zrównoważony rozwój pozwala zarówno rozwiązywać problemy jak i tworzyć podstawy rozwoju w obszarach społecznym, gospodarczym, ekologicznym, przestrzennym. Dokument wskazuje cele strategiczne i operacyjne istotne dla rozwoju gminy do roku 2030.

Podstawową przesłanką opracowania strategii jest zabezpieczenie ciągłości kierunków rozwoju, a także potrzeby dostosowania realizowanych przez gminę usług publicznych do nowych uwarunkowań ekonomicznych, przepisów prawnych oraz zmieniających się potrzeb mieszkańców. Ponadto opracowana Strategia Rozwoju Gminy Szprotawa na lata 2024-2030 jest instrumentem pozyskiwania środków. Strategia rozwoju gminy jest spójna z ustaleniami i rekomendacjami określonymi w strategii rozwoju województwa w celu zapewnienia systemowej integralności dokumentów. Strategia zawiera wnioski z przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej, przestrzennej, strategiczne cele rozwoju oraz kierunki działań podejmowanych dla ich osiągnięcia oraz model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. Ponadto strategia określa wynikające z docelowego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie. Strategia rozwoju gminy jest punktem wyjścia do opracowania planów ogólnych uwzględniając uwarunkowania rozwoju przestrzennego.

Na podstawie art. 10f ust. 2 u.s.g. projekt strategii został przesłany Zarządowi Województwa Lubuskiego w celu wydania opinii. Jednakże, z uwagi na fakt, iż Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 opracowana została z wykorzystaniem przepisów przejściowych i nie zawiera tym samym wszystkich obligatoryjnych elementów wymaganych art. 11 ust. 1c ustawy z dnia 05.05.1998 r. o samorządzie województwa, Zarząd Województwa Lubuskiego uznał opiniowanie przesłanego projektu Strategii za bezprzedmiotowe i powołując się na zalecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, Departamentu Strategii - uchwałą nr 3/36/24 odstąpił od wyrażenia stanowiska w zakresie sposobu uwzględnienia w projekcie Strategii ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie.

Nadto, uzyskano opinię Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gorzowie Wielkopolskim, z której wynika, że nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Projekt strategii został wysłany również do: Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim, Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie we Wrocławiu.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gorzowie Wielkopolskim przedłożyło opinię, z której wynika iż należy dokonać nieznacznych zmian, które zostały uwzględnione w ostatecznej wersji strategii, ponadto projekt strategii został zaopiniowany pozytywnie.

Projekt strategii podlegał konsultacjom społecznym z mieszkańcami Gminy Szprotawa, sąsiednimi gminami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi. W toku konsultacji społecznych z mieszkańcami zgłoszono cztery identyczne uwagi do projektu Strategii, odnoszące się do usunięcia zapisu mówiącego o terenach stanowiących ewentualną rezerwę pod komunalne wysypisko odpadów, widniejącego na str. 117 załącznika. Uwagi te zostały uwzględnione w ostatecznej wersji dokumentu- zapis powyższy usunięto.

Niestety, na skutek omyłkowego dostarczenia do tut. urzędu, przez firmę opracowującą dokument, niewłaściwej wersji projektu Strategii tj. z nieusuniętym zapisem, o którym mowa wyżej, pod obrady Rady Miejskiej w Szprotawie przedłożony został błędny załącznik do uchwały.

Tym samym Rada Miejska w Szprotawie, podjęła w dniu 13 września 2024 r. uchwałę nr VII/35/2024 w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Szprotawa na lata 2024-2030, której załącznik, co wykazano wyżej, był błędny.

Aby naprawić błąd jak najszybciej, pod obrady Rady Miejskiej w Szprotawie w dniu 29 listopada 2024 r. przedkłada się dwa projekty uchwał : w sprawie utraty mocy ww. uchwały i obecny- w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Szprotawa na lata 2024-2030, którą stanowi załącznik do uchwały tj. z ostateczną wersją dokumentu.

Przedkładany pod obrady wraz z uchwałą Projekt Strategii nie wymaga przeprowadzania po raz kolejny konsultacji społecznych, ponieważ przeszedł on już pełen proces konsultacji, zgodnie z art. 10f u.s.g i w trybie określonym w art.6 ust.3 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Ten właśnie projekt powinien być przedłożony pod obrady Rady Miejskiej w dniu 13 września 2024 r.

Przyjęcie Strategii Rozwoju Gminy Szprotawa na lata 2024-2030, jako dokumentu, nie wpłynie w żaden sposób na dochody ani wydatki gminy. Należy jednak zwrócić uwagę, że wydatki z budżetu gminy z pewnością generować będzie realizacja Strategii. W punkcie 4 dokumentu opisano założenia systemu realizacji Strategii, wskazując, że głównym źródłem jej finansowania - oprócz środków z budżetu unijnego, krajowego, wojewódzkiego i powiatowego - będzie budżet Gminy. Jednakże podkreślić należy, że finansowanie priorytetowych przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym, które wyszczególnione zostały w Strategii, wskazane już zostało w Wieloletniej Prognozie Finansowej gminy.

Przyjęcie powyższego dokumentu nie wpłynie na stan zatrudnienia w urzędzie, nie wymaga również poniesienia dodatkowych wydatków na jego funkcjonowanie.

Mając powyższe na uwadze podjęcie niniejszej uchwały uznaje się za zasadne.

BURMISTRZ
Mieczysław Gąslik

7. Iguenek
Z up. BURMISTRZA
Małgorzata Serofin
Za Zarząd Wydziału

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SZPROTAWA NA LATA 2024-2030

SZPROTAWA

Szprotawa, 2024 r.

SPIS TREŚCI

Wykaz najważniejszych skrótów i symboli.....	2
Podstawowe informacje o opracowaniu	3
CZĘŚĆ ANALITYCZNA	4
1 Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej gminy Szprotawa.....	5
1.1 Sytuacja społeczna.....	6
1.2 Sytuacja gospodarcza	30
1.3 Sytuacja przestrzenna.....	39
1.4 Analiza zdolności inwestycyjnej.....	66
1.5 Analiza potencjału jakości życia w gminie i wyniki badania ankietowego	69
1.6 Wnioski z diagnozy	79
2 Określenie cech warunkujących rozwój gminy i społeczności lokalnej	82
2.1 Analiza SWOT /TOTS.....	82
2.2 Identyfikacja potencjału rozwojowego gminy.....	84
CZĘŚĆ STRATEGICZNA.....	85
3 Wizja, misja i cele Strategii.....	86
3.1 Wizja i misja	86
3.2 Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań.....	89
3.3 Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.....	93
3.4 Model funkcjonalno-przestrzenny	104
4 Założenia wdrożeniowe	118
4.1 Planowane przedsięwzięcia.....	118
4.2 Ramy finansowe i źródła finansowania	119
4.3 System realizacji Strategii.....	119
Podsumowanie	124
Spis tabel, rysunków, tabel i wykresów	126
Bibliografia.....	130

Wykaz najważniejszych skrótów i symboli

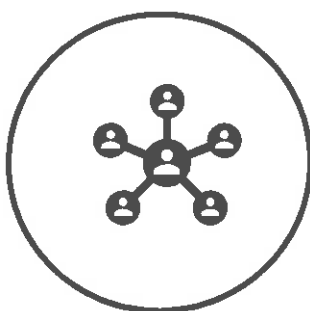
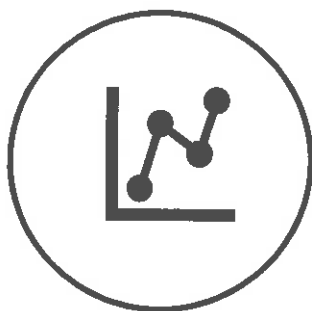
1.	COVID-19	– choroba zakaźna wywoływana przez wirusa SARS-CoV-2
2.	EBI	– Europejski Bank Inwestycyjny
3.	EBOR	– Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju
4.	EOG	– Europejski Obszar Gospodarczy
5.	e-PUAP	– Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej
6.	Gmina	– Gmina Szprotawa
7.	GPZ	– Główny Punkt Zasilający, stacja elektroenergetyczna zasilająca sieć SN
8.	JCWP	– Jednolita Część Wód Powierzchniowych
9.	JCWPD	– Jednolita Część Wód Podziemnych
10.	Mg	– megagram
11.	OPS	– Ośrodek Pomocy Społecznej w Szprotawie
12.	OSI	– Obszar Strategicznej Interwencji
13.	OSP	– Ochotnicza Straż Pożarna
14.	PJM	– Polski Język Migowy
15.	PKD	– Polska Klasyfikacja Działalności
16.	PSZOK	– Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
17.	REGON	– Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej
18.	RLM	– Rzeczywista Liczba Mieszkańców
19.	S.A.	– spółka akcyjna
20.	SMS	– z ang. Short Message Service, krótka wiadomość tekstowa w cyfrowych sieciach telefonii
21.	SN	– linia elektroenergetyczna o średnim napięciu
22.	Sp. z o.o.	– spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
23.	SWOT	– analiza SWOT, metoda porządkowania i weryfikowania informacji
24.	SzDK	Szprotawski Dom Kultury
25.	UE	– Unia Europejska
26.	WN	– linia elektroenergetyczna o wysokim napięciu
27.	zł	– złoty, podstawowa jednostka monetarna w Polsce

Podstawowe informacje o opracowaniu

Jedną z podstawowych metod zarządzania gminną jednostką samorządu terytorialnego jest planowanie strategiczne rozwoju gminy w dłuższym horyzoncie czasowym. Głównym narzędziem wykorzystywanym w planowaniu strategicznym jest dokument planistyczny w postaci strategii rozwoju gminy, która stanowi wyznacznik kierunków rozwoju gminy w przyjętej perspektywie czasowej. Horyzont czasowy przedmiotowej Strategii wyznaczono na lata 2024-2030, wskazując tym samym na długofalowy charakter tego dokumentu pozwalający na osiągnięcie wszystkich zakładanych celów oraz realizację przedsięwzięć przeznaczonych do realizacji. Przyjęty okres obowiązywania nowego dokumentu strategicznego wynikał także w szczególności z uwarunkowań zewnętrznych oraz horyzontów czasowych stosowanych w planowaniu strategicznym w skali regionalnej, krajowej czy Unii Europejskiej. Strategia obejmuje wszystkie sfery działalności gminy i została podzielona na 3 obszary działania: sferę społeczną, sferę gospodarczą oraz sferę przestrzenną (w tym środowiska i infrastruktury technicznej). W tym zakresie cele i przedsięwzięcia wyznaczone w ramach Strategii odnoszą się jednak nie tylko do zadań i obszarów działania gminy jako samorządu terytorialnego realizowanych przez władze gminy, ale mają swoje odniesienie także do sposobów i kierunków działania wszystkich innych instytucji/podmiotów działających na terenie gminy. Gmina Szprotawa będzie pełniła rolę instytucji wdrażającej w życie założenia Strategii oraz odpowiedzialnej za jej prawidłową realizację i osiągnięcie założonych celów Strategii. Metodologię opracowania Strategii oparto o powszechnie stosowane metody planowania strategicznego. W pracach nad Strategią kierowano się jednocześnie potrzebą zapewnienia jak najpełniejszego uspołecznionego charakteru Strategii i umożliwienia wpływu społeczności lokalnej na jej kształt na każdym etapie przygotowywania i wdrażania – w trakcie opracowywania Strategii przeprowadzono konsultacje z mieszkańcami dotyczące najważniejszych potrzeb i kierunków rozwoju w gminie. W końcowym etapie Strategii opracowano system jej wdrażania, monitoringu oraz oceny stopnia realizacji jej założeń. Jak wynika z powyższego opisu przedmiotowa Strategia – co jest charakterystyczne dla tego typu dokumentów – ma charakter ogólny, wyznacza kierunki rozwoju gminy na poziomie celów (strategicznym i operacyjnym) oraz typów przedsięwzięć zmierzających do realizacji tych celów. Nie określano natomiast zamkniętego katalogu konkretnych projektów do realizacji, które zostaną określone w szczegółowych dokumentach planistycznych gminy. Opracowany w ten sposób dokument będzie stanowił swoistą mapę drogową wytyczającą priorytety rozwoju gminy w perspektywie do 2030 r. Jednocześnie Strategia ma charakter otwarty a metodologia jej wdrażania zakłada możliwość dokonywania zmian i aktualizacji jej zapisów w reakcji na zmieniające się uwarunkowania makroekonomiczne, wyniki okresowych analiz efektów realizacji Strategii czy inne czynniki mogące mieć wpływ na przyjęte założenia. Wszystkie zmiany w tym zakresie będą jednak odbywały się przy udziale społeczności lokalnej zachowując uspołeczniony charakter tego dokumentu.

CZĘŚĆ ANALITYCZNA

1 Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej gminy Szprotawa

Podstawowe informacje o gminie Szprotawa

Gmina Szprotawa to gmina miejsko-wiejska położona w południowej części województwa lubuskiego, w powiecie żagańskim. Powierzchnia gminy wynosi 233 km², co stanowi 20,58% powierzchni powiatu żagańskiego, 1,67 % województwa lubuskiego, 0,07% powierzchni Polski. Geograficznie gmina Szprotawa znajduje się na Równinie Szprotawskiej, w bliskim sąsiedztwie Borów Dolnośląskich. Jej współrzędne geograficzne wynoszą: 51°33'56"N oraz 15°32'11"E. Gmina Szprotawa znajduje się w odległości ok. 17 km od siedziby powiatu - miasta Żagań. Znajduje się ~60 km od granicy polsko-niemieckiej. Gminę Szprotawa zamieszkiwało w 2022 r. 19 220 osób (stan na 31.12.2022 r.). Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 82,7 osoby/km².

Funkcjonowanie Gminy Szprotawa

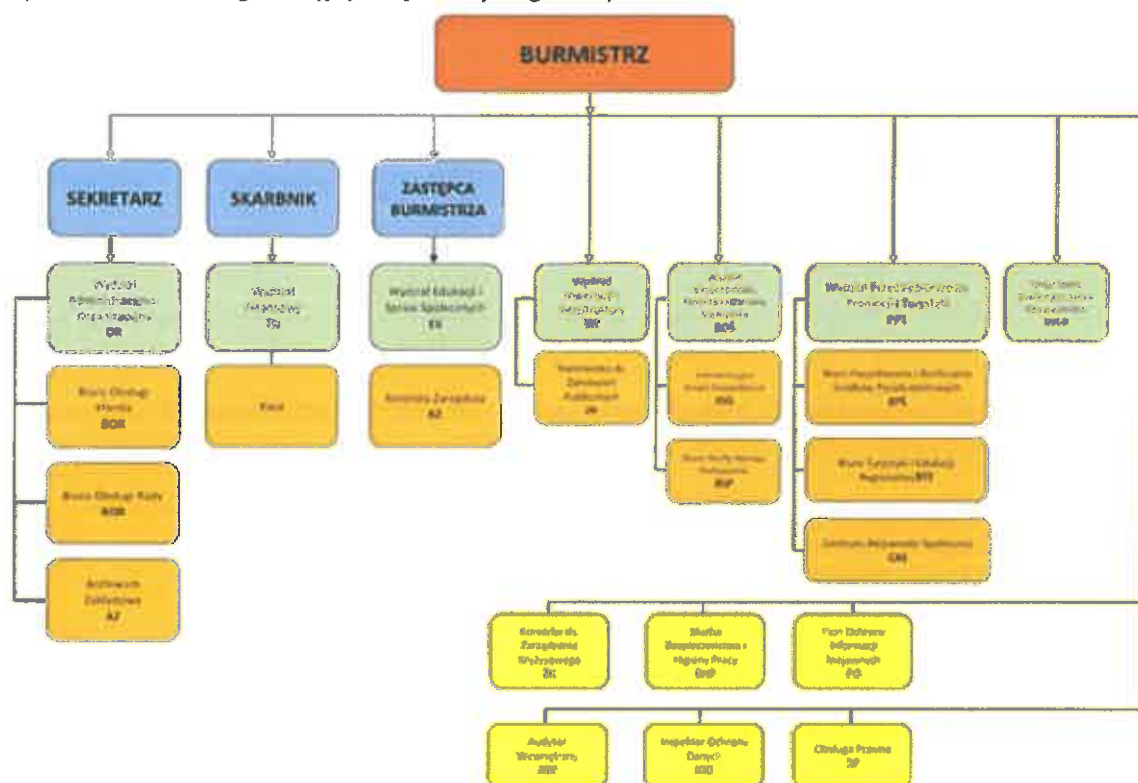
Poniżej przedstawiono podstawowe uregulowania funkcjonowania Gminy Szprotawa.

Burmistrz jest organem wykonawczym. Burmistrz wykonuje uchwały Rady Miejskiej i zadania określone przepisami prawa. Do zadań Burmistrza należy w szczególności:

- opracowywanie strategii i programów rozwoju,
- gospodarowanie mieniem komunalnym,
- wykonywanie budżetu.

Rada Miejska jest organem stanowiącym i kontrolnym. Radni gminy wybierani są w głosowaniu powszechnym przez mieszkańców. Tworzą Radę Miejską. Ich obowiązkiem jest kierowanie się dobrem wspólnoty samorządowej, utrzymywanie stałej więzi z mieszkańcami oraz ich organizacjami, przyjmowanie zgłaszanych przez nich postulatów i przedstawianie ich organom gminy do rozpatrzenia. Radni mają obowiązek brać udział w pracach Rady Miejskiej i jej komisjach oraz innych Instytucji samorządowych, do których zostali wybrani lub desygnowani. Nadzór nad działalnością gminną (m.in. działalnością Rady Miejskiej) sprawuje prezes Rady Ministrów i wojewoda, a w zakresie spraw finansowych regionalna izba obrachunkowa (art. 86 ustawy). Gmina wykonuje swoje zadania głównie przy pomocy Urzędu Miejskiego w Szprotawie. Urząd Miejski realizuje spoczywające na gminie zadania własne, zadania zlecone, zadania wykonywane na podstawie porozumienia z organami administracji rządowej (zadań zleconych), zadania publiczne powierzone gminie w drodze zawartych porozumień. Poniżej schemat organizacyjny Urzędu Miejskiego w Szprotawie.

Rysunek 1 Schemat organizacyjny Urzędu Miejskiego w Szprotawie

Źródło: załącznik do zarządzenia nr 54/2021 Burmistrza Szprotawy z dnia 29 listopada 2021 r.

Zadania gminne realizowane są również poprzez gminne jednostki organizacyjne takie jak: Miejska Biblioteka Publiczna, Szprotawski Dom Kultury, Ośrodek Pomocy Społecznej, Szprotawskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o., Szprotawski Zarząd Nieruchomości „Chrobry” Sp. z o.o., Szprotawski Zakład Aktywności Zawodowej, Zespół Przedszkolny w Szprotawie i szkoły (Szkoły Podstawowe i Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Bolesława Chrobrego w Szprotawie).

1.1 Sytuacja społeczna

W przedmiotowym punkcie przedstawiono diagnozę sytuacji społecznej gminy Szprotawa. Zaprezentowano dane statystyczne wraz z wnioskami dotyczące demografii i rynku pracy. W dalszej części opisano infrastrukturę społeczną gminy w kontekście oświaty i wychowania, kultury i sportu, ochrony zdrowia, opieki społecznej oraz działalności organizacji pozarządowych. Opisano kwestię bezpieczeństwa publicznego, występujących problemów społecznych oraz cyfryzacji usług publicznych.

Demografia

Poniżej przedstawiono liczbę mieszkańców gminy Szprotawa w latach 2017-2022.

Tabela 1 Liczba ludności w gminie Szprotawa w latach 2017-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba mieszkańców	20 925	20 795	20 610	19 771	19 479	19 220

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Z powyższej tabeli wynika, że liczba mieszkańców gminy w latach 2017-2022 spadła o 1 705 osób. Trend ten jest spowodowany migracjami, co potwierdzają dane dotyczące salda migracji w latach 2017-2022 w poniższej tabeli.

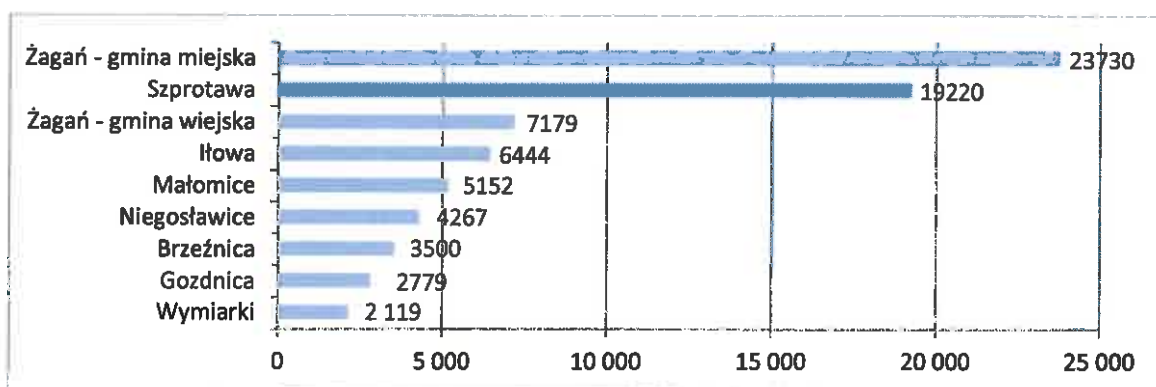
Tabela 2 Saldo migracji w gminie Szprotawa w latach 2016-2021

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Saldo migracji ogółem	-130	-46	-89	-81	-114	-141
Saldo migracji wewnętrznych	-121	-60	-93	-71	-101	-138
Saldo migracji zagranicznych	-9	14	4	-10	-13	-3

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Poniżej przedstawiono porównanie gminy Szprotawa z innymi gminami powiatu żagańskiego.

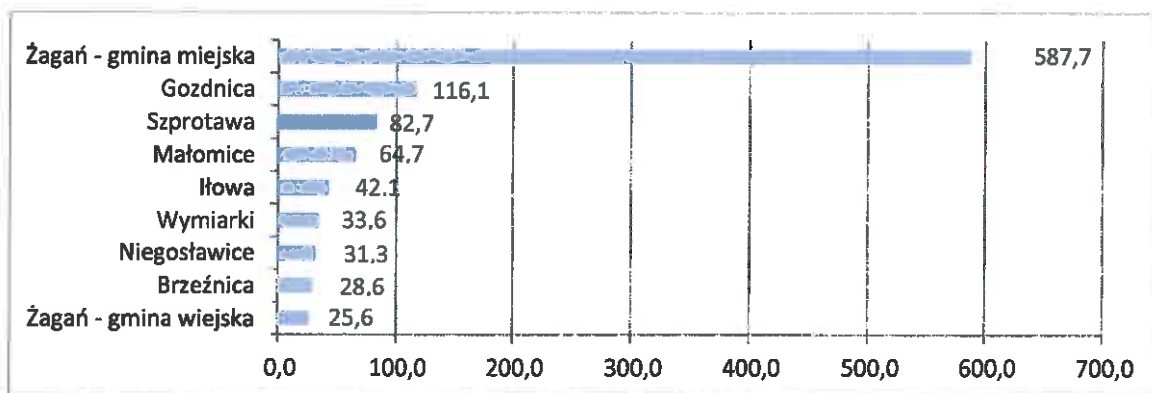
Wykres 1 Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu żagańskiego (stan na 31.12.2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Gmina Szprotawa jest drugą najbardziej zaludnioną gminą powiatu żagańskiego. Obok Żagania stanowi największy ośrodek miejski w powiecie żagańskim. Pozostałe gminy mają zdecydowanie mniejszą liczbę mieszkańców.

Poniżej przedstawiono porównanie gęstości zaludnienia gminy Szprotawa z innymi gminami powiatu żagańskiego.

Wykres 2 Gęstość zaludnienia w poszczególnych gminach powiatu żagańskiego – osoby na km² (stan na 31.12.2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Gmina Szprotawa prezentuje 3 najwyższy wskaźnik gęstości zaludnienia wśród gmin powiatu żagańskiego za gminą miejską Żagań i Gozdnicą. Jednostką o największej gęstości zaludnienia w powiecie jest miasto Szprotawa – wskaźnik wynosi 981,5 os./km².

Poniżej przedstawiono strukturę ludności gminy Szprotawa w podziale na płeć.

Wykres 3 Ludność gminy Szprotawa w podziale na płeć na koniec 2022 r.(%)

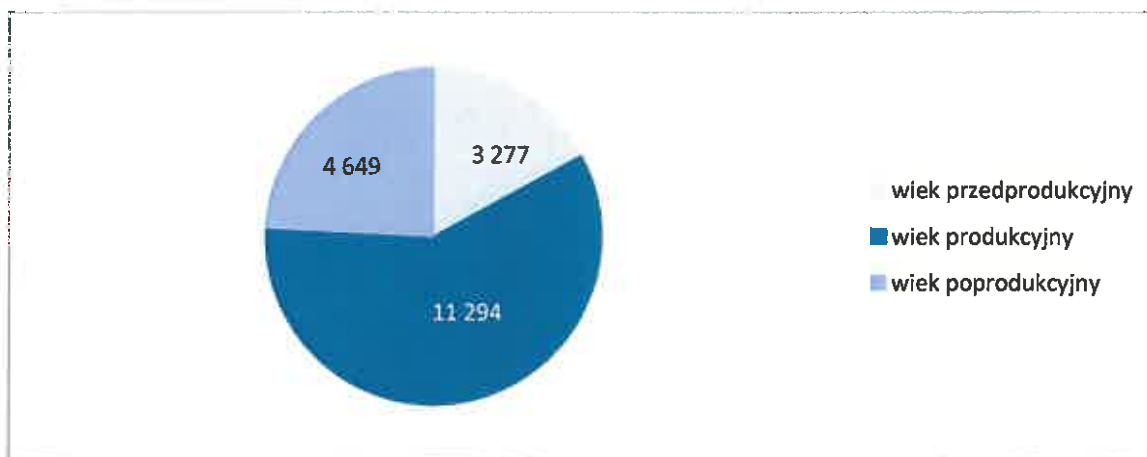

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W gminie Szprotawa na koniec 2022 r. występowała różnica w liczbie kobiet (9 927) i mężczyzn (9 293).

Poniżej zaprezentowano liczbę mieszkańców gminy Szprotawa w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny (stan na 31.12.2022 r.).

Wykres 4 Liczba mieszkańców gminy Szprotawa w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny (stan na 31.12.2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Struktura wieku mieszkańców gminy w ujęciu procentowym przedstawia się następująco:

- wiek przedprodukcyjny: 17,05%,
- wiek produkcyjny: 58,76%,
- wiek poprodukcyjny: 24,19%.

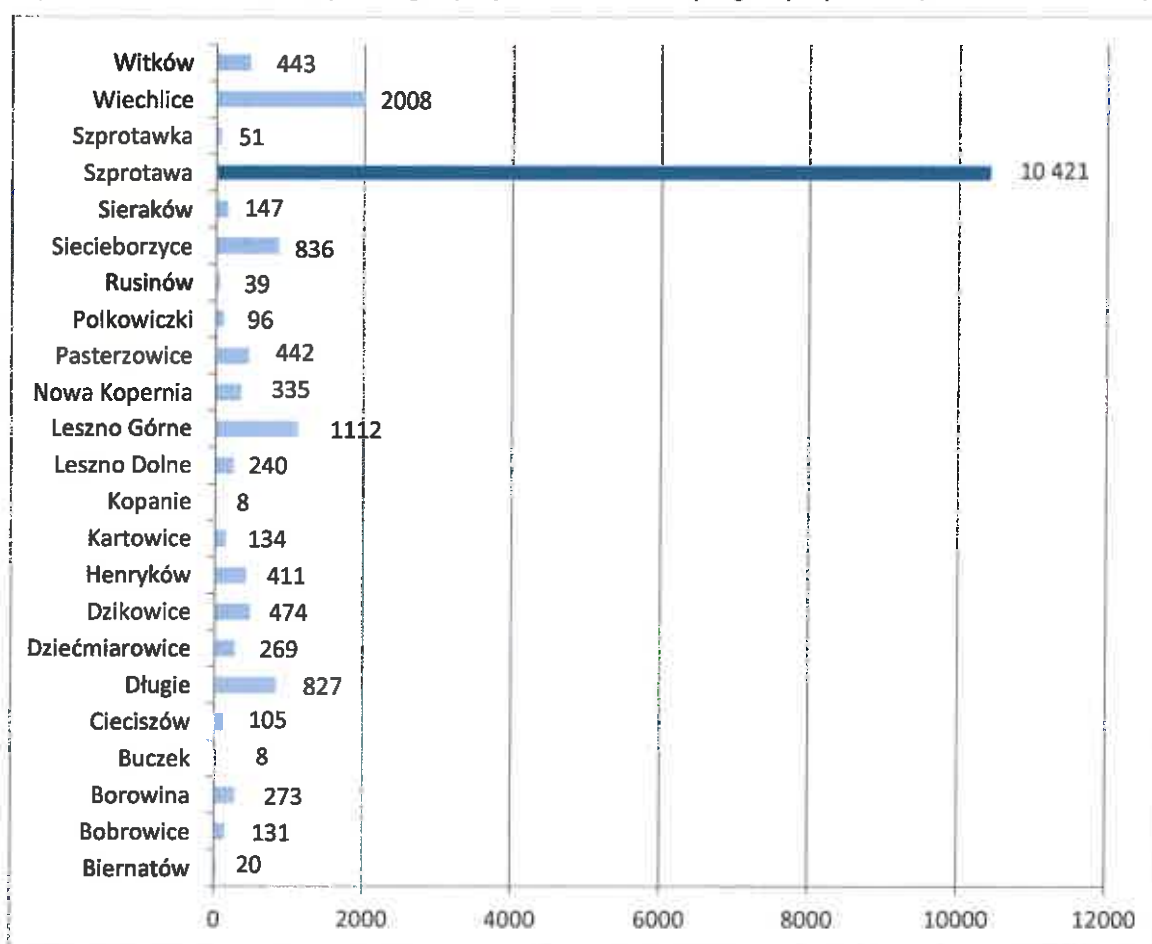
Powyższa struktura wskazuje, że współczynnik obciążenia osobami w wieku poprodukcyjnym (wskaźnik opisuje ile osób w wieku poprodukcyjnym przypada na osoby w wieku produkcyjnym) dla gminy Szprotawa wynosi 41,16%, co jest wartością wyższą niż współczynnik dla Polski (38,24%) i wyższą niż dla województwa lubuskiego (38,52%) za 2022 r. Wskaźnik potwierdza, że społeczeństwo gminy Szprotawa jest społeczeństwem starzejącym się.

Ponadto wskaźnik obciążenia demograficznego (wskaźnik opisuje stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do osób w wieku produkcyjnym) dla gminy Szprotawa wynosi 70,18%, co jest wartością wyższą niż współczynnik dla Polski (69,04%) i dla województwa lubuskiego (69,6%) za 2022 r.

Pod względem administracyjnym gmina Szprotawa składa się z miasta Szprotawa, 17 sołectw (Bobrowice, Borowina, Cieciszów, Długie, Dziećmiarowice, Dzikowice, Henryków, Kartowice, Leszno Dolne, Leszno Górne, Nowa Kopernia, Pasterzowice, Siecieborzyce, Sieraków, Szprotawka, Wiechlice i Witków) i 6 przysiółków (Kopanie, Biernatów, Buczek, Meksyk, Rusinów i Polkowiczki).

Poniżej przedstawiono wykres obrazujący udział liczby mieszkańców poszczególnych jednostek osadniczych w ogólnej liczbie mieszkańców gminy Szprotawa.

Wykres 5 Liczba mieszkańców poszczególnych jednostek osadniczych gminy Szprotawa (stan na 31.12.2022 r.)

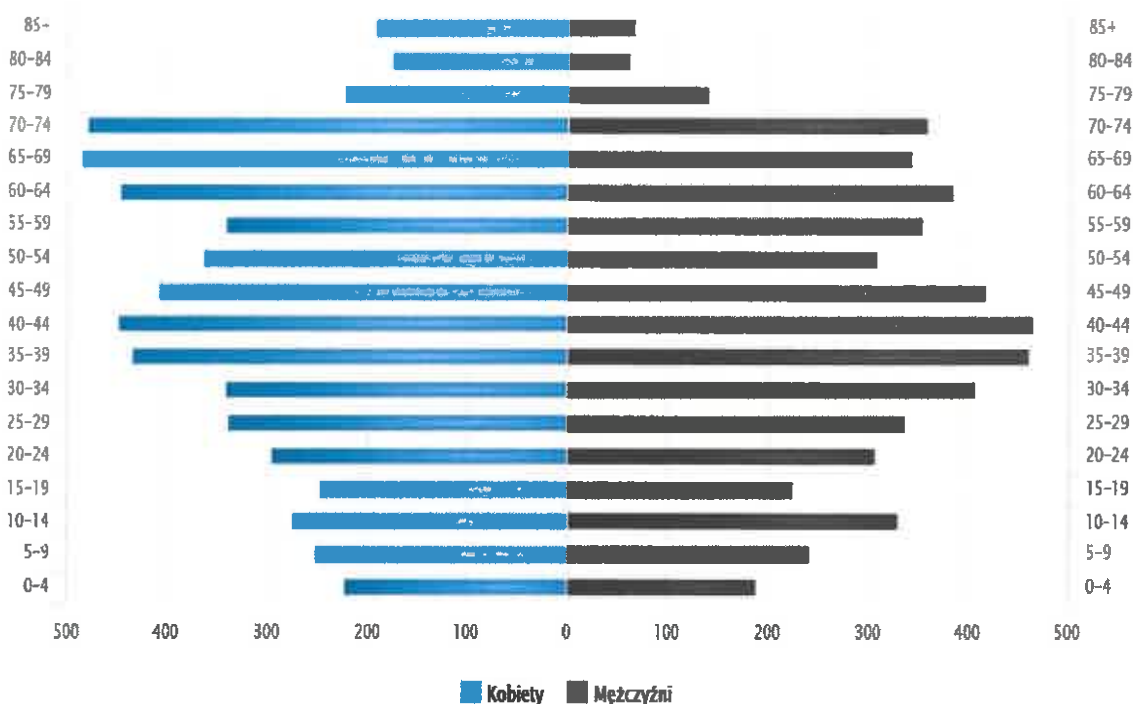

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie Gminy Szprotawa za 2022 rok

Z powyższego wykresu wynika, że najbardziej zaludnione jednostki zlokalizowane są w różnych częściach gminy (Szprotawa, Wiechlice, Leszno Górne, Siecieborzyce, Długie) – nie występuje koncentracja ośrodków w jednej części gminy.

Poniżej przedstawiono strukturę wiekową gminy Szprotawa w 2022 r. zaprezentowaną w formie piramidy wieku. Piramida wieku to stosowane w demografii graficzne przedstawienie struktury płci i wieku ludności danego obszaru, polegające na zestawieniu diagramów słupkowych utworzonych dla poszczególnych roczników lub pięcioletnich grup wiekowych dla każdej płci oddzielnie.

Wykres 6 Piramida wieku gminy Szprotawa (2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Piramida wieku pokazuje, że przewaga liczebna mężczyzn nad kobietami dotyczy wieku do 44 lat, a przewaga kobiet nad mężczyznami dotyczy wieku od 44 roku życia. Największa dysproporcja kobiet w stosunku do liczby mężczyzn widoczna jest w grupie 75 i więcej lat. Odwrotna dysproporcja – mężczyzn do kobiet widoczna jest w grupie wiekowej 10-14 lat. Największy udział w strukturze wiekowej ludności mają osoby w przedziale wiekowym 40-44 lata i 35-39 lat. Kształt piramidy wskazuje na typ struktury wiekowej społeczeństwa określany jako regresywny – niska liczba urodzeń oraz coraz bardziej starzejący się mieszkańcy.

Oświata i wychowanie

Infrastruktura

Na terenie gminy funkcjonuje 5 publicznych szkół podstawowych:

- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Janusza Korczaka w Szprotawie,
- Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Wiechlicach,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Lesznie Górnym,
- Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Siecieborzycach,
- Szkoła Podstawowa w Długiem.

Ponadto funkcjonuje Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Bolesława Chrobrego w Szprotawie, w którego skład wchodzi:

- Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi w Szprotawie,
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Wojska Polskiego w Szprotawie.

Na terenie gminy funkcjonuje Zespół Przedszkolny, w skład którego wchodzi trzy przedszkola:

- Przedszkole nr 1 przy ul. Rolnej,
- Przedszkole nr 2 przy ul. Parkowej,

- Przedszkole nr 3 przy ul. Waszyngtona.

W gminie funkcjonują również następujące niepubliczne jednostki:

- Społeczna Szkoła Podstawowa im. Bolesława Chrobrego w Szprotawie,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Wiechlicach,
- Niepubliczne Przedszkole Językowe „Mały Europejczyk”.

Zdjęcie 1 Zdjęcie budynku Szkoły Podstawowej nr 1 w Szprotawie

Źródło: www.sp1szprotawa.pl

Zdjęcie 2 Zdjęcie budynku Szkoły Podstawowej nr 2 w Szprotawie

Źródło: materiały własne

Zdjęcie 3 Zdjęcie budynku Szkoły Podstawowej w Wiechlicach

Źródło: www.spwiechlice.pl

Zdjęcie 4 Zdjęcie budynku Szkoły Podstawowej w Lesznie Górnym

Źródło: www.spwiechlice.pl

Zdjęcie 5 Zdjęcie budynku Szkoły Podstawowej w Siecieorzycach

Źródło: www.siecieborzycesp.pl

Zdjęcie 6 Zdjęcie budynku Szkoły Podstawowej w Długiem

Źródło: www.sudlugie.pl

Zdjęcie 7 Zdjęcie budynku Liceum Ogólnokształcącego w Szprotawie

Źródło: www.loszprotawa.pl

Szkoły Podstawowe dysponują salami przedszkolnymi z dostępem do łazienek dostosowanych zgodnie z wymaganiami, salami lekcyjnymi wyposażonymi w nowoczesne pomoce dydaktyczne, pracowniami komputerowymi wyposażonymi w stanowiska komputerowe z dostępem do szerokopasmowego Internetu. Obiekty posiadają także sekretariat, bibliotekę, pokój nauczycielski, stołówkę, świetlicę. Placówki oświatowe dysponują sprzętem komputerowym i narzędziami informatycznymi niezbędnymi do prowadzenia działalności edukacyjnej. Zauważalna jest jednak konieczność doposażenia placówek. Szkoły w Szprotawie, Wiechlicach i Lesznie Górnym dysponują salami gimnastycznymi. W gminie funkcjonuje niepubliczny żłobek „Świat Malucha”, którego organem prowadzącym jest Fundacja „Porozumienie Wzgórz Dalkowskich”.

Finansowanie

Poniżej zaprezentowano wydatki z budżetu gminy Szprotawa na oświatę i wychowanie w latach 2017-2022.

Tabela 3 Wydatki z budżetu gminy Szprotawa na oświatę i wychowanie w latach 2017-2022 (zł)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Wydatki na oświatę (zł)	28 048 525,00	28 859 506,10	25 971 438,23	27 605 683,90	29 632 554,55	33 213 666,86
Subwencja	14 414 601,00	13 770 542,00	14 757 335,00	14 925 854,00	15 310 671,00	17 573 699,00
Subwencja podstawowa w przeliczeniu na 1 ucznia	5 559,18	5 649,66	5833,18	6 249,21	6 397,72	6 433,36
Różnica	13 633 924,00	15 088 964,10	11 214 103,23	12 679 829,90	14 321 883,55	15 639 967,86
%	48,61	52,28	43,18	45,93	48,33	47,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Wydatki z budżetu gminy Szprotawa na oświatę i wychowanie znacząco wzrosły w 2022 r. w porównaniu do 2017 r. Jest to związane przede wszystkim z niepokojącym zjawiskiem,

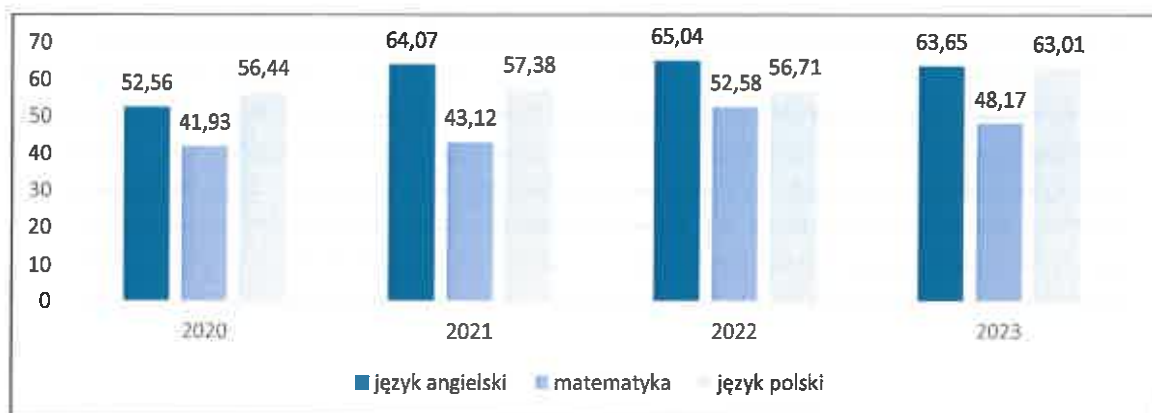
występującym w gminie Szprotawa od kilku lat, którym jest pogłębiający się niż demograficzny. W związku z czym, pomimo stale rosnącej subwencji oświatowej (w przeliczeniu na 1 ucznia) klasy w szkołach podstawowych są mało liczne, a koszty zatrudnienia nauczycieli oraz bieżące koszty funkcjonowania szkół stale rosną.

Organ prowadzący pozyskuje środki finansowe, na prowadzenie aktywnej polityki w zakresie podniesienia kompetencji uczniów, pochodzące z programów rządowych takich jak: Aktywna Tablica, Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa, Laboratoria Przyszłości, Poznaj Polskę oraz projektów – „Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na terenie Gminy Szprotawa”, „Dostępna Szkoła”.

Poziom edukacji

Poniżej zaprezentowano wyniki egzaminu ósmoklasisty dla gminy Szprotawa w latach 2020-2023 z języka angielskiego, matematyki i języka polskiego.

Wykres 7 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego, matematyki i języka polskiego w latach 2020-2023 w gminie Szprotawa (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.mapa.wyniki.edu.pl

Wyniki egzaminu ósmoklasisty w analizowanym okresie w gminie Szprotawa były w każdym przypadku na niższym poziomie niż dla województwa lubuskiego i powiatu żagańskiego.

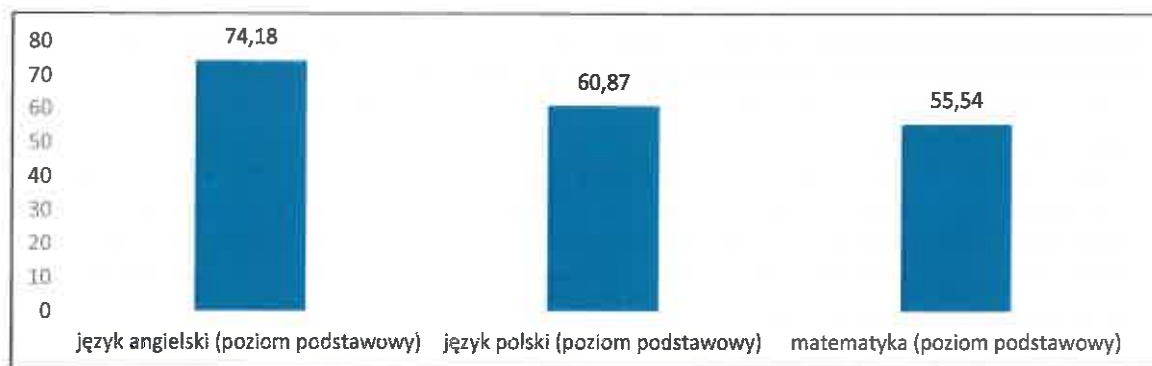
Poniżej zaprezentowano wyniki egzaminu maturalnego dla gminy Szprotawa w latach 2020-2023 z języka angielskiego, matematyki i języka polskiego.

Wykres 8 Wyniki egzaminu maturalnego z języka angielskiego, matematyki i języka polskiego (poziom podstawowy) w latach 2021-2023 w gminie Szprotawa – formuła 2015 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.mapa.wyniki.edu.pl

Wykres 9 Wyniki egzaminu maturalnego z języka polskiego, języka angielskiego i matematyki (poziom podstawowy) w 2023 r. w gminie Szprotawa – formuła 2023 (%)

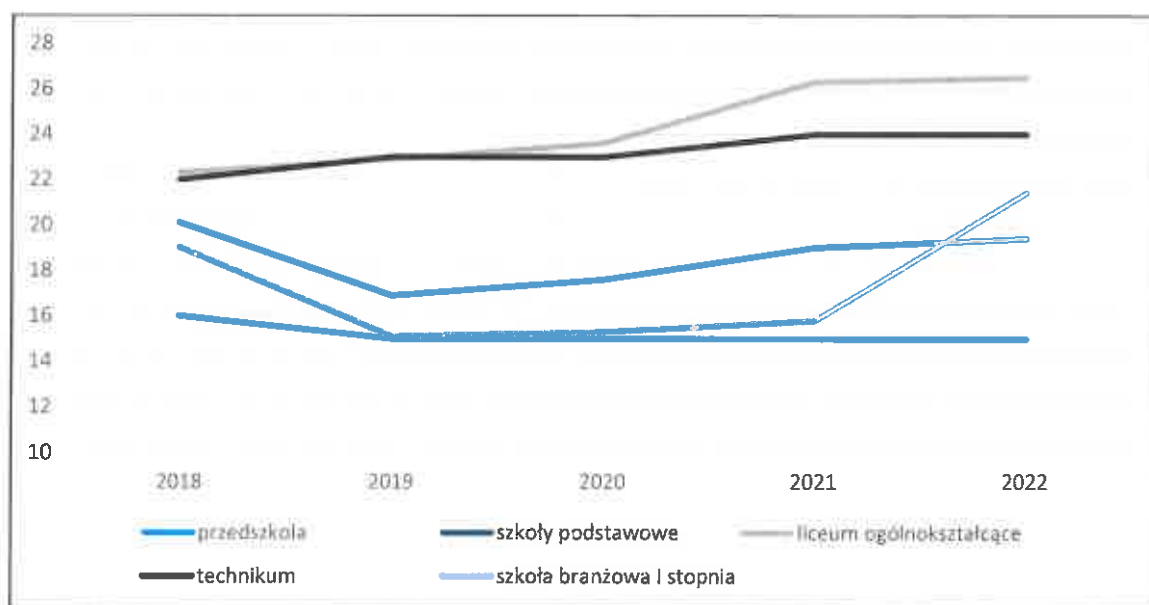
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.mapa.wyniki.edu.pl

W przypadku egzaminu maturalnego wyniki Gminy Szprotawa były wyższe niż dla powiatu w latach 2021-2022 (dotyczy egzaminu podstawowego z matematyki – formuła 2015) i w latach 2021 i 2023 (dotyczy egzaminu podstawowego z języka polskiego – formuła 2015).

Dane dotyczące uczniów i nauczycieli

Poniżej przedstawiono liczbę uczniów i dzieci w przeliczeniu na oddział w latach 2018-2022 w podziale na rodzaje szkół i przedszkola.

Wykres 10 Liczba uczniów i dzieci w przeliczeniu na oddział w latach 2018-2022 w podziale na szkoły i przedszkola w gminie Szprotawa

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.smup.gov.pl

Zauważalny jest spadek liczebności oddziałów w przedszkolach i szkołach podstawowych.

Poniżej zaprezentowano dane dot. liczby nauczycieli w przeliczeniu na etaty oraz liczby uczniów, absolwentów i oddziałów w podziale na poszczególne rodzaje placówek oświatowych.

Tabela 4 Dane statystyczne dotyczące szkół podstawowych

	2018	2019	2020	2021	2022
Nauczyciele pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na etaty w szkołach podstawowych (bez specjalnych)	133,84	124,82	125,43	116,11	104,28
Nauczyciele pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na etaty w szkołach podstawowych specjalnych	18,77	24,19	21,20	16,94	16,28
Uczniowie	1579	1596	1595	1512	1391
Absolwenci	-	176	164	204	338
Oddziały w szkołach (bez specjalnych)	93	92	91	84	77
Oddziały w szkołach specjalnych	10	20	20	18	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Tabela 5 Dane statystyczne dotyczące szkół ogólnokształcących

	2018	2019	2020	2021	2022
Nauczyciele pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na etaty	12,04	14,02	15,51	14,80	19,23
Uczniowie	134	183	189	210	291
Absolwenci	59	47	53	30	56
Oddziały w szkołach (bez specjalnych)	6	8	8	8	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Tabela 6 Dane statystyczne dotyczące zasadniczych szkół zawodowych

	2018	2019	2020	2021	2022
Nauczyciele pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na etaty	14,82	4,31	7,78	8,48	9,04
Uczniowie	54	11	25	23	21
Absolwenci	70	41	34	40	69
Oddziały w szkołach (bez specjalnych)	14	15	17	18	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Tabela 7 Dane statystyczne dotyczące branżowych szkół I stopnia

	2018	2019	2020	2021	2022
Nauczyciele pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na etaty	6,16	12,09	12,10	11,05	11,54
Uczniowie	101	181	184	189	214
Absolwenci	0	-	13	13	37
Oddziały w szkołach (bez specjalnych)	6	12	12	12	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Tabela 8 Dane statystyczne dotyczące techników

	2018	2019	2020	2021	2022
Nauczyciele pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na etaty	49,49	48,03	48,24	50,82	55,72
Uczniowie	301	386	366	402	475
Absolwenci	76	80	30	51	55
Oddziały w szkołach (bez specjalnych)	14	17	16	17	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Zauważalny jest wzrost liczby uczniów i nauczycieli w przypadku szkół ogólnokształcących, branżowych szkół I stopnia i techników. Spadek liczby uczniów i nauczycieli obserwuje się w szkołach podstawowych i zasadniczych szkołach zawodowych.

Ochrona zdrowia

W gminie realizowana jest szeroko rozumiana profilaktyka zdrowotna, która ustawą samorządową przypisana jest Gminie jako zadanie własne. W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej tj. w ramach indywidualnej specjalizacji lekarza rodzinnego na terenie gminy Szprotawa funkcjonują 4 gabinety lekarskie. Na terenie wiejskim funkcjonuje 1 gabinet lekarza rodzinnego w miejscowości Leszno Górne posiadający punkt apteczny oraz laboratoryjny. Usługi stomatologiczne świadczone są jedynie na terenie miasta Szprotawa. Ze względu na niską opłacalność lekarze stomatolodzy nie są zainteresowani uruchomieniem gabinetów na wsi, tak więc mieszkańcy z terenów wiejskich zmuszeni są korzystać z ww. usług poza miejscem swojego zamieszkania. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje 5 aptek oraz punkt apteczny.

Na terenie Szprotawy działa szpital stanowiący majątek gminy, prowadzony przez Nowy Szpital w Szprotawie sp. z o.o., zapewniający lecznictwo specjalistyczne i stacjonarne, które ma charakter oddziałowy tj. Oddział Chorób Wewnętrznych oraz Oddział Pediatrii. W ramach jego struktur funkcjonują również poradnie przyszpitalne tj. Poradnia Chirurgii Ogólnej, Ginekologiczno-Położnicza, Reumatologiczna, Urologiczna, Rehabilitacyjna, Diabetologiczna, Logopedyczna, Gastroenterologiczna, specjalistyczne pracownie tj. endoskopii, gastrokopii, kolonoskopii, RTG, USG, izba przyjęć oraz nocna i świąteczna opieka zdrowotna. Ponadto wykonywane są zabiegi rehabilitacyjne oraz laparoskopowe. Szpital zapewnia również opiekę długoterminową w postaci Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego.

W trosce o zdrowie psychiczne, które jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka oraz w celu ograniczania spożywania alkoholu i innych środków psychoaktywnych przez mieszkańców gminy, prowadzona jest współpraca z zakładem lecznictwa odwykowego w Ciborzu i w Bolesławcu, Ośrodkiem Terapeutycznym „Profil” w Żarach, Poradnią dla uzależnionych i ich rodzin „Pomocna Dłoń” w Szprotawie, Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Szprotawie oraz Komisariatem Policji w Szprotawie. Ponadto podejmowanych jest szereg innych działań zmierzających do zwiększenia ochrony zdrowia mieszkańców w tym m.in. dofinansowanie programu terapeutycznego dla pacjentów onkologicznych, osób uzależnionych, współuzależnionych i członków ich rodzin oraz pomoc psychologiczna.

Opieka i pomoc społeczna

Na terenie gminy funkcjonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Szprotawie. Do zadań własnych gminy realizowanych przez OPS w zakresie pomocy społecznej o charakterze obowiązkowym należą m.in.:

- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych, celowych i na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w NFZ,

Na terenie gminy funkcjonują następujące placówki wsparcia dziennego:

- Powiatowy Dom Dziecka w Szprotawie,
- Specjalny Ośrodek Szkolno- Wychowawczy w Szprotawie,
- Ochotniczy Hufiec Pracy Centrum Kształcenia i Wychowania w Wiechlicach,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Szprotawie,

— Świetlice środowiskowe.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby beneficjentów pomocy społecznej w gminie Szprotawa w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w latach 2016-2021.

Tabela 9 Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w gminie Szprotawa w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców	1068	864	741	684	617	607

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Obserwowany jest spadek wartości analizowanego wskaźnika podobnie jak w przypadku ogólnej liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. W przypadku liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci widoczny jest rokroczny spadek wartości od 2016 r. Poniżej przedstawiono ww. dane.

Tabela 10 Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w gminie Szprotawa w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci	723	671	659	577	483	394

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Tabela 11 Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Szprotawa w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	2 270	1 821	1 546	1 414	1 232	1 192

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Trendy spowodowane są skuteczną działalnością Ośrodka Pomocy Społecznej w Szprotawie oraz poprawą sytuacji materialnej i zawodowej społeczeństwa.

Kultura i sport

Kultura

Na terenie gminy Szprotawa funkcjonują dwie instytucje kultury:

- Miejska Biblioteka Publiczna w Szprotawie,
- Szprotawski Dom Kultury.

Miejska Biblioteka Publiczna w Szprotawie

Instytucja jest organizatorem wystaw, konkursów okazjonalnych, lekcji bibliotecznych, spotkań autorskich oraz innych form promocji czytelnictwa i kultury. W ramach działalności kulturalno-edukacyjnej w bibliotece organizowane są następujące inicjatywy: Dyskusyjne Kluby Książki (w Szprotawie i w filiach), projekty kulturalne i edukacyjne, Klub Filmowy, popołudniowe zajęcia edukacyjne dla dzieci, komputerowe kursy doskonalące dla seniorów, warsztaty (rękodzieła, pisanie scenariuszy filmowych, dziennikarskie, muzyczne, poetyckie), spotkania (autorskie, z regionalistami, ze

znanymi ludźmi, z podróżnikami), spektakle poetyckie i teatralne, tematyczne zajęcia edukacyjne dla dzieci podczas ferii i wakacji, wyjazdy na spektakle teatralne i spotkania do Zielonej Góry, gminny konkurs „Mistrz Pięknego Czytania” (w maju), współpraca z niemiecką Biblioteką w Sprembergu, uroczyste obchody jubileuszy placówek bibliotecznych, teatrzyki edukacyjne dla dzieci, "Narodowe Czytanie" w plenerze i Szprotawska Noc Literacka, organizacja imprez okazjonalnych (Wieczór Kolęd, Dzień Dziecka, Dzień Seniora), językowe kursy e – learningowe, udział w uroczystościach miejskich: jubileuszach, korowodach, dożynkach, gazетка kulturalna „Kulturalnik”. Biblioteka posiada bogate zbiory książek (w tym regionalnych, lektury, literaturę piękną i popularno-naukową) skierowane do czytelników w różnym wieku. W swoich zbiorach ma także kilkanaście tytułów czasopism o różnej tematyce, audiobooki, filmy DVD, plansze edukacyjne, zbiory dla osób o specjalnych potrzebach (m.in. książki z dużą czcionką). Jest to ważny ośrodek pozyskiwania i przetwarzania informacji, stąd duży nacisk na komputeryzację, wyposażenie w sprzęt biurowy i multimedialny. W 2023 roku biblioteka pozyskała nowoczesną pracownię Orange, wyposażoną w nowoczesny sprzęt komputerowy z dostępem do szybkiego internetu, urządzenia wielofunkcyjne, konsolę do gier, drukarkę 3d, zestawy robotów. To miejsce, w którym mieszkańcy gminy mogą rozwijać umiejętności technologiczne, ale także spotkać się i porozmawiać.

Biblioteka zlokalizowana jest w budynku przy ul. Niepodległości 16 w Szprotawie.

Zdjęcie 8 Miejska Biblioteka Publiczna w Szprotawie

Źródło: www.mbpszprotawa.pl

Zauważalny jest spadek liczby czytelników w ciągu roku. Przyczyną negatywnego trendu nie jest wyposażenie ani zasoby Biblioteki Publicznej w Szprotawie – obserwowany jest ogólnokrajowy spadek zainteresowania czytelnictwem. Poniżej zaprezentowano dane.

Tabela 12 Czytelnicy w ciągu roku w Bibliotece Publicznej w Szprotawie w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Czytelnicy w ciągu roku	3 571	3 481	3 259	3458	3 337
Czytelnicy na 1000 mieszkańców	171	168	163	176	172

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Szprotawski Dom Kultury

Zdjęcie 9 Logo Szprotawskiego Domu Kultury

Źródło: www.szdk.pl

Szprotawski Dom Kultury to ważny ośrodek kulturalny i społeczny w gminie, organizujący koncerty, spektakle, wystawy, warsztaty itp. Harmonogram wydarzeń kulturalnych ustalany jest corocznie podczas spotkań dyrektorów i przedstawicieli placówek oświatowych, pracowników Urzędu Miejskiego w Szprotawie, stowarzyszeń, sołtysów, komitetów osiedlowych. Przy realizacji celów i zadań SzDK realizuje politykę gminy w zakresie kultury w tym podejmuje zadania z tej dziedziny wynikające z umów partnerskich gminy Szprotawa z partnerami zagranicznymi. Współpracuje ze społecznym ruchem kulturalnym, stowarzyszeniami, organizacjami społecznymi, sołectwami itp. Do najważniejszych imprez realizowanych przez SzDK należy zaliczyć:

- Ogólnopolski Festiwal Grup Śpiewających „Ziemia i Pieśń”,
- Szprotawskie Divertimenti,
- Szprotawskie Magdalenki
- ferie zimowe oraz letnie z SzDK,
- koncerty w ramach cyklu „Piętro wyżej”
- festiwal Przedszkolaka
- Wystawy w Galerii Prymat,
- Folklove,
- wernisaże.

SzDK dysponuje salami: widowiskową (282 miejsca), kameralną (70 miejsc), spotkań (100 miejsc i 60 miejsc), próbnymi (na 30 miejsc każda), pracownią fotograficzno-plastyczną z ciemnią, galerią wystawienniczą Pryzmat. SzDK prowadzi wynajem sal dla instytucji i osób prywatnych, realizuje usługi plastyczne i w zakresie nagłośnienia imprez. SzDK zlokalizowany jest w budynku przy ul. Mickiewicza 1 w Szprotawie.

Zdjęcie 10 budynek Szprotawskiego Domu Kultury

Źródło: www.szdk.pl

Szprotawski Dom Kultury pozyskuje również dofinansowania na realizację projektów kulturalnych.
Szkoły i świetlice wiejskie

Ważną funkcję ośrodka kulturalnego pełnią również szkoły. W ciągu roku organizowane są na terenie szkół różne uroczystości i spotkania dla mieszkańców gminy. Tematyka dotyczy tradycji obchodzenia świąt, historii regionu, obchodów wielu wydarzeń ważnych dla mieszkańców gminy. Szkoły organizują szereg imprez, zawodów sportowych i wycieczek. Bazą do aktywności kulturalnej są również świetlice wiejskie.

Sport, turystyka i rekreacja

Sport

W skład infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie gminy Szprotawa wchodzi:

- sale sportowe przy budynkach szkolnych,
- place zabaw i rekreacji,
- siłownie zewnętrzne,
- skatepark,
- Stadion Miejski przy ul. Sobieskiego,
- basen miejski (w okresie letnim),
- Basen w Centrum Spa & Wellness w Pałacu Wiechlice.

Zdjęcie 11 Stadion Miejski w Szprotawie

Źródło: materiały własne

Zdjęcie 12 Basen miejski w Szprotawie

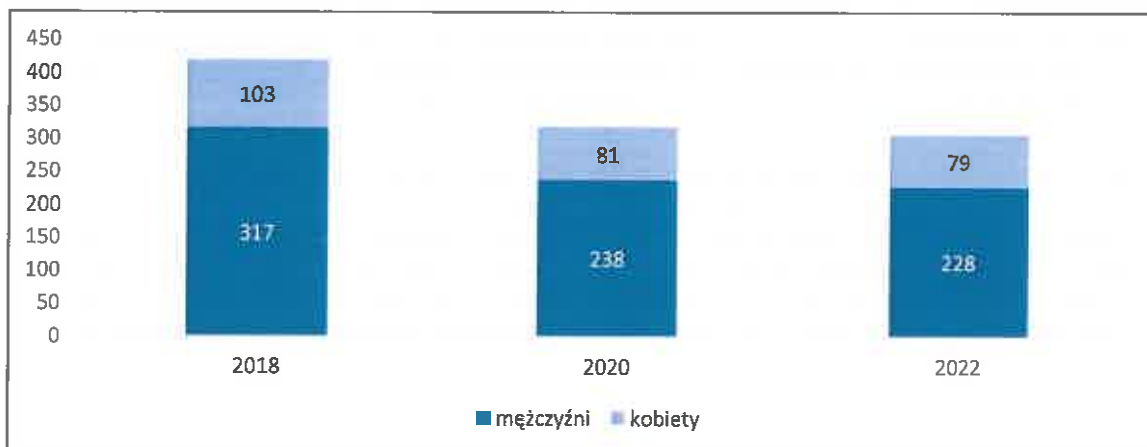
Źródło: materiały własne

W gminie funkcjonują kluby sportowe szkolące dzieci i młodzież w zakresie piłki nożnej, lekkoatletyki, tenisa ziemnego itp.:

- KS „Sprotavia”,
- ULKS „Uczniak” w Henrykowie,
- KS „Szprotavia”,
- UKS „Jedynka” w Szprotawie,
- Polski Związek Wędkarski w Szprotawie i Lesznie Górnym,
- KS „Raptus” Dzikowice,
- UKS Witków,
- KS Ju-jitsu „Akayama”

Poniżej zaprezentowano liczbę osób ćwiczących w klubach sportowych (łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS) w latach 2018-2022 w gminie Szprotawa w podziale na płeć.

Wykres 11 Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS w latach 2018-2022 w gminie Szprotawa

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W analizowanym okresie widoczny jest spadek osób ćwiczących – zarówno kobiet i mężczyzn. Zauważalna jest popularność sportu niesformalizowanego.

Turystyka i rekreacja

Na terenie gminy Szprotawa wyróżnia się ścieżka przyrodniczo-leśna "Park Słowiański", która ma długość ~6 km. Obejmuje obszar Zespołu Przyrodniczo- Krajobrazowego, który leży na gruntach należących do Nadleśnictwa Szprotawa i gminy Szprotawa o łącznej powierzchni 85,74 ha. Na trasie ścieżki znajduje się 21 punktów dydaktycznych. Przebieg ścieżki oznaczony jest czerwonym szlakiem. Powstanie trasy miało na celu promowanie i zachowanie twórców historycznych rzeki Bóbr tj. doliny plejstoceńskiej sprzed około 10 tys. lat. Znajdują się tutaj cenne siedliska leśne takie jak: olsy typu torfowiskowego i porzeczkowego, grąd środkowoeuropejski, fragmenty borów sosnowych, świerkowych, buczyny. Obszar ten zamieszkuje wiele gatunków zwierząt, z których największą grupę reprezentują ptaki, najciekawsze z nich to: puszczyk, sowa uszata, jastrząb, krogulec, pustułka, wodnik, tracz nurogęs oraz 7 gatunków dzięciołów. Z roślin chronionych występuje konwalia majowa, kopytnik zwyczajny, krušina zwyczajna i bluszcz pospolity.

W północnej części gminy występują cenne obiekty zabytkowe, przyrodnicze i krajobrazowe m.in.:

- zespół pałacowo- folwarczny z XVIII wieku w Henrykowie,
- pałac z XVIII w. wraz z zabudową gospodarczą w Wiechlicach,
- wczesnogotycki kościół z XIII w. w Dzikowicach,
- ruiny wczesnogotyckiego kościoła z XIII w. w Długiem,
- kościół neogotycki z XIX w. pw. św. Anny w Długiem,
- zespół pałacowo-parkowy z XVIII wieku w Długiem,
- zespół folwarczno-pałacowy z XIX w. w Długiem,
- wczesnogotycki kościół katolicki z XIII w. w Siecieborzycach,
- pałac z XVI wieku w Siecieborzycach,
- wczesnogotycki kościół katolicki z XIII wieku w Witkowie,
- wieża rycerska z XIII/XIV w. w Witkowie,
- Brama Żagańska w Szprotawie.

W Szprotawie znajdują się następujące parki miejskie:

- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Park Słowiański” przy ul. Parkowej,
- Park miejski „Dęby” (nazwa potoczna),

- Park miejski „Huta” (nazwa potoczna),
- Park miejski u zbiegu ulic Ogrodowej, Basztowej, Bronka Kozaka.

W Szprotawie działa Punkt Informacji Turystycznej (od 2019), zlokalizowany w zabytkowym klasztorze magdalenek, działający w strukturze Biura Turystyki i Edukacji Regionalnej. Punkt rozprowadza materiały informacyjne i gadżety turystyczne oraz świadczy usługi przewodnika i instruktora edukacji regionalnej. Podobne usługi świadczy Muzeum Ziemi Szprotawskiej im. F. Matuszkiewicza, prowadzone przez lokalną organizację turystyczną Towarzystwo Bory Dolnośląskie. Od 2023 r. gmina wprowadziła darmową Szprotawską Oznakę Turystyczną. Na terenie miasta i gminy w okresie 2021-2023 utworzono ścieżkę przyrodniczo-leśną "Potok Sucha", pieszo-rowerową "Pętlę Wiewióra" oraz ścieżkę edukacyjną "Park Huta". Od 2024 jest w dyspozycji ścieżka archeologiczna "Starożytni Bobrzanie", przebiegająca przez ZPK Park Słowiański. Wszystkie trasy są oznakowane i wyposażone w małą infrastrukturę turystyczną.

Turystycznymi atrakcjami gminy są powstałe niedawno obiekty turystyczno-rekreacyjne "Paleopark Szprotawa" i "Wyspa Skarbów". Szprotawa jest portem kajakowym z siecią przystani i wypożyczalni - przez miasto przepływają rz. Szprotawa i Bóbr. Gmina opracowała ponad 100 produktów turystycznych prezentowanych na dedykowanej stronie internetowej "Sprotavia Touristica" (<https://borynam.wixsite.com/sprotavia-touristica>). Gmina prowadzi dedykowany profil turystyczny na Facebook.

Na potrzeby turystyczne przystosowano piwnice zabytkowego ratusza w Szprotawie (schrony przeciwlotnicze z okresu II wojny światowej). Piwnice zostały wysprzątane, przywrócono cyrkulację powietrza i zgromadzono rekwizyty z epoki. Pozyskano również informacje historyczne o alarmach przeciwlotniczych w Szprotawie w okresie wojennym, eksponując je na tablicy informacyjnej.

Zabytkowy Park Goepperta w Szprotawie w 2020 został wpięty w system miejskich ścieżek rowerowych, biegnących wzdłuż średniowiecznych murów obronnych. Odtworzono również dawne promenady spacerowe wiodące brzegiem głównej tętnicy parku, tj. rzeki Szprotawa, dawnej fosy miejskiej. Przy wlocie do parku od strony ul. Bronka Kozaka zmodernizowano parking samochodowy oraz zbudowano wiatę dla rowerzystów. Wszystkie promenady zostały wyposażone w nowe mocne ławki oraz kosze na śmieci. Bardzo ważnym elementem odtworzenia tras spacerowych było wyremontowanie kładki pod zabytkowym masywnym mostem Laubego i budowa tężni solankowej. Zrewitalizowano fontannę parkową, obecnie zwaną „Delfiny”, w nawiązaniu do barokowej szprotawskiej rybki. Woda z niej spływa kamienną kaskadą, imitującą górski strumień. Zakończoną budowę "Parku Narodów" na terenie cmentarza jenieckiego z I i II wojny światowej.

Obiektem o wysokich wartościach przyrodniczych i kulturowych jest także Rezerwat Buczyrna Szprotawska.

Na terenie gminy Szprotawa dotąd nie zaobserwowano regularnego masowego przemieszczania się osób na rowerach, a wyjątek w tym zakresie stanowią w okresie weekendów i świąt drogi leśne przeciwpożarowe PGL LP „Pętla Bobrowicka” wraz „Czerwoną Drogą”, a także pieszo-rowerowa "Pętla Wiewióra", oddana do użytku w 2022 r. wykorzystywane regularnie w celach rekreacyjnych, treningowych, zbierania runa leśnego, gier geocaching. Uczestnicy docierają do tych tras za pośrednictwem bitumicznych dróg powiatowych na odcinkach Szprotawa - Nowa Kopernia (z chodnikiem) oraz Szprotawa - Lubiechów. Trasy te są wykorzystywane także w kombinacjach z drogą powiatową Szprotawa - Małomice (z drogą rowerową) i Małomice - Lubiechów. W sezonie letnim obiema trasami nieregularnie przemieszczają się szkolne grupy wycieczkowe. Wkrótce zostanie przekazana do użytkowania strategiczna ścieżka rowerowa VELO SPROTAVIA, biegnąca śladem dawnej kolejki zielonogórskiej (17 km), która łączy Szprotawę z istniejącą ścieżką KOLEJ NA ROWER. Niniejszym

Szprotawa stanie się punktem startowym/krańcowym najdłuższej ścieżki rowerowej na południu województwa lubuskiego.

Organizacje pozarządowe

Społeczność gminna wykazuje zainteresowanie działalnością w organizacjach pozarządowych. Poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w gminie Szprotawa w latach 2017-2022.

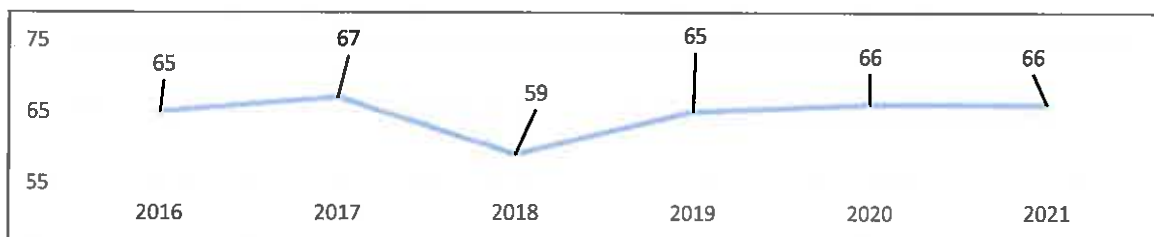
Tabela 13 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 tys. mieszkańców w gminie Szprotawa w latach 2017-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 tys. mieszkańców	2,58	2,26	2,52	2,68	2,72	2,71

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Zauważalna jest rosnąca tendencja w analizowanym okresie, co spowodowane jest malejącą liczbą mieszkańców. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych nie wykazuje trendu rosnącego, co obrazuje poniższy wykres.

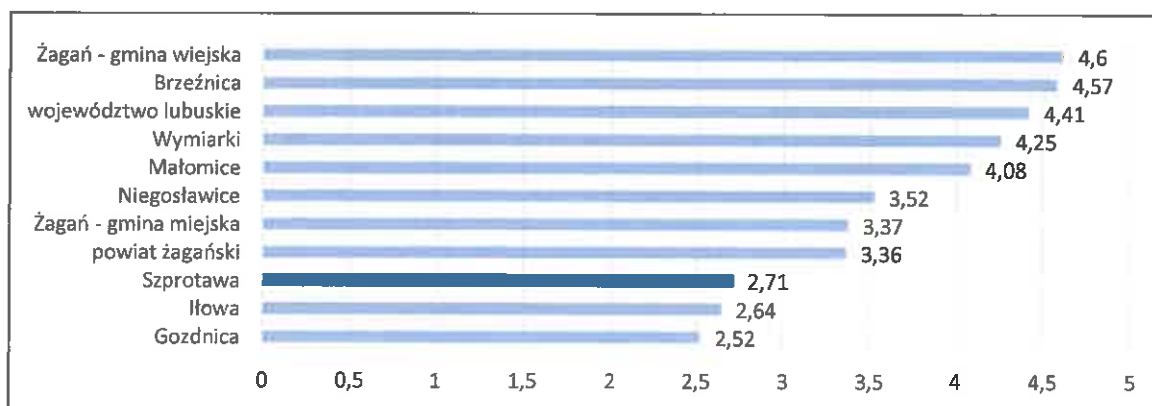
Wykres 12 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Szprotawa w latach 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Poniżej przedstawiono porównanie analizowanego wskaźnika dla gminy Szprotawa z innymi gminami powiatu żagańskiego, powiatem żagańskim i województwem lubuskim.

Wykres 13 Wskaźnik liczby fundacji, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców dla województwa lubuskiego, powiatu żagańskiego i gmin wchodzących w jego skład (2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Z powyższego wykresu wynika, że gmina Szprotawa charakteryzuje się 6 wskaźnikiem wśród gmin powiatu żagańskiego i wskaźnikiem niższym niż dla powiatu żagańskiego i dla województwa

lubuskiego. Niski poziom aktywności społecznej w organizacjach występuje mimo zaangażowania Gminy Szprotawa we współpracę z organizacjami pozarządowymi i działania m.in. Rady Działalności Pożytku Publicznego Gminy Szprotawa.

Gmina Szprotawa współpracuje z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w sferze zadań publicznych wymienionych w art. 4 ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, będących zadaniami własnymi gminy. Podstawą jest uchwalany corocznie Program współpracy Gminy Szprotawa z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Burmistrz Szprotawy ogłasza otwarte konkursy ofert na powierzenie wykonania zadania publicznego lub wspieranie takiego zadania wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie jego realizacji. Na wniosek organizacji pozarządowej Burmistrz Szprotawy może zlecić, po uznaniu celowości wniosku, z pominięciem otwartego konkursu ofert, realizację zadania publicznego o charakterze lokalnym lub regionalnym, zgodnie z zapisami Programu. Gmina Szprotawa współpracuje z organizacjami pozarządowymi także w charakterze pozafinansowym, co może odbywać się w następujących formach:

- wzajemnego informowania się o planowanych kierunkach działalności,
- konsultowania z organizacjami pozarządowymi projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji,
- konsultowania projektów aktów normatywnych, dotyczących sfery zadań publicznych, z Radą Działalności Pożytku Publicznego,
- tworzenia wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym,
- organizowania spotkań i szkoleń podnoszących jakość pracy organizacji pozarządowych w sferze realizacji zadań publicznych, doradztwo w zakresie pozyskania środków zewnętrznych,
- promowanie organizacji pozarządowych,
- sprawowanie patronatu Burmistrza Szprotawy nad imprezami realizowanymi przez organizacje pozarządowe.

W gminie funkcjonuje Rada Działalności Pożytku Publicznego Gminy Szprotawa, która jest organem konsultacyjnym i opiniodawczym, w skład którego wchodzi przedstawiciele organu stanowiącego i wykonawczego gminy oraz organizacji pozarządowych. Istnienie Rady Działalności Pożytku Publicznego ma na celu przede wszystkim wzmocnienie i doskonalenie dialogu obywatelskiego oraz wypracowanie standardów współpracy pomiędzy Gminą a organizacjami pozarządowymi.

Problemy społeczne

W gminie Szprotawa można zaobserwować typowe problemy społeczne dla gmin o podobnej charakterystyce – mowa tu w szczególności o ubóstwie, bezrobociu, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawności czy wykluczeniu społecznym. Część z problemów społecznych jest rozwiązywana lub łagodzona poprzez działalność OPS w Szprotawie. Gmina corocznie uchwała Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Szprotawa.

Bezpieczeństwo publiczne

Za bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Szprotawa odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Żaganiu, Komisariat Policji w Szprotawie, Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Żaganiu oraz 6 ochotniczych straży pożarnych (Borowina, Długie, Dzikowice, Leszno Górne, Siecieborzyce i Witków). W 2021 r. w gminie Szprotawa stwierdzono szacunkowo 366 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 32,01 przestępstw. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa lubuskiego (27,15) i średniej dla całej Polski (21,51). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Szprotawa wynosi 71,30% i jest

porównywalny do wskaźnika wykrywalności dla województwa lubuskiego (72%) i wskaźnika dla całej Polski (71,20%). W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Szprotawa najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym (20,92, wykrywalność 66%) oraz przeciwko mieniu (14,45, wykrywalność 48%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym (6,32, wykrywalność 69%), drogowe (3,11, wykrywalność 96%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu (0,55, wykrywalność 95%).

Zapewnienie bezpieczeństwa oraz porządku publicznego jest jednym z zadań własnych gminy. Na terenie gminy funkcjonują Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza Państwowej Straży Pożarnej w Szprotawie oraz jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Borowinie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Dzikowicach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Lesznie Dolnym,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Witkowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Lesznie Górnym,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Siecieborzycach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Długiem.

Ochotnicze Straże Pożarne odgrywają istotną rolę w zakresie ochrony ludności. Podstawowym zadaniem Ochotniczych Straży Pożarnych w poszczególnych miejscowościach jest współdziałanie z Jednostką Ratowniczo-Gaśniczą Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w zakresie prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych. Na terenie działania Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej w 2021 r. w gminie Szprotawa miały miejsce 104 pożary i 269 miejscowych zdarzeń.

Dostęp do usług publicznych

Celem Ustawy z dnia 19.07.2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami jest poprawa warunków życia i funkcjonowania obywateli ze szczególnymi potrzebami, którzy są narażeni na marginalizację lub dyskryminację m.in. ze względu na niepełnosprawność lub obniżony poziom sprawności z powodu wieku czy choroby.

W instytucjach publicznych w gminie Szprotawa coraz większą uwagę przykładą się do dostępności architektonicznej, informacyjno-komunikacyjnej i cyfrowej usług publicznych. Dotyczy to infrastruktury budynków publicznych, udogodnień, które mogą ułatwić komunikację osobom ze szczególnymi potrzebami i narzędzi informatycznych ułatwiających korzystanie ze stron internetowych. W Urzędzie Miejskim w Szprotawie działa Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej tzw. e-PUAP. Jest to system, dzięki któremu można załatwić sprawy urzędowe przez Internet. Funkcje platformy pozwalają na tworzenie i szybką obsługę dokumentów elektronicznych. Za pomocą profilu zaufanego można podpisywać swoją korespondencję i w szybkim tempie komunikować się z urzędem. Dostęp do usług świadczonych przez platformę e-PUAP nie ma ograniczeń geograficznych. Z platformy może korzystać każdy użytkownik, który ma dostęp do Internetu i posiada elektroniczny podpis kwalifikowany lub profil zaufany. W związku z zagrożeniem pandemicznym wiele osób korzystało z tej formy komunikacji.

Gmina Szprotawa zrealizowała projekty na rzecz zwiększenia dostępności usług publicznych:

- „Dostępne Miasto Szprotawa” w latach 2022-2023 (dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020) polegający na poprawie dostępności Urzędu Miejskiego w Szprotawie, w tym:
 - dostępności architektonicznej poprzez zamontowanie wypukłej ścieżki dla osób z niepełnosprawnością wzroku, planów tyflograficznych oraz dźwiękowego opisu

- przestrzeni, zakup lady dostosowanej do obsługi osób ze szczególnymi potrzebami w BOK, zakup krzeseł do ewakuacji, modernizację toalety dla niepełnosprawnych,
- dostępności cyfrowej poprzez nagranie filmu w języku migowym i przygotowanie informacji o tekście łatwym do czytania na stronie www.szprotawa.pl,
- dostępności komunikacyjno-informacyjnej poprzez zakup tablic przydrzwiowych z napisami w alfabecie Braille'a, zakup i instalację pętli indukcyjnej, instalację wideotłumacza PJM oraz wyposażenie stanowiska, zakup szkła powiększającego oraz uchwytów na kule, zakup infokiosku wraz z oprogramowaniem zgodny z WCAG 2.1 oraz zakup piktogramów i oznakowania ciągów komunikacyjnych dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- „Dostępna Szkoła - innowacyjne rozwiązania w kreowaniu przyjaznej przestrzeni edukacyjnej z uwzględnieniem potrzeb uczniów oraz otoczenia” w latach 2021-2023 (dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020) polegający na zwiększeniu dostępności architektonicznej oraz wyposażenia w specjalistyczny sprzęt i rozwiązania techniczne oraz podniesieniu świadomości i kwalifikacji i kompetencji nauczycieli i specjalistów szkolnych w Szkole Podstawowej nr 1 w Szprotawie i Szkole Podstawowej w Długiem.

Ponadto pod kątem zwiększenia dostępności obiektów zmodernizowana została Szkoła Podstawowa nr 2 w Szprotawie, Szkoła Podstawowa w Wiechlicach i Szkoła Podstawowa w Siecieborzycach.

Zarządzanie kryzysowe

Organem właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego na terenie gminy jest Burmistrz. Do zadań Burmistrza w sprawach zarządzania kryzysowego należy kierowanie działaniami związanymi z monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń na terenie gminy oraz realizacja zadań z zakresu planowania cywilnego. Burmistrz na terenie gminy jest również organem właściwym do zarządzania, organizowania i prowadzenia szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu reagowania na potencjalne zagrożenia oraz wykonywania przedsięwzięć wynikających z planu operacyjnego funkcjonowania gminy.

Wśród kompetencji Burmistrza można również wyróżnić przeciwdziałania skutkom zdarzeń o charakterze terrorystycznym oraz zadania z zakresu ochrony infrastruktury krytycznej. Swoje zadania Burmistrz wykonuje przy pomocy komórki organizacyjnej Urzędu Miejskiego w Szprotawie właściwej w sprawach zarządzania kryzysowego. Organem pomocniczym Burmistrza w zarządzaniu kryzysowym jest również Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego. Został on powołany przez Burmistrza i wykonuje na obszarze gminy zadania związane z oceną występujących i potencjalnych zagrożeń mających wpływ na bezpieczeństwo publiczne, prognozowanie tych zagrożeń oraz przygotowanie propozycji działań. Ponadto przedstawia burmistrza wnioski dotyczące wykonania, zmiany lub zaniechania działań ujętych w gminnym planie zarządzania kryzysowego. Zespół ten przekazuje także do wiadomości publicznej informacje związane z zagrożeniami. W skład gminnego zespołu, którego pracami kieruje Burmistrz, wchodzi osoby powołane spośród osób zatrudnionych w urzędzie miejskim i gminnych jednostek organizacyjnych.

Współpraca Gminy z innymi jednostkami

Gmina jest członkiem poniższych związków, zrzeszeń, partnerstw i stowarzyszeń:

- Euroregion Sprewa Nysa Bóbr (od 1995 r.) – działalność na rzecz pomyślności obszarów przygranicznych Polski i Niemiec, ich sanacji ekologicznej, rozkwitu gospodarczego oraz stałej poprawy warunków życia ich mieszkańców;

- Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego (od 2014 r., uprzednio Zrzeszenie Prezydentów, Burmistrzów i Wójtów Województwa Lubuskiego) – działalność na rzecz:
 - tworzenia warunków formułowania i wyrażania interesów gmin oraz ich ochrona,
 - wspomagania rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych i regionalnych,
 - podniesienia jakości usług świadczonych przez gminy województwa lubuskiego i ich jednostki organizacyjne,
 - wspomagania rozwoju gospodarczego i społecznego województwa lubuskiego,
 - integracji członków Zrzeszenia;
- Partnerstwo Razem dla Powiatu Żagańskiego (od 2023 r.) – popularyzowanie idei partnerstwa międzysamorządowego, wzmocnienie zdolności gmin do podejmowania przemysłowej i celowej współpracy oraz planowania kompleksowych przedsięwzięć aktywizujących potencjał obszaru partnerstwa i budujących jego rozwój;
- Stowarzyszenie Wzgórza Dalkowskie (od 2015 r.) – działalność na rzecz zrównoważonego i wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, a w szczególności:
 - przyczynianie się do tworzenia optymalnych warunków dla rozwoju społecznego i gospodarczego na terenie gmin zrzeszonych,
 - wspieranie inicjatyw zmierzających do tworzenia infrastruktury technicznej i społecznej na terenie gmin zrzeszonych, służącej zrównoważonemu rozwojowi obszaru działania,
 - poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności oraz poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej.

DIAGNOZA

Do głównych atutów gminy w sferze społecznej należy zaliczyć malejącą liczbę osób korzystających z pomocy społecznej, rozwiniętą infrastrukturę mieszkaniową, rozwiniętą bazę edukacyjną, kulturalną i sportowo-rekreacyjną, dostęp do usług publicznych i przygotowanie Gminy w kwestiach zarządzania kryzysowego, rozwiniętą współpracę Gminy z innymi jednostkami.

Jako niezadowalającą należy ocenić sytuację demograficzną (ujemny przyrost naturalny, starzejące się społeczeństwo), małe zaangażowanie mieszkańców w działalność organizacji pozarządowych, występujące problemy społeczne.

1.2 Sytuacja gospodarcza

W przedmiotowym punkcie przedstawiono diagnozę sytuacji gospodarczej gminy Szprotawa. Zaprezentowano dane statystyczne wraz z wnioskami dotyczące podstawowych wskaźników obrazujących siłę gospodarczą gminy. Opisano charakter gospodarczy gminy, podejmowane działania w celu pozyskiwania inwestorów oraz scharakteryzowano główne podmioty gospodarcze z terenu gminy.

Podmioty gospodarcze i lokalny rynek

Charakter gospodarczy gminy

Gmina Szprotawa ma charakter rolniczo-przemysłowy. Część północna to tereny typowo rolnicze, a w południowej występują kompleksy leśne. Południowo-wschodnia część gminy leży na terenie kompleksu leśnego Bory Dolnośląskie.

Na terenie gminy najwięcej podmiotów istnieje w sektorze drobnej przedsiębiorczości. Dominują mikro i małe przedsiębiorstwa. Większość z nich prowadzi działalność usługową i handlową. Funkcjonuje ok. 20 zakładów produkcyjnych oraz sieć dobrze rozwiniętych firm transportowych.

Największą powierzchnię w gminie Szprotawa zajmują użytki rolne, które stanowią 55,57%. Z kolei udział gruntów leśnych, zadrzewionych i zakrzewionych wynosi 36,63%, gruntów zabudowanych i zurbanizowanych 5,38%, w tym tereny przemysłowe 0,28%.

Występują tereny wskazane do intensywnej uprawy wszelkich roślin polowych oraz warzywnictwa i sadownictwa. Gmina Szprotawa należy do gmin o bardzo niskiej lesistości a możliwości zwiększenia powierzchni leśnej, wykorzystując najsłabsze gleby, jest znikoma. W przypadku działalności rolniczej występują małe gospodarstwa rolne cechujące się niską rentownością produkcji, a przez to istnieje konieczność poszukiwania dodatkowych, pozarolniczych źródeł dochodu. Jednym z głównych problemów rolnictwa jest przede wszystkim zmienna rentowność produkcji rolniczej oraz brak szerszej możliwości podjęcia zajęć pozarolniczych.

Najwięcej zarejestrowanych na terenie gminy podmiotów gospodarczych należy do branż handlowych i usługowych. Do największych pracodawców działających na terenie gminy należą instytucje publiczne. Ponad 95% spośród zarejestrowanych podmiotów stanowią mikroprzedsiębiorstwa. Przemysł jako dział gospodarki w gminie Szprotawa nie zajmuje znaczącej pozycji. Większość firm zarejestrowanych w gminie ma charakter rodzinny i zatrudnia do 9 pracowników, jednak tworzą one miejsca pracy dla niewielkiej liczby ogółu zatrudnionych.

Rozwój strefy gospodarczej i nowe inwestycje

Gmina dysponuje terenem o powierzchni 200 ha o przeznaczeniu inwestycyjnym, utworzonym na obszarze powojkowym w Wiechlicach (po Jednostkach Armii Radzieckiej). Teren objęty jest planem zagospodarowania przestrzennego z dominującą funkcją przemysłowo-usługową. Obecnie, zarządcą terenu umożliwiającym inwestorom skorzystanie ze wsparcia w postaci zwolnienia z podatku dochodowego CIT lub PIT, jest Kostrzyńsko-Słubicka Strefa Ekonomiczna. Jednak do 30 czerwca 2018 r., na mocy wówczas obowiązujących przepisów, gminy zainteresowane objęciem terenu przez specjalną strefę ekonomiczną samodzielnie składały wnioski do spółki. Ta rozpatrywała je pod względem atrakcyjności gospodarczej i ekonomicznej w przypadku pozytywnego rozstrzygnięcia, mocą rozporządzenia włączała je w obszar SSE. Tak też, w ramach Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej utworzona została Podstrefa Szprotawa, której obszar - przed zmianą zasad funkcjonowania stref wynosił 32,5 ha.

Szprotawa jest zatem jedną z nielicznych, jeśli nie jedyną w Polsce gminą, na obszarze której inwestorzy mieli możliwość uzyskania pomocy publicznej od dwóch stref ekonomicznych. I tak, zarządcą terenów, na których ulokowana została firma Nord jest Wałbrzyska SSE, a dla koncernu Minth - Kostrzyńsko-Słubicka SSE.

Gmina sukcesywnie ugruntowuje swój wizerunek jako miejsca atrakcyjnego do lokowania biznesów. Realizowane są inwestycje podnoszące jakość infrastruktury drogowej – sprawna, bezpieczna i bezkolizyjna sieć połączeń drogowych ma pierwszorzędne znaczenie dla potencjalnych inwestorów. Jedną z najważniejszych inwestycji jest przebudowa ulic Klonowej i Akacjowej w Wiechlicach, które bezpośrednio łączą strefę gospodarczą z drogą krajową nr 12. Nie bez znaczenia są również inwestycje drogowe w Szprotawie.

Władze gminy współpracują i utrzymują systematyczne kontakty z Polską Agencją Inwestycji i Handlu, odpowiedzialną za napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Polski jak i Kostrzyńsko-Słubicką

Specjalną Strefą Ekonomiczną, zarządzającą terenami inwestycyjnymi i udzielającą nowym inwestorom największej dostępnej ulgi finansowej w Polsce tj. zwolnienia z podatku dochodowego CIT lub PIT.

Największym sukcesem było ulokowanie się w Wiechlicach firmy Minth Group – jednego z największych na świecie producentów części motoryzacyjnych. W nowej fabryce produkowane będą części dla topowych marek, jak: Mercedes, Tesla, Renault, a w przyszłości także dla Porsche, BMW, Audi i innych. Nawiązanie współpracy z firmą Minth Group oznacza dla gminy znaczące rozszerzenie kontaktów biznesowych na rynkach azjatyckich.

Przewidywane są kolejne duże inwestycje zagranicznych podmiotów m.in. koncernu SANHUA Holding Group Co., Ltd., który w Szprotawie produkować będzie systemy chłodzące do samochodowych baterii elektrycznych, montowanych na płytach podłogowych wytwarzanych przez grupę Minth.

Potwierdzeniem prawidłowo obranego i prowadzonego kierunku działań w zakresie rozwoju przedsiębiorczości w gminie jest decyzja rozbudowy zakładu Nord Systemy napędowe. Szprotawski oddział produkujący silniki elektryczne oraz elementy napędowe z sukcesem działa od 2019 r. Aktualnie, hala produkcyjna o powierzchni 11.500 m² mieści park maszynowy składający się z innowacyjnych urządzeń produkcyjnych, które oparte są na najnowocześniejszej technologii wytwarzania. NORD zatrudnia teraz ponad 200 osób. Przyjazny klimat inwestycyjny, wsparcie władz samorządowych w postaci licznych spotkań i pomocy w procesie inwestycyjnym, a przede wszystkim zaangażowani pracownicy zdecydowali o rozszerzeniu działalności. Z działalności inwestorów korzysta również szprotawska młodzież. NORD Systemy Napędowe Sp. z o.o. wzorowo współpracuje z Zespołem Szkół Technicznych i Branżowych im. Stanisława Staszica w Szprotawie, którego uczniowie odbywają w spółce praktyki zawodowe, pogłębiając swoją wiedzę praktyczną i nabywając nowych umiejętności zawodowych. Firma oferuje również studentom czy absolwentom szkół średnich możliwość skorzystania z oferty letniego zatrudnienia. Podobną współpracę planuje nawiązać ze szkołą również firma Minth Group.

Działalność gospodarcza w gminie

W formie tabelarycznej zaprezentowano rodzaj działalności gospodarczej z podziałem na sekcje PKD wśród podmiotów z gminy Szprotawa zarejestrowanych w rejestrze REGON w latach 2019-2022.

Tabela 14 Rodzaj działalności gospodarczej z podziałem na sekcje PKD wśród podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w gminie Szprotawa w latach 2019-2022

SEKCJA PKD	2019	2020	2021	2022
A: Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	40	38	37	39
B: Górnictwo i wydobywanie	0	0	0	0
C: Przetwórstwo przemysłowe	146	146	145	150
D: Wytwarzania i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	6	6	7	7
E: Dostawa wody, gospodarowanie ciekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	14	12	12	12
F: Budownictwo	365	409	435	440
G: Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	486	487	487	484
H: Transport i gospodarka magazynowa	97	99	103	105
I: Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	61	66	62	59
J: Informacja i komunikacja	40	38	46	49
K: Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	42	39	39	41

L: Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	286	287	289	294
M: Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	88	92	92	89
N: Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	44	51	50	48
O: Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	10	10	10	10
P: Edukacja	62	61	63	63
Q: Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	95	94	97	101
R: Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	20	23	24	25
S i T: Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	138	148	144	150
U: Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Z powyższych danych wynika, że w obrazie gospodarczym gminy dominuje działalność z sekcji C, F, G, L oraz S i T, co jest charakterystyczne dla gmin o znaczeniu porównywalnym do gminy Szprotawa. W 2022 r. do Centralnej Ewidencji i Działalności Gospodarczej z terenu gminy Szprotawa wprowadzono 451 wniosków, które dotyczyły:

- założenia działalności gospodarczej (78 wniosków),
- zmiany wpisu w CEIDG (185 wniosków),
- zawieszenia działalności gospodarczej (88 wniosków),
- wznowienia działalności gospodarczej (37 wniosków),
- zakończenia działalności gospodarczej (63 wnioski).

Najwięcej osób prowadzi firmy zajmujące się głównie specjalistycznymi robotami budowlanymi, handlem detalicznym oraz handlem hurtowym, a także transportem drogowym towarów. Na dzień 9.01.2023 r. na terenie gminy działalność gospodarczą prowadziło 1646 mężczyzn i 863 kobiety.

Raport gminny prezentujący liczbę przedsiębiorców (powyżej 300) pod względem rodzaju wykonywanej działalności przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15 Wybrana działalność zarejestrowana w gminie Szprotawa według PKD (stan na 09.01.2023 r.)

Kod PKD	Działalność przeważająca	Liczba przedsiębiorców wykonujących pracę (Stan na 05.05.2022 r.)	Liczba przedsiębiorców wykonujących pracę (Stan na 09.01.2023 r.)
4339Z	Wykonywanie pozostałych robót budowlanych wykończeniowych	673	665
4399Z	Pozostałe specjalistyczne roboty budowlane	611	604
4333Z	Posadzkarstwo	542	534
4334Z	Malowanie i szklenie	540	533
4331Z	Tynkowanie	540	534
4332Z	Zakładanie stolarki budowlanej	474	464
4799Z	Pozostała sprzedaż detaliczna prowadzona poza siecią sklepową, straganami, targowiskami	404	399
4322Z	Wykonywanie instalacji wod.-kan., ciepłych i klimatyzacyjnych	337	327
4789Z	Sprzedaż detaliczna pozostałych wyrobów prowadzona na straganach i targowiskach	329	321
4690Z	Sprzedaż hurtowa niewyspecjalizowana	317	306

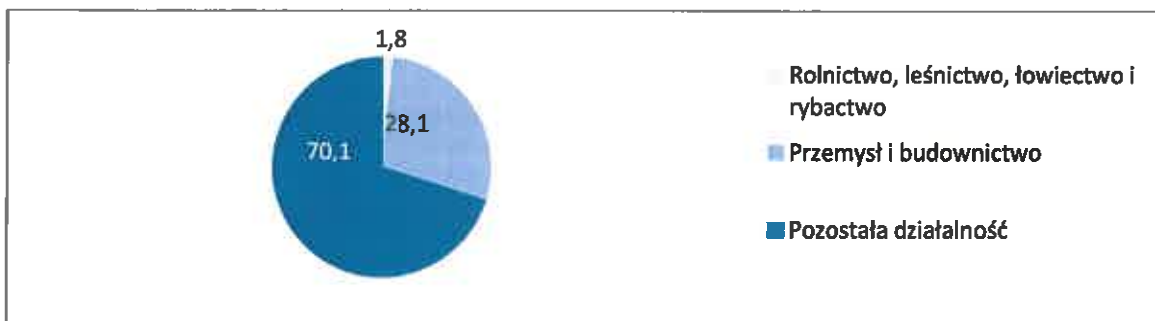
4719Z	Pozostała sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach	309	300
4120Z	Roboty budowlane związane z wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	311	303
4329Z	Wykonywanie pozostałych instalacji budowlanych	314	307
4941Z	Transport drogowy towarów	311	308

Źródło: www.ceidg.gov.pl

Najwięcej przedsiębiorców działała w analizowanym okresie w branży budowlanej.

Poniżej przedstawiono wykres obrazujący udział podmiotów gospodarczych z sektora rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, przemysłu i budownictwa oraz pozostałej działalności w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w gminie Szprotawa.

Wykres 14 Podmioty sektorów gospodarczych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w gminie Szprotawa w 2022 r. (%)

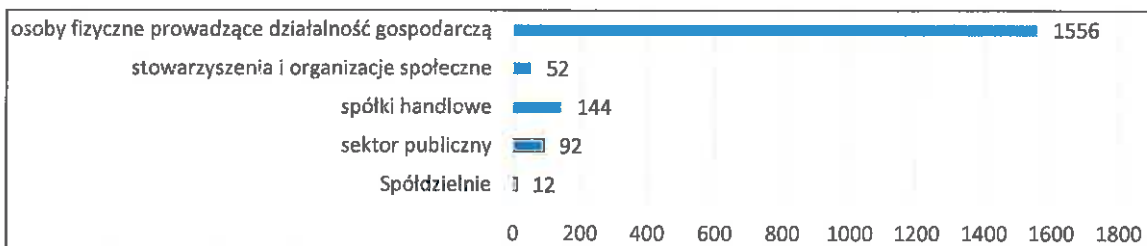

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Wykres ten pokazuje, że zdecydowaną większość udziału w profilu gospodarczym gminy stanowi działalność inna niż przemysł i budownictwo, rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

Poniżej zaprezentowano liczbę podmiotów gospodarczych w gminie Szprotawa w podziale na sektory własnościowe w 2022 r.

Wykres 15 Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych w gminie Szprotawa (2022 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Powyższy wykres wyraźnie wskazuje, że gospodarka w gminie Szprotawa oparta jest w szczególności o osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Istotną rolę odgrywa sektor publiczny.

Wskaźniki siły gospodarczej gminy

Poniżej przedstawiono podstawowe wskaźniki opisujące siłę gospodarczą gminy Szprotawa.

Strategia Rozwoju Gminy Szprotawa na lata 2024-2030

Tabela 16 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w gminie Szprotawa w latach 2017-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 000 mieszkańców	92	94	99	107	110	113

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Tabela 17 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców w gminie Szprotawa w latach 2017-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 000 mieszkańców	64	67	71	77	79	81

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

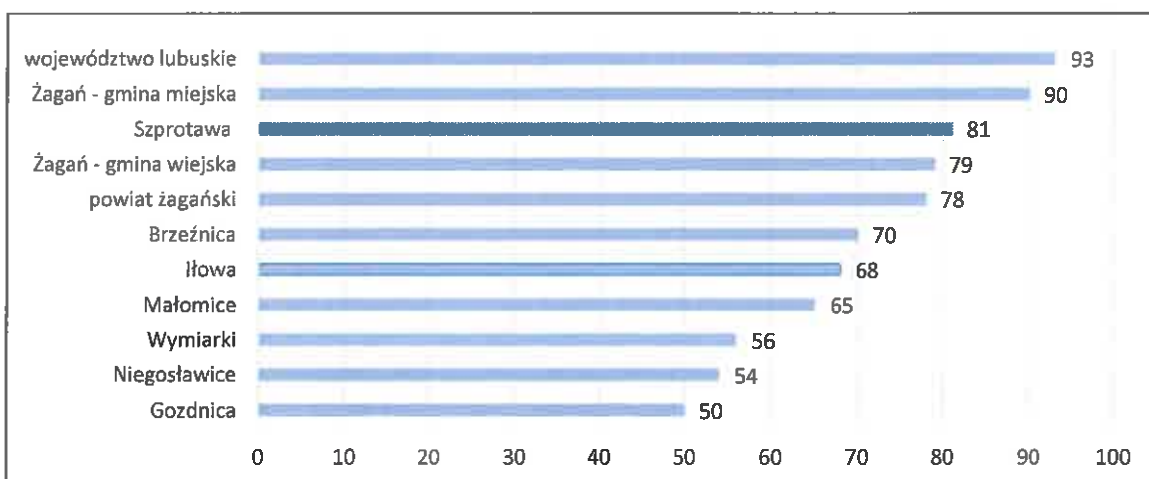
Tabela 18 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminie Szprotawa w latach 2017-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1355	1 391	1 466	1 521	1 544	1 556

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dane w powyższych tabelach jednoznacznie wskazują na rosnącą liczbę podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. mieszkańców i osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą również w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców na przestrzeni lat 2017-2022. Na rozwój podmiotów gospodarczych w gminie ma również wpływ dostępność środków od zewnętrznych źródeł finansowania na ich powstanie i rozwój. Poniżej przedstawiono jak wskaźnik liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców kształtuje się dla gminy Szprotawa na tle innych gmin powiatu żagańskiego, powiatu żagańskiego i województwa lubuskiego.

Wykres 16 Wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców dla województwa lubuskiego, powiatu lubuskiego i gmin wchodzących w jego skład

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Powyższy wykres wykazuje, że analizowany wskaźnik dla gminy Szprotawa jest 2 najwyższym wskaźnikiem wśród gmin powiatu żagańskiego, wyższy niż wskaźnik dla powiatu żagańskiego i niższy niż dla województwa lubuskiego. Siła gospodarcza gminy jest proporcjonalna do jej potencjału ludnościowego (gmina o drugiej najwyższej liczbie mieszkańców w powiecie).

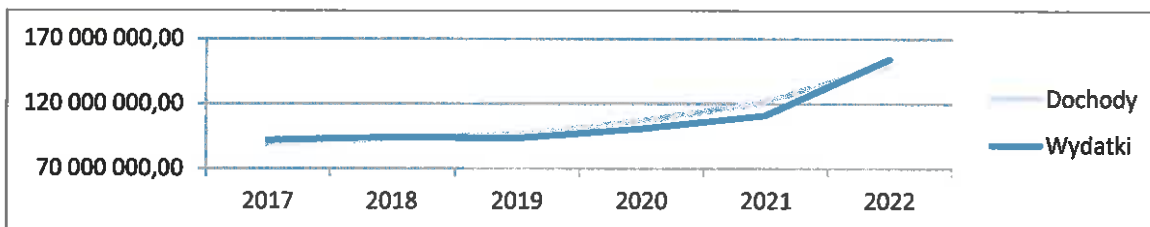
Aktywizacja zawodowa mieszkańców

Na terenie gminy działa jeden z dwóch istniejących w województwie lubuskim, zakład aktywności zawodowej. Szprotawski Zakład Aktywności Zawodowej został utworzony przez Gminę Szprotawa, aby dać szansę mieszkańcom z niepełnosprawnościami na pracę i możliwość usamodzielnienia się. Głównym celem zakładu jest aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami poprzez rehabilitację zawodową, społeczną i zdrowotną. Realizując cele związane z rehabilitacją zawodową Szprotawski ZAZ prowadzi działalność gospodarczą w trzech pracowniach: gastronomicznej, pralniczej i drobnych pracach zleconych. Obecnie w zakładzie zatrudnionych jest 21 osób z niepełnosprawnościami, co stanowi ponad 70% ogółu wszystkich zatrudnionych tu pracowników. Pracujące tu osoby z niepełnosprawnościami mają zapewnioną doraźną oraz specjalistyczną opiekę medyczną jak i również codzienną rehabilitację. Z uwagi na to, że ZAZ to podmiot ekonomii społecznej gdzie dobro człowieka stawiane jest wyżej niż cele ekonomiczne, z wypracowanych środków Zakład finansuje pracownikom udział w życiu społeczno-kulturalnym, zaspakaja też ich potrzeby socjalne. Wszystkie te działania prowadzone są po to, aby w jak największym stopniu przygotować tych pracowników do podjęcia wyzwania jakim jest praca na otwartym rynku oraz dać im możliwość usamodzielnienia się w codziennym życiu.

Finanse publiczne

Poniżej przedstawiono dane dotyczące wysokości dochodów i wydatków gminy Szprotawa w latach 2017-2022.

Wykres 17 Dochody i wydatki ogółem gminy Szprotawa w latach 2017-2022 (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Wykres wskazuje, że w latach 2018-2021 dochody gminy Szprotawa były wyższe niż wydatki z budżetu.

Poniżej przedstawiono wskaźnik dochodów gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2016-2021 oraz porównanie wartości za 2021 r. w stosunku do pozostałych gmin powiatu żagańskiego.

Tabela 19 Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Szprotawa w latach 2016-2021

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dochody na 1 mieszkańca (zł)	4 187,61	4 461,36	4 641,40	5 337,14	6 177,73	7 741,86

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W powyższej tabeli zaobserwować można ciągły i znaczący wzrost wysokości dochodów gminy Szprotawa w przeliczeniu na 1 mieszkańca w okresie 2017-2022 – pomimo tego wskaźnik ten jest jednym z niższych w całym powiecie, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 20 Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Szprotawa w 2022 w porównaniu do gmin powiatu żagańskiego

GMINA	DOCHODY GMINY W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA (zł)
Iłowa	11 062,00
Wymiarki	8 507,20
Niegostawice	7 901,47
Gozdnica	7 837,06
Żagań – gmina wiejska	7 765,12
Szprotawa	7 741,86
Brzeźnica	7 665,55
Małomice	6 666,87
Żagań – gmina miejska	5 566,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

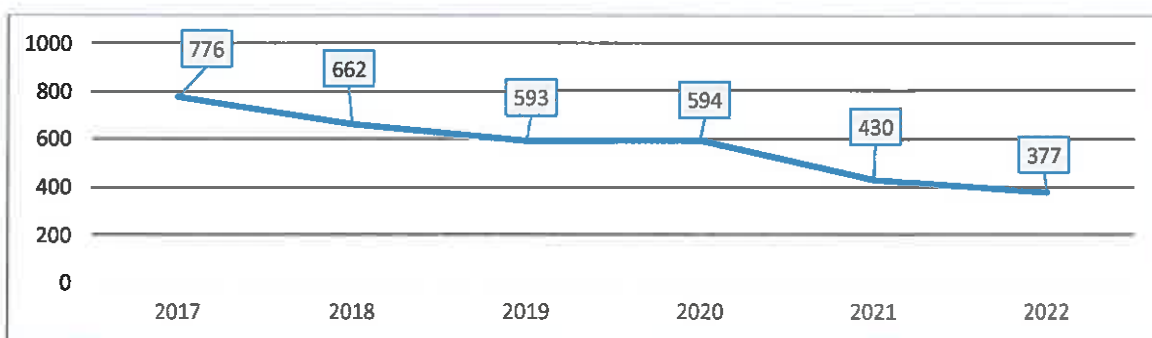
Analizowany wskaźnik plasuje gminę Szprotawa na 6 miejscu wśród wszystkich gmin powiatu żagańskiego.

Gmina prowadzi intensywne prace nad spłatą wyemitowanych obligacji oraz zobowiązań w postaci kredytów i pożyczek zaciągniętych przed 2018 r. Wartość długu sukcesywnie maleje. Dzięki racjonalnej polityce finansowej i efektywnemu pozyskiwaniu zewnętrznego wsparcia, Gmina przeznaczająca również coraz większe środki na cele rozwojowe związane z unowocześnieniem Szprotawy i terenów wiejskich.

Rynek pracy

Poniżej zaprezentowane dane dotyczące liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Szprotawa w latach 2016-2021.

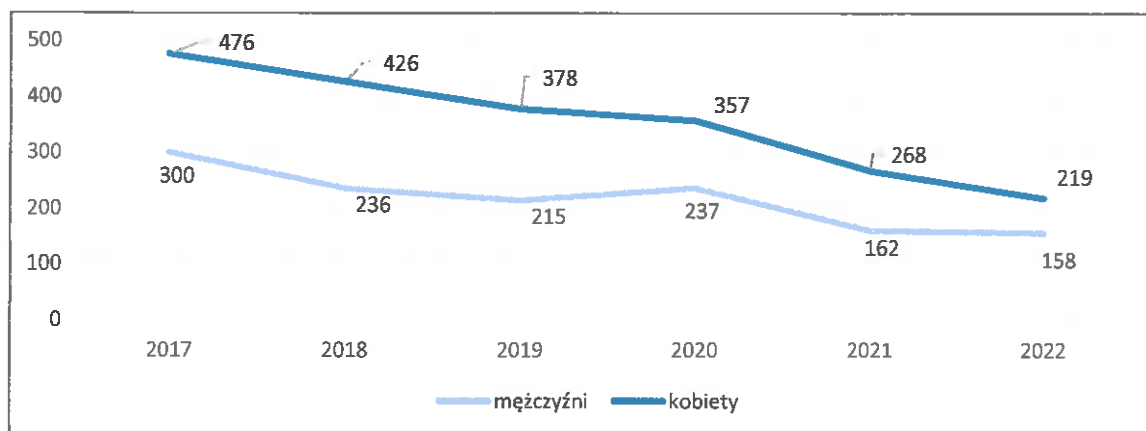
Wykres 18 Liczba bezrobotnych w gminie Szprotawa w latach 2017-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Liczba osób bezrobotnych w analizowanym okresie znacząco zmalała (o 399 osób), co jest pokłosiem nie tylko rozwoju poszczególnych podmiotów, ale również napływem nowych inwestycji. Poniżej przedstawiono podział osób bezrobotnych ze względu na płeć w ww. okresie.

Wykres 19 Podział osób bezrobotnych rejestrowanych ze względu na płeć w latach 2017-2022 w gminie Szprotawa

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

W latach 2017-2022 wśród osób bezrobotnych więcej było kobiet niż mężczyzn. Zauważalne jest zmniejszanie się różnicy między kobietami i mężczyznami w liczbie bezrobotnych.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące bezrobocia w gminie Szprotawa w porównaniu do innych gmin powiatu żagańskiego (stan na 31.12.2022 r.).

Tabela 21 Dane dotyczące bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu żagańskiego – stan na 31.12.2022 r.

GMINA	LICZBA BEZROBOTNYCH	UDZIAŁ LICZBY BEZROBOTNYCH W LICZBIE OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM (%)
Gozdnica	26	1,61%
Iłowa	72	1,91%
Żagań – gmina miejska	273	2,01%
Żagań – gmina wiejska	102	2,33%
powiat żagański	1 150	2,64%
Małomice	81	2,70%
Wymiarki	36	2,78%
Brzeźnica	67	3,21%
Szprotawa	377	3,34%
Niegostawice	116	4,60%

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Wskaźnik procentowy udziału liczby osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym w gminie Szprotawa kształtuje się na 2 najwyższym poziomie wśród wszystkich gmin powiatu żagańskiego pomimo napływu nowych inwestycji.

Działalność inwestycyjna i otoczenie biznesu

Najbliższy park technologiczny „Interior” znajduje się w Nowej Soli – 30 km od Szprotawy. W parku prowadzone są innowacyjne przedsięwzięcia biznesowe, projekty badawcze, doradztwo, szkolenia. Możliwy jest wynajem powierzchni biurowej, laboratoryjnej i produkcyjnej. Gmina posiada oferty inwestycyjne zamieszczone w bazie PAIH dotyczące terenów pod zabudowę produkcyjną, składy i magazyny, zabudowę usługowo-handlową w Wiechlicach przy ul. Przemysłowej.

W gminie jako instytucje otoczenia biznesu funkcjonują banki, firmy ubezpieczeniowe i kancelarie prawnicze. Najbliższe Centrum Obsługi Inwestora znajduje się w Zielonej Górze. Działalność na rzecz

pracodawców lokalnych prowadzi Organizacja Pracodawców Ziemi Lubuskiej a na rzecz promocji eksportu polskich przedsiębiorców Polska Agencja Inwestycji i Handlu.

DIAGNOZA

Do głównych atutów gminy w sferze gospodarczej należy zaliczyć dobrą sytuację finansów publicznych, malejącą liczbę osób bezrobotnych, prowadzoną działalność na rzecz pozyskiwania nowych inwestycji, wzrost zamożności mieszkańców.

Jako niezadowolające należy ocenić bezrobocie utrzymujące się na dość wysokim poziomie w stosunku do innych gmin powiatu żagańskiego mimo zauważalnego zmniejszenia liczby osób bezrobotnych, wskaźnik dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca wciąż jeden z najniższych wśród gmin powiatu żagańskiego mimo zauważalnego wzrostu zamożności mieszkańców.

1.3 Sytuacja przestrzenna

W przedmiotowym punkcie przedstawiono diagnozę sytuacji przestrzennej gminy Szprotawa. Opisano lokalizację gminy pod kątem komunikacyjnym i przedstawiającym charakter rolniczy gminy. Następnie przedstawiono kwestie gospodarki odpadami, infrastruktury technicznej, środowiska naturalnego, dóbr kulturowych i zagospodarowania przestrzennego.

Infrastruktura drogowa i dostępność komunikacyjna

Lokalizacja

Gmina Szprotawa zlokalizowana jest w południowej części województwa lubuskiego w powiecie żagańskim.

Rysunek 2 Lokalizacja gminy Szprotawa na planie województwa lubuskiego

Źródło: opracowanie własne

Gmina Szprotawa zlokalizowana jest we wschodniej części powiatu żagańskiego. Sąsiaduje z:

- gminami wiejską Żagań, Małomice i Niegosławice z terenu powiatu żagańskiego,
- gminami Nowe Miasteczko i Kozuchów z terenu powiatu nowosolskiego,
- gminami Przemków i Bolesławiec z terenu województwa dolnośląskiego.

Rysunek 3 Lokalizacja gminy Szprotawa na planie powiatu żagańskiego

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono materiał zdjęciowy przedstawiający charakter gminy Szprotawa.

Zdjęcie 13 Zdjęcia terenów gminy Szprotawa

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.szprotawa.pl

Gmina pod względem krajobrazu ma charakter rolniczy – typowymi krajobrazami są pola, lasy oraz wsie i miejscowości o luźnej zabudowie.

Poniżej przedstawiono położenie komunikacyjne gminy Szprotawa.

Rysunek 4 Położenie komunikacyjne gminy Szprotawa

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.google.pl/maps

Przez gminę Szprotawa przebiega krajowa nr 12. Pozostałą część dróg stanowią drogi powiatowe, gminne i wewnętrzne. Ponadto w gminie występuje sieć dróg wewnętrznych gospodarczych stanowiących dojazd do pól. System drogowy odgrywa najistotniejszą rolę w obsłudze komunikacyjnej mieszkańców gminy. Sieć dróg jest dobrze rozwinięta i zapewnia dobre połączenia zarówno z ośrodkami zewnętrznymi jak i ze wszystkimi sołectwami w gminie, ośrodkami miejskimi wyższego rzędu, tj. Żaganiem, Żarami, Głogowem. Drogi wymagają przebudowy do pełnych parametrów wymaganych dla danej kategorii dróg, ale ogólnie są w dobrym stanie. Konieczność modernizacji dotyczy również infrastruktury towarzyszącej: chodników, parkingów, oświetlenia. Gmina sukcesywnie realizuje szereg inwestycji w infrastrukturę drogową, które finansowane są m.in. ze środków Państwowego Fundusze Celowego w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg (np. rozbudowa dróg gminnych w nr 005947F, nr 005943F i nr 005935F w Wiechlicach, rozbudowa drogi gminnej nr 103569F – ul. Chodkiewicza w Szprotawie, rozbudowa drogi gminnej nr 103573F w Szprotawie).

Gmina boryka się z problemem małej liczby kilometrów dróg rowerowych.

Przestrzeń i środowisko

Gleby

Gmina Szprotawa posiada gleby o średniej przydatności do uprawy rolnej. Na terenie gminy przeważają gleby klasy III i IV. Wśród gruntów ornych gminy 43,28% powierzchni zajmują gleby kompleksu pszenno dobrego. Są to średnio dobre gleby brunatne i płowe, średnio dobre czarnoziemy, średnio dobre mady. Gleby te występują w środkowej i północnej części gminy, we wsiach Siecieborzyce, Długie, Dzikowice i Kartowice. W północnej części gminy występują ponadto gleby kompleksu żytniego (bardzo dobrego) i pszenno (dobrego), wykształcone z gliny lekkiej i średniej. Ponad 31 % gruntów ornych gminy należy do klasy bonitacyjnej IV. Gleby te zaliczane są do kompleksu pszenno wadliwego lub zbożowo-pastewnego mocnego, a niektóre z nich do kompleksu żytniego bardzo

dobrego. Należą do nich gleby brunatne, płowe, bielcowe i opadowo-glejowe wytworzone z różnych piasków i żwirów gliniastych.

Wody

Wody powierzchniowe

Teren gminy Szprotawy znajduje się w zlewni rzeki Odry. Sieć rzeczna jest dobrze rozwinięta. Odpływ wód z obszaru gminy Szprotawa zapewnia rzeka Bóbr zaliczana do (II rzędu) działu wodnego oraz rzeka Szprotawa (III rzędu) wraz z dopływami (IV i V rzędu). Gmina Szprotawa podzielona jest kilkoma wododziałami. Zasadnicza część obszaru należy do zlewni rzeki Szprotawa. System tej zlewni stanowi sama rzeka i jej liczne dopływy tworzące mikrozelewnie (IV i V rzędu). Południowo-wschodnia część gminy odwadniana jest przez Kamienny Potok z Rowem Leśnym, Rowem Kamiennym i Nitrzą, północno-wschodnia i wschodnia część gminy odwadniana jest przez Potok Sucha. Zaś wody powierzchniowe centralno-południowej części odprowadzane są przez Krowi Potok. Zlewnia Bobru jest zasilana przez Iławkę, przez którą następuje odpływ wód powierzchniowych z północnej i wschodniej części gminy. Administratorem rzeki Bóbr i Szprotawa na terenie gminy Szprotawa jest Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, Zarząd Zlewni w Lwówku Śląskim, Nadzór Wodny Szprotawa). Występują również urządzenia melioracji wodnych – sieć drenarska oraz rowy melioracyjne. Stosownie do art. 205 ustawy Prawo Wodne, utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych należy do zainteresowanych właścicieli gruntów, a jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej działającej na terenie gminy lub związku spółek wodnych, w którym jest zrzeszona spółka wodna działająca na terenie gminy – do tej spółki lub tego związku spółek wodnych. Poniżej przedstawiono dane dotyczące poszczególnych JCWP znajdujących się na terenie gminy Szprotawa:

A) RW60001116599 „Bóbr od Żeliszowskiego Potoku do Kwisy”:

- status: naturalna część wód
- stan ogólny: zły
- przypisane cele środowiskowe:
 - stan/potencjał ekologiczny:
 - ✓ dobry stan ekologiczny,
 - ✓ zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Bóbr w obrębie JCWP (dla łososia),
 - ✓ zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych,
 - ✓ zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Bóbr w obrębie JCWP (dla troci wędrownej);
 - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
- działania podstawowe:
 - rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q5,
 - realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych,
 - realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
 - rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń,
 - rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta;

- działania uzupełniające:
 - kontrola funkcjonowania urządzeń do migracji ryb,
 - opracowanie wariantowej analizy sposobu udroźnienia budowli piętrzących na cieku wraz ze wskazaniem wariantu do realizacji oraz opracowaniem dokumentacji projektów,
 - opracowanie wariantowej analizy sposobu udroźnienia budowli piętrzących na cieku wraz ze wskazaniem wariantu do realizacji oraz opracowaniem dokumentacji projektów,
 - realizacja wybranego wariantu udroźnienia cieku - działanie inwestycyjne,
 - monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb;
- B) RW60001116499 „Szprotawa od Chocianowskiej Wody do Bobru”:
 - status: silnie zmieniona część wód
 - stan ogólny: zły
 - przypisane cele środowiskowe:
 - stan/potencjał ekologiczny:
 - ✓ dobry potencjał ekologiczny,
 - ✓ zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D,
 - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(g,h,i)perylen(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
 - działania podstawowe:
 - rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta,
 - realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych,
 - kontrola gospodarowania wodami oraz przeglądy pozwoleń wodnoprawnych,
 - działania renaturyzacyjne;
 - działania uzupełniające: aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP;
- C) RW600010164529 „Ostrężna” (urządzenie melioracji wodnych oznaczone ewidencyjnie jako rów o nazwie SZ-G-14):
 - status: naturalna część wód
 - stan ogólny: brak danych
 - przypisane cele środowiskowe:
 - stan/potencjał ekologiczny:
 - ✓ dobry stan ekologiczny,
 - ✓ zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D,
 - stan chemiczny: dobry stan chemiczny;
 - działania podstawowe: realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych,
 - działania uzupełniające: nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań uzupełniających;
- D) RW60001016489 „Kamienny Potok”:
 - status: naturalna część wód
 - stan ogólny: zły
 - przypisane cele środowiskowe:
 - stan/potencjał ekologiczny:

- ✓ dobry stan ekologiczny,
 - ✓ zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D,
 - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(b)fluoranten(w), benzo(g,h,i)perylen(w), fluoranten(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników – stan dobry;
 - działania podstawowe: realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych,
 - działania uzupełniające: nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań uzupełniających;
- E) RW60001016549 „Ruda”:
- status: naturalna część wód
 - stan ogólny: zły
 - przypisane cele środowiskowe:
 - stan/potencjał ekologiczny:
 - ✓ dobry stan ekologiczny,
 - ✓ zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D,
 - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(g,h,i)perylen(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry;
 - działania podstawowe: realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych,
 - działania uzupełniające: nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań uzupełniających;
- F) RW600009169275 „Brzeźnica od źródła do Szumu”:
- status: naturalna część wód
 - stan ogólny: zły
 - przypisane cele środowiskowe:
 - stan/potencjał ekologiczny:
 - ✓ dobry stan ekologiczny,
 - ✓ zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D,
 - stan chemiczny: dobry stan chemiczny,
 - działania podstawowe: nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań podstawowych,
 - działania uzupełniające: ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami;
- G) RW600010164699 „Sucha”:
- status: naturalna część wód
 - stan ogólny: zły
 - przypisane cele środowiskowe:
 - stan/potencjał ekologiczny:
 - ✓ umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, BZT5, Miedź,, MMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości,
 - ✓ zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D,
 - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), ołów(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry,
 - działania podstawowe:
 - kontrola gospodarowania wodami oraz przeglądy pozwoleń wodnoprawnych,

- rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryt,
 - działania uzupełniające: aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP;
- H) RW600010153499 „Biała Woda”:
- status: naturalna część wód
 - stan ogólny: zły
 - przypisane cele środowiskowe:
 - stan/potencjał ekologiczny:
 - ✓ dobry stan ekologiczny,
 - ✓ zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D,
 - stan chemiczny: dobry stan chemiczny,
 - działania podstawowe:
 - uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami,
 - realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych,
 - analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami,
 - działania uzupełniające: ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami;
- I) RW600009165899 „Iławka”:
- status: naturalna część wód
 - stan ogólny: zły
 - przypisane cele środowiskowe:
 - stan/potencjał ekologiczny:
 - ✓ umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości,
 - ✓ zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D,
 - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry,
 - działania podstawowe:
 - kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność,
 - kontrola gospodarowania wodami oraz przeglądy pozwoleń wodnoprawnych,
 - działania uzupełniające:
 - ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami;
 - aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP.

Stan wszystkich JCWP w gminie Szprotawa oceniony został jako zły. Celem środowiskowym dla nich jest osiągnięcie dobrego stanu/potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego. Ma to nastąpić poprzez szereg działań wskazanych powyżej.

Wody podziemne

Wody podziemne w gminie Szprotawa obejmują wody czwartorzędowe o charakterze porowym. Wody podziemne zalegają na głębokości ponad 10 m pod poziomem terenu i nie są narażone na zanieczyszczenia czynnikami antropogennymi. Obszar gminy Szprotawa położony jest w obszarze dorzecza Odry w regionie wodnym Środkowej Odry (w obszarze działania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu). Gmina Szprotawa leży w granicach jednolitej części wód podziemnych JCWPd:

A) PLGW600078:

- stan ogólny: dobry
- przypisane cele środowiskowe: dobry stan ilościowy, dobry stan chemiczny
- działania podstawowe: nie zaplanowano żadnych dodatkowych działań podstawowych
- działania uzupełniające:
 - dobrowolne stosowanie działań ze "Zbioru zaleceń dobrej praktyki rolniczej",
 - analiza możliwości odbudowy/przebudowy systemów melioracyjnych,
 - spowolnienie lub zatrzymanie odpływu wód ze zlewni oraz zwiększenie możliwości retencyjnych zlewni,
 - rozpoznanie występowania nowych zanieczyszczeń w wodach podziemnych,
 - szkolenia z zakresu dobrowolnego stosowania "Zbioru zaleceń dobrej praktyki rolniczej", mającego na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych;

B) PLGW600077:

- stan ogólny: dobry
- przypisane cele środowiskowe: dobry stan ilościowy, dobry stan chemiczny
- działania podstawowe:
 - opracowanie wniosku na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP),
 - ustanowienie obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP);
- działania uzupełniające:
 - wsparcie działań organów administracji w zakresie ustanawiania obszarów ochronnych GZW,
 - analiza możliwości odbudowy/przebudowy systemów melioracyjnych,
 - spowolnienie lub zatrzymanie odpływu wód ze zlewni oraz zwiększenie możliwości retencyjnych zlewni;

C) PLGW600093:

- stan ogólny: dobry
- przypisane cele środowiskowe: dobry stan ilościowy, dobry stan chemiczny
- działania podstawowe:
 - opracowanie wniosku na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP),
 - ustanowienie obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP);
- działania uzupełniające:
 - spowolnienie lub zatrzymanie odpływu wód ze zlewni oraz zwiększenie możliwości retencyjnych zlewni,
 - wsparcie działań organów administracji w zakresie ustanawiania obszarów ochronnych GZW,
 - analiza możliwości odbudowy/przebudowy systemów melioracyjnych.

Na terenie gminy Szprotawa znajduje się Główny Zbiornik Wód Podziemnych 315 Zbiornik Chocianów – Gozdnicza.

Formy ochrony

Na formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody składają się parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na terenie gminy Szprotawa znajdują się obszary chronione w europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000. Gmina leży w obrębie obszarów chronionego krajobrazu i rezerwatów.

Poniżej przedstawiono lokalizację gminy względem różnych form ochrony przyrody.

Rysunek 5 Położenie gminy Szprotawa względem obszarów chronionego krajobrazu

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Na terenie gminy znajduje się część obszaru chronionego krajobrazu „Dolina Szprotawki” i „Dolina Bobru”.

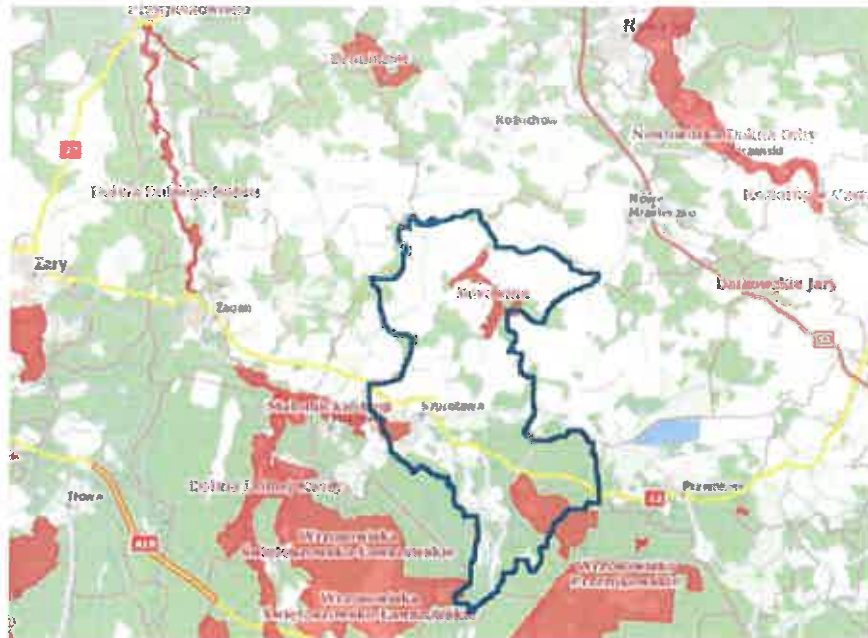
Rysunek 6 Położenie gminy Szprotawa względem obszarów specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Gmina Szprotawa zlokalizowana jest w obrębie obszaru specjalnej ochrony ptaków NATURA2000 „Bory Dolnośląskie” (kod: PLB020005).

Rysunek 7 Położenie gminy Szprotawa względem specjalnych obszarów ochrony siedlisk NATURA 2000

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

W obrębie gminy Szprotawa zlokalizowane są tereny specjalnych obszarów ochrony siedlisk NATURA2000:

- „Borowina” (kod: PLH080030),
- „Buczyna Szprotawsko-Piotrowicka” (kod: PLH080007),
- „Małomickie Łęgi” (kod: PLH080046).

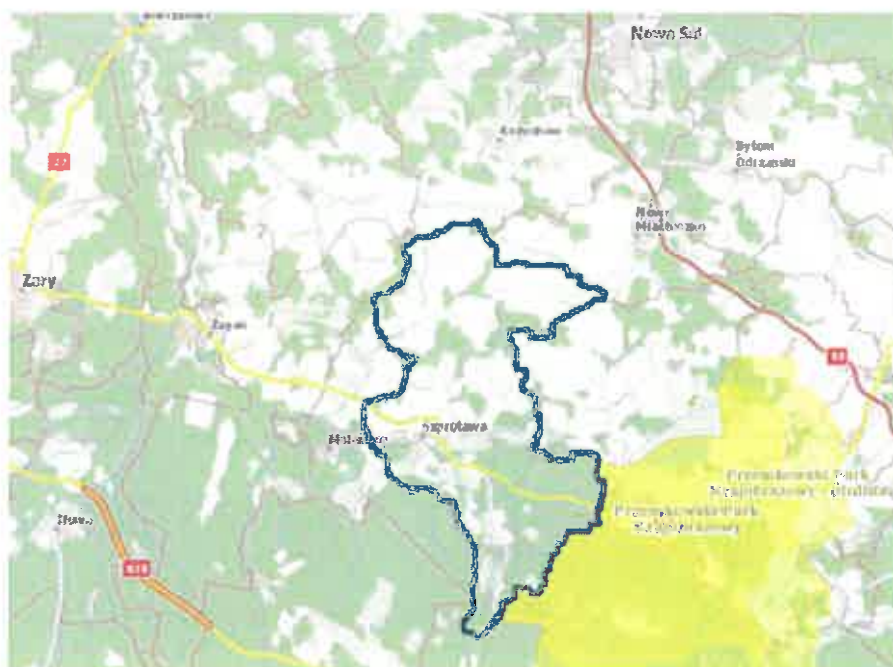
Rysunek 8 Położenie gminy Szprotawa względem rezerwatów przyrody

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

W obrębie gminy Szprotawa zlokalizowany jest rezerwat przyrody „Buczyna Piotrowicka” (rezerwat leśny, fitocenotyczny).

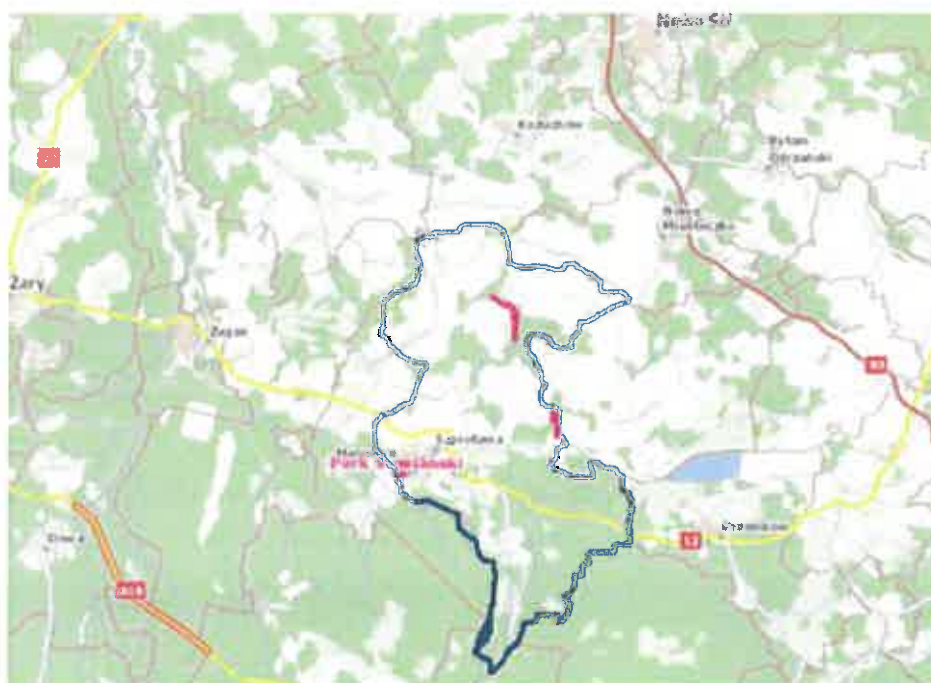
Rysunek 9 Położenie gminy Szprotawa względem parków krajobrazowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Gmina Szprotawa nie posiada ani jednego parku krajobrazowego. Gmina od południowego wschodu graniczy z Przemkowskim Parkiem Krajobrazowym.

Rysunek 10 Położenie gminy Szprotawa względem Zespołów Przyrodniczo-Krajobrazowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

Miasto Szprotawa posiada zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Park Słowiański” i „Potok Sucha”. Parki posiadają walory przyrodnicze reprezentatywne dla zalesionej strefy nadrzecznej z dawnymi rozlewiskami i starymi korytami rzecznyymi.

Rysunek 11 Położenie gminy Szprotawa względem użytków ekologicznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.geoserwis.gdos.gov.pl

W obszarze gminy brak użytków ekologicznych, najbliższe użytki ekologiczne to „Sowie Bagno” (w gminie Małomice i gminie Bobrzany), „Żurawie Bagno” (w gminie Małomice), „Łabędzie stawy” (w gminie Małomice) i „Cietrzewiowe wrzosowisko” (w gminie Gromadka).

Teren gminy Szprotawa obejmuje liczne pomniki przyrody (pojedyncze i grupy). Większość pomników przyrody zlokalizowana jest w Szprotawie.

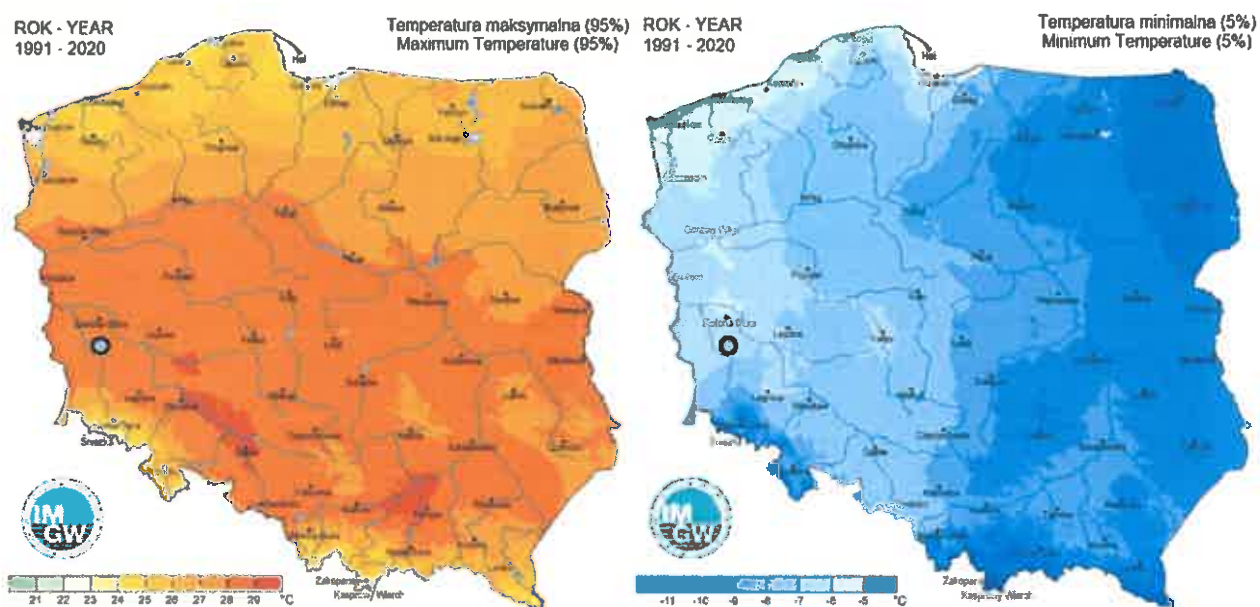
Powietrze

Największym zanieczyszczeniem powietrza na terenie gminy jest niska emisja. Problemem jest spalanie w domowych piecach paliw niskiej jakości. Sytuacja ta nasila się szczególnie w sezonie grzewczym i powoduje wyraźne okresowe pogorszenia stanu sanitarnego powietrza na terenach zasiedlonych i w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Kolejnym znaczącym źródłem zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy jest transport drogowy.

Warunki pogodowe

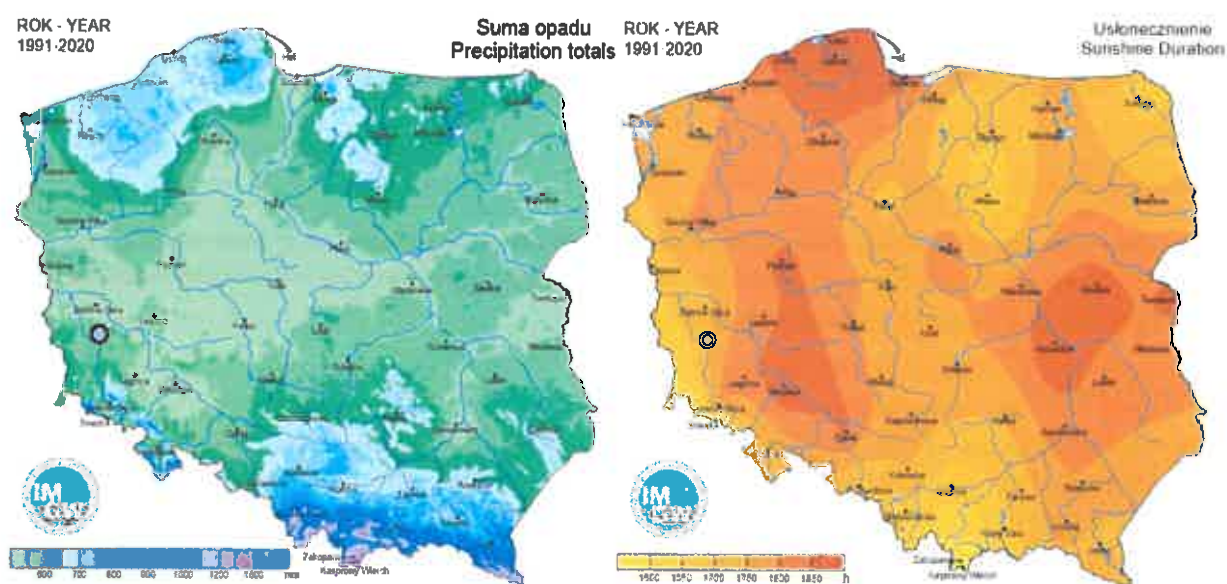
Poniżej zaprezentowano graficznie dane dla wielolecia 1991-2020 r. i zaznaczono lokalizację gminy Szprotawa.

Rysunek 12 Ekstremalne temperatury maksymalne i minimalne w Polsce w latach 1991-2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.klimat.imgw.pl

Rysunek 13 Ekstremalne sumy opadów i ekstremalne usłonecznienie w Polsce w latach 1991-2020 r.

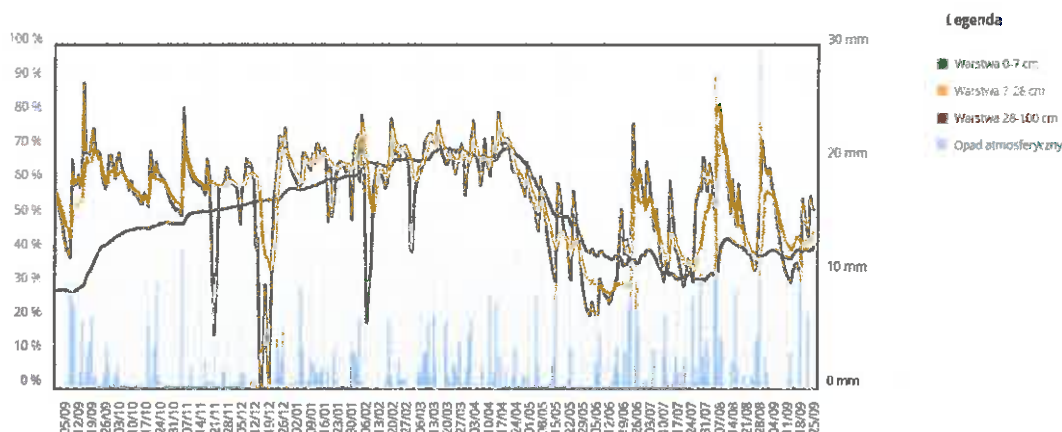

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.klimat.imgw.pl

W gminie Szprotawa nie odnotowuje się ekstremalnych wartości temperatury, usłonecznienia i opadów w odniesieniu do wskaźników ogólnopolskich.

Jednym z istotnych zagrożeń klimatycznych dla gminy Szprotawa jest występowanie susz. Na poniższym wykresie przedstawiono wskaźnik wilgotności gleby dla powiatu żagańskiego w 09.2022 – 09.2023 r.

Wykres 20 Wskaźnik wilgotności gleby 0-100% dla powiatu żagańskiego

Źródło: www.agrometeo.imgw.pl

Na powyższym wykresie widać, że wskaźnik wilgotności gleby w analizowanym okresie był niższy niż 40% w okresie 06-07.2023 r., co mogło wskazywać na deficyt wody w strefie korzeniowej. Wartości wskaźnika rokrocznie prezentują podobne wartości.

Dobra kulturowe

Do rejestru zabytków, które znajdują się na terenie gminy Szprotawa wpisanych jest łącznie 69 obiektów. Zabytki zlokalizowane są w następujących miejscowościach: Bobrowice, Borowina, Cieciszów, Długie, Dzikowice, Henryków, Leszno Dolne, Leszno Górne, Pasterzowice, Siecieboryce, Szprotawa, Wiechlice i Witków. Wśród obiektów charakterystycznych i szczególnie istotnych dla identyfikacji kulturowej gminy są następujące obiekty (wpisane do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Lubuskiego i objęte ochroną konserwatorską):

- Ratusz w Szprotawie,
- Zespół pałacowy w Henrykowie,
- Zespół pałacowy w Pasterzowicach,
- Klasztor magdalenek w Szprotawie,
- Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP w Szprotawie.

Poniżej zaprezentowano zdjęcia poszczególnych obiektów z terenu gminy Szprotawa o dużej wartości kulturowej.

Zdjęcie 14 Zespół pałacowy w Henrykowie

Źródło: materiały własne

Zdjęcie 15 Ratusz w Szprotawie

Źródło: materiały własne

Zdjęcie 16 Zespół pałacowy w Pasterzowicach

Źródło: materiały własne

Zdjęcie 17 Kościół pw. Wniebowzięcia NMP w Szprotawie

Źródło: materiały własne

Zdjęcie 18 Klasztor magdalenek w Szprotawie

Źródło: materiały własne

Na terenie gminy Szprotawa występują również liczne zabytkowe cmentarze, zespoły dworskie, domy oraz obiekty kultu religijnego o charakterze zabytków nieobjęte ochroną konserwatorską, tj. przydrożne kapliczki, figury i krzyże.

Część zabytków na terenie gminy Szprotawa znajduje się w złym stanie materialnym i wymaga przeprowadzenia prac konserwatorsko-remontowych. Zabytki, których właścicielami są osoby prywatne są przez nie zabezpieczane we własnym zakresie (właściciele zabytków mają możliwości zyskania dofinansowania na renowację od Lubuskiego Konserwatora Zabytków).

Gmina realizuje program dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków (na podstawie Uchwały nr XLIV/332/2022 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 9 marca 2022 r.), w ramach którego osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, o których mowa w art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, mogą ubiegać się na prace związane z modernizacją ww. zabytków.

Gospodarka odpadami

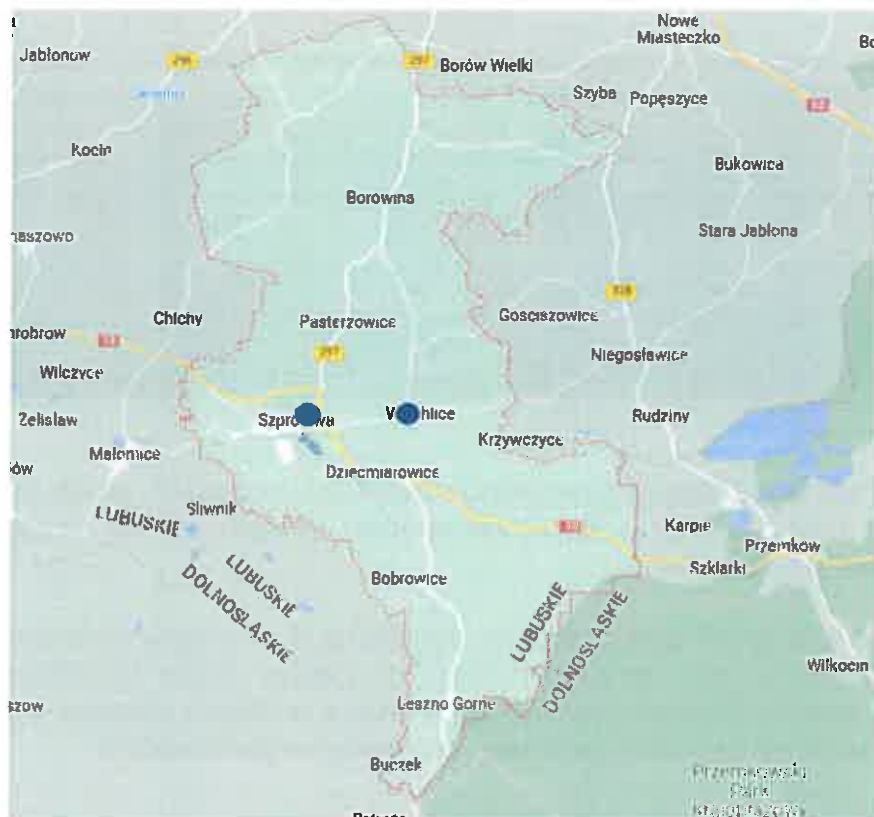
Zgodnie z nowym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wprowadzonym ustawą z dnia 11 lipca 2011 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, która obowiązuje od 1 sierpnia 2013 r., za utrzymanie czystości i porządku w gminie oraz tworzenie warunków niezbędnych do ich utrzymania, odpowiada samorząd gminny.

Odpady komunalne odbierane są ze wszystkich nieruchomości przez Zakłady Usługowe Zachód Sp. z o.o. Zmieszane odpady komunalne są przekazywane do sortowania, bioodpady do kompostowania do Instalacji Komunalnej znajdującej się w obrębie wsi Kartowice należącej do firmy PreZero Dolny Śląsk

Sp. z o.o. Odpady zebrane selektywnie oddawane są do instalacji odzysku i ponownego przetwarzania odpadów wysegregowanych. Zakłady Usługowe Zachód Sp. z o.o. w Wiechlicach posiadają sortownie odpadów segregowanych, gdzie doczyszczane są odpady odebrane selektywnie od mieszkańców. Odpady z gruzu i betonu przekazywane są do recyklingu i ponownego wykorzystania.

Na terenie gminy funkcjonują prowadzone przez firmę Zakłady Usługowe Zachód Sp. z o. o. 2 stacjonarne Punkty Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych. PSZOK znajdują się przy ul. Kochanowskiego 2 w Szprotawie i przy ul. Przemysłowej w Wiechlicach (hangar).

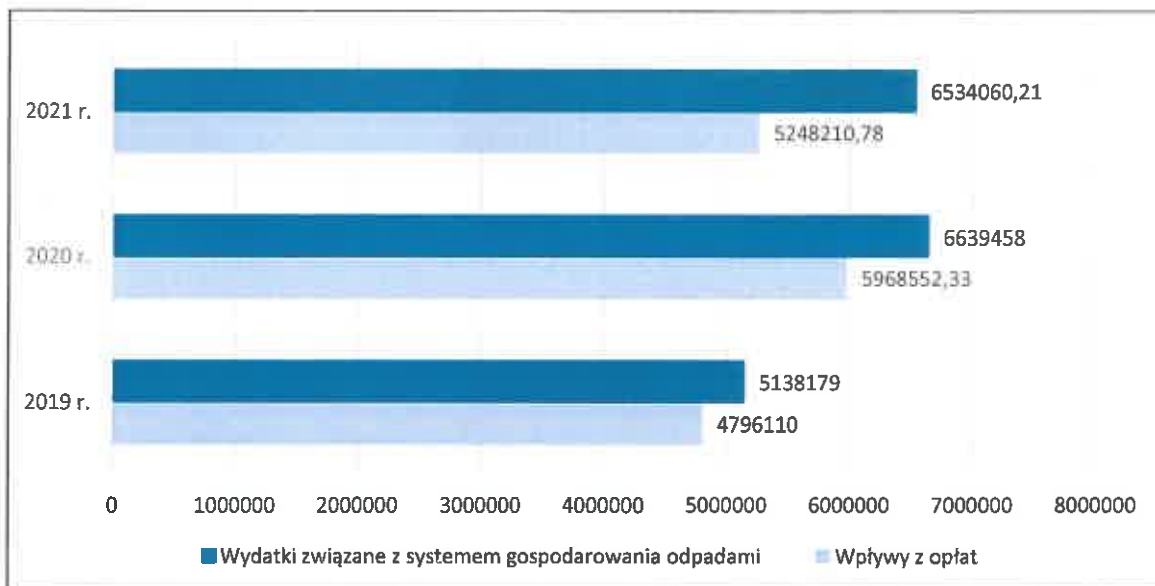
Rysunek 14 Lokalizacja PSZOK na planie gminy Szprotawa

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.google.pl/maps

Głównym kosztem funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi poniesionym przez Gminę Szprotawa jest koszt odbioru, odzysku, recyklingu i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, czyli koszt odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych odbieranych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych z terenu gminy Szprotawa. Poniżej przedstawiono ww. porównanie wpływów z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi i wydatków związanych z systemem gospodarowania odpadami komunalnymi w gminie Szprotawa w latach 2019-2021.

Wykres 21 Wpływy i wydatki związane z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami w gminie Szprotawa w latach 2019-2021 (w zł)

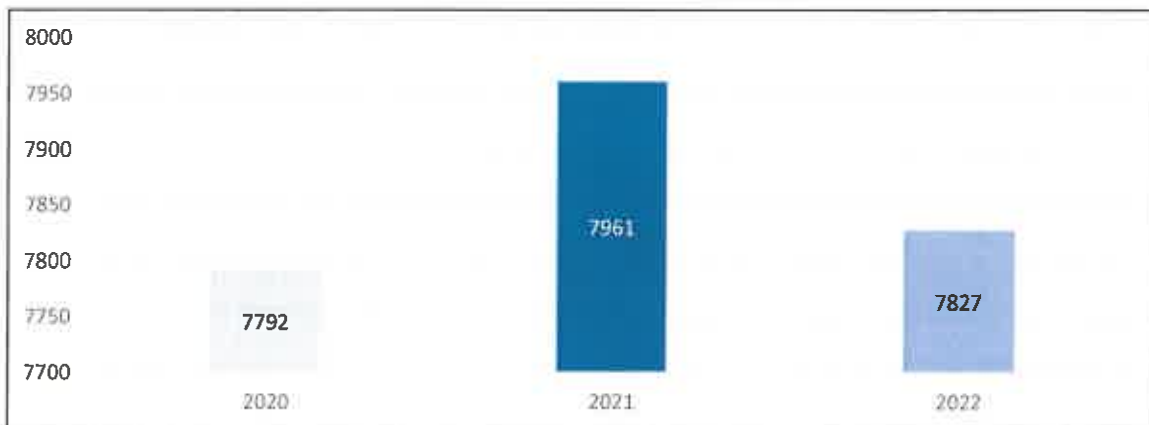

Źródło: opracowanie własne na podstawie Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Szprotawa za 2019 r., Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Szprotawa za 2020 r. i Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Szprotawa za 2021 r.

Koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami w gminie Szprotawa w latach 2019-2021 przewyższały wartość wpływów z opłat.

Poniżej zaprezentowano łączny ładunek odebranych odpadów komunalnych w gminie Szprotawa w latach 2020-2022.

Wykres 22 Łączna masa odebranych odpadów komunalnych w gminie Szprotawa w latach 2020-2022 (t)

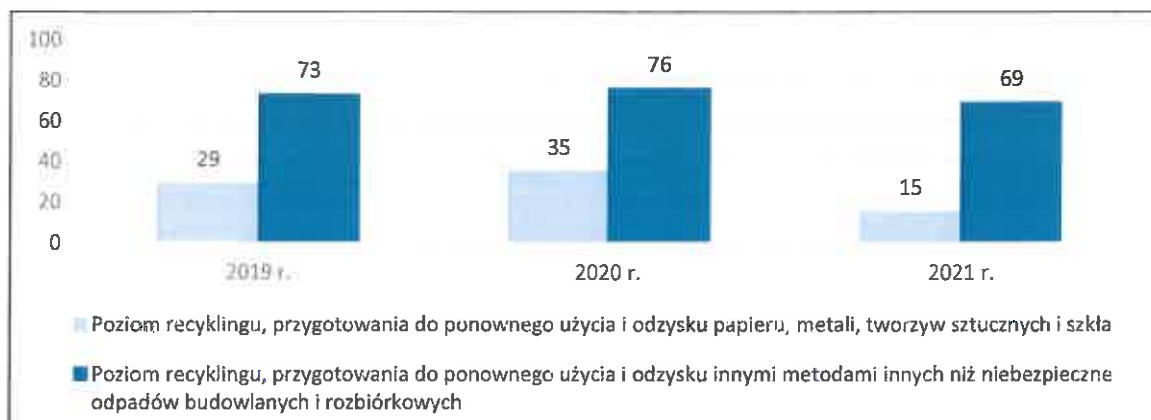

Źródło: opracowanie własne na podstawie Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Szprotawa za 2020 r., Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Szprotawa za 2021 r. i Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Szprotawa za 2022 r.

Masa odebranych odpadów komunalnych w 2022 r. wzrosła w stosunku do 2020 r. o blisko 35 ton, była jednak niższa niż w 2021 r. o 134 tony.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące osiągniętego poziomu recyklingu w gminie Szprotawa w latach 2019-2021.

Wykres 23 Dane dotyczące poziomu recyklingu odpadów zebranych na terenie gminy Szprotawa

Źródło: opracowanie własne na podstawie Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Szprotawa za 2019 r., Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Szprotawa za 2020 r. i Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Szprotawa za 2021 r.

W analizowanych latach Gmina nie osiągnęła wymaganego ustawowo poziomu recyklingu.

Gmina Szprotawa już od kilkunastu lat realizuje zadania usuwania azbestu z budynków należących do osób fizycznych zamieszkujących teren gminy. W 2022 r. uzyskano na ten cel 100% dofinansowania z Programu NFOŚiGW pn. „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest”. Celem Programu jest zaplanowanie bezpiecznego dla zdrowia mieszkańców i środowiska naturalnego usunięcia wyrobów zawierających azbest z obszaru Gminy do końca 2032 roku.

Infrastruktura techniczna

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

Gmina Szprotawa dysponuje czynną siecią wodociągową magistralną i rozdzielczą oraz siecią kanalizacyjną. Kanalizację sanitarną posiadają następujące miejscowości: Szprotawa, Leszno Dolne, Leszno Górne, Dziećmiarowice, Długie, Wiechlice (osiedle „Lotnisko”), część miejscowości Henryków oraz ul. Wrzosowa i ul. Lawendowa w Nowej Koperni. Pozostałe miejscowości nie posiadają sieci kanalizacji sanitarnej. Ścieki z tych miejscowości są gromadzone w osadnikach bezodpływowych o różnym stanie technicznym i wywożone okresowo samochodami asenizacyjnym, na zlecenie właścicieli nieruchomości, przez przedsiębiorstwa świadczące usługi asenizacyjne na terenie Gminy Szprotawa, lub oczyszczane w przydomowych oczyszczalniach ścieków i odprowadzane bezpośrednio do pobliskich cieków wodnych lub do ziemi. Podczas eksploatacji przydomowych oczyszczalni ścieków powstaje osad nadmierny, który również musi być okresowo wywożony taborem asenizacyjnym.

Sieć wodociągowa

Usługi dostawy wody na terenie gminy Szprotawa są realizowane przez cztery odrębne systemy wodociągowe działające samodzielnie i niezależnie. Podstawą podziału na systemy są ujęcia wody ze stacjami uzdatniania.

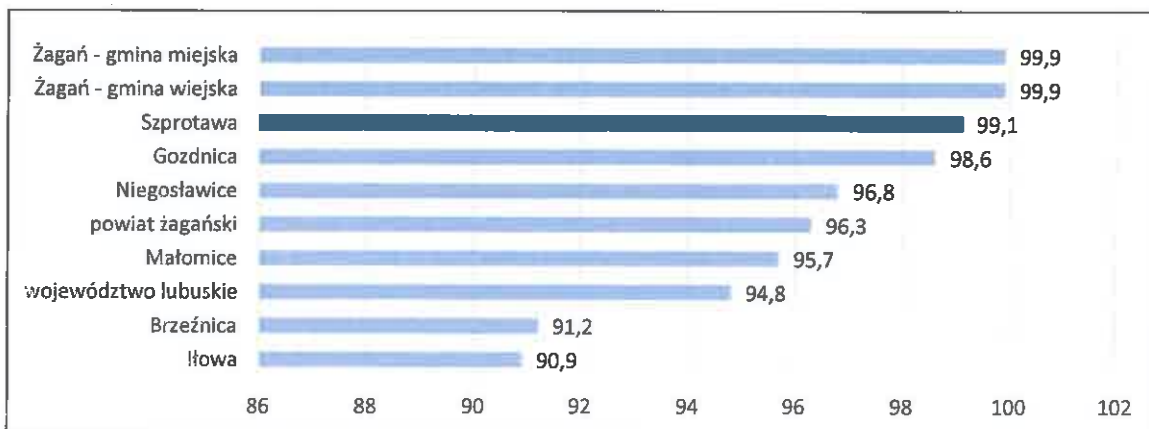
Tabela 22 Zakres działania systemów, źródła zasilania i ogólna struktura sieci wodociągowej

Ujęcie wody	Zasilane miejscowości	Sieć wodociągowa (km)	Udział procentowy (%)
Szprotawa	Biernatów, Bobrowice, Cieciszów, Dziećmiarowice, Henryków, Kartowice Leszno Górne, Leszno Dolne, Nowa Kopernia, Pasterzowice, Polkowiczki, Sieraków Szprotawa, Szprotawka, Wiechlice	178,96	67,20
Borowina	Borowina	11,09	4,16
Dzikowice	Dzikowice	11,02	4,14
Siecieborzyce	Siecieborzyce, Witków, Rusinów, Długie	65,26	24,50

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.szwik.pl

Poniżej przedstawiono porównanie gminy Szprotawa z innymi gminami powiatu żagańskiego, powiatem żagańskim i województwem lubuskim pod względem wskaźnika osób korzystających z sieci wodociągowej w ogóle mieszkańców.

Wykres 24 Osoby korzystające z sieci wodociągowej w % ogółu mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu żagańskiego (2023 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Dla gminy Szprotawa odnotowano drugi najwyższy wskaźnik zwodociągowania spośród wszystkich gmin powiatu żagańskiego.

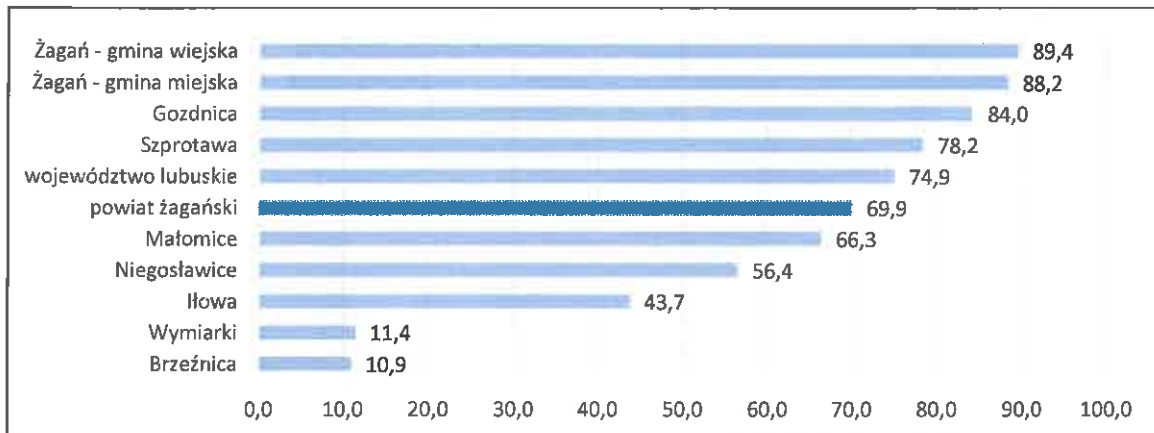
Sieć kanalizacyjna

Na obszarze Gminy obecnie występują dwa odrębne systemy kanalizacji sanitarnej:

- sieć kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Szprotawa, do której podłączona jest sieć kanalizacji sanitarnej znajdująca się poza granicami aglomeracji tj. w Henrykowie oraz przy ul. Wrzosowej i ul. Lawendowej w Nowej Koperni,
- sieć kanalizacji sanitarnej w miejscowości Długie.

W skład aglomeracji Szprotawa wchodzi następujące miejscowości: Szprotawa, Dziećmiarowice, Leszno Dolne, Leszno Górne i część wsi Wiechlice w obszarze ulic: Akacyjowa, Brzozowa, Jesionowa, Klonowa, Lipowa, Nowa, Przemysłowa, Sosnowa). Długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej w Szprotawie (wraz z małym Puszczykowem i Osiedlem Piastowskim) wynosi ~76 km. Długość sieci kanalizacyjnej deszczowej (dawniej ogólnospławnej w Szprotawie) wynosi 24,54 km. Długość sieci kanalizacyjnej w pozostałych miejscowościach wynosi 46,78 km.

Wykres 25 Osoby korzystające z sieci kanalizacyjnej w % ogółu mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu żagańskiego (2023 r.) (zmiana dla gminy Szprotawy)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Analizowany wskaźnik plasuje gminę Szprotawa na 4 miejscu wśród wszystkich gmin powiatu żagańskiego. Wskaźnik dla gminy jest wyższy niż dla powiatu żagańskiego i województwa lubuskiego.

Obserwuje się inwestycje w przydomowe oczyszczalnie ścieków (m.in. dzięki współfinansowaniu inwestycji ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze oraz środków unijnych). Sieć kanalizacyjna o ograniczonym zasięgu jest jednym z głównych problemów przestrzennych gminy. Nieskanalizowane miejscowości na terenie gminy Szprotawa znajdują się w znacznej odległości od istniejących sieci kanalizacyjnych, co przy luźnej zabudowie którą się charakteryzują, w znacznym stopniu utrudnia uzyskanie minimalnego wskaźnika koncentracji wynoszącego 120 stałych mieszkańców na 1 km planowanej do budowy sieci kanalizacyjnej, aby inwestycja była uzasadniona ekonomicznie i technicznie.

Oczyszczalnie ścieków

Na terenie gminy funkcjonują oczyszczalnie ścieków w Wiechlicach, Długiem i Witkowie (oczyszczalnia ścieków obsługująca wyłącznie świetlicę wiejską).

Oczyszczalnia ścieków przy ul. Akacyjowej w Wiechlicach obsługuje sieć kanalizacji sanitarnej na terenie miasta Szprotawa i miejscowości Wiechlice (osiedle "Lotnisko"), Dziećmiarowice, Leszno Dolne, Leszno Górne, części Henryków oraz w ul. Wrzosowej i ul. Lawendowej w Nowej Koperni. Przesył ścieków bytowo-gospodarczych z sieci kanalizacji sanitarnej obejmującej ww. miejscowości do oczyszczalni ścieków w Wiechlicach odbywa się metodą grawitacyjną oraz ciśnieniową przy udziale 52 przepompowni ścieków.

Zdjęcie 19 Oczyszczalnia ścieków w Wiechlicach

Źródło: materiały własne

Nominalna przepustowość hydrauliczna układu technologicznego Oczyszczalni Ścieków przy ul. Akacyjowej w Wiechlicach wynosi 2500 m³/dobę, natomiast maksymalna projektowana przepustowość hydrauliczna wynosi 2740 m³/dobę. z maksymalną ilością ścieków dowożonych szacowaną na ok. 240 m³/dobę. Uwzględniając ilość ścieków surowych dopływających siecią kanalizacyjną i odbieranych na punkcie zlewnym ścieków dowożonych, oraz wydane warunki techniczne na podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej i zapewnienia odbioru ścieków na dzień 31.12.2022 r. Oczyszczalnia Ścieków w Wiechlicach nie jest już w stanie przyjąć większej ilości ścieków.

Dalsza rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej, w celu zaspokojenia potrzeb potencjalnych inwestorów, nowych gospodarstw domowych oraz odbiorców usług w zakresie budownictwa mieszkalnego musi się wiązać z modernizacją i rozbudową istniejącej oczyszczalni ścieków do przepustowości hydraulicznej ok. 5000 m³/dobę.

Oczyszczalnia ścieków w Długiem wraz z siecią kanalizacyjną sanitarną obsługuje teren wsi Długie. Jest to kontenerowa oczyszczalnia ścieków z 1985 r., o nominalnej przepustowości hydraulicznej 110,0 m³/dobę, z możliwością przyjęcia ścieków w ilość maksymalnie 130,0 m³/dobę, w zależności od składu ścieków surowych i wymogów jakości oczyszczenia. Maksymalna szacunkowa wartość RLM (Rzeczywista Liczba Mieszkańców), którą może przyjąć w/w oczyszczalnia to 900 RLM. Wielkość RLM mieszkańców miejscowości Długie na dzień 31.12.2022 r. wynosi 827.

Przesył ścieków bytowo-gospodarczych z sieci kanalizacji sanitarnej do oczyszczalni ścieków odbywa się metodą grawitacyjną oraz ciśnieniową przy udziale 4 przepompowni ścieków.

Zaopatrzenie w ciepło

Podmiotem obsługującym lokalny system ciepłowniczy jest Szprotawski Zarząd Nieruchomościami „Chrobry” Sp. z o.o., który jest spółką handlową ze 100% udziałem Gminy. Zarządza 176 wspólnotami oraz 32 budynkami stanowiącymi w 100% zasób Gminy. Spółka zajmuje się również administrowaniem energetyką ciepłą. Dla powyższego zakresu działania Spółka posiada udzielone przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki wymagane prawem koncesje na wytwarzanie ciepła i przesyłanie i dystrybucję ciepła oraz pozwolenie Starosty Żagańskiego na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza.

Spółka „Chrobry” jest eksploatatorem zlokalizowanych na terenie miasta i gminy:

- źródeł ciepła z wyprowadzoną lokalną siecią ciepłowniczą (kotłownia przy ul. Lipowej 1 w Lesznie Górnym,
- 11 kotłowni lokalnych,
- sieci ciepłowniczych wysoko- i niskoparametrowych o łącznej długości około 3 587 mb.

Sieć ciepłownicza nr 1 (wysokotemperaturowa o długości 2 412,6 mb. Sieć w większości ułożona jest w murowanych kanałach ciepłowniczych bądź w kanałach wykonanych z łupin betonowych. Sieć ciepłownicza nr 2 (niskotemperaturowa o długości 1 091 mb dostarcza ciepło do budynków Osiedla Słonecznego, pochodzi z lat 70 ubiegłego wieku. Sieć ułożona jest w murowanych kanałach ciepłowniczych i na ścianach budynków przez które przechodzi. Sieć ciepłownicza nr 3 (niskotemperaturowa z lat 80 ubiegłego wieku o długości 83 mb dostarcza ciepło dla budynków w Lesznie Górnym. Jest to sieć ciepła łącząca kotłownię przy ul. Lipowej 1 z budynkami osiedla przy ul. Kolonia i ul. Lipowej. Sieć ułożona w kanale murowanym.

W skład kotłowni lokalnych wliczane są kotłownie wytwarzające ciepło dla potrzeb własnych obiektów przemysłowych, obiektów użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych. Paliwem wykorzystywanym w ww. kotłowniach jest głównie gaz ziemny i węgiel.

Sieć gazowa

Na terenie gminy Szprotawa funkcjonuje sieć gazowa. Dostarczenie gazu dla gminy Szprotawa realizowane jest z krajowego systemu przesyłowego OGP GAZ-SYSTEM gazociągami wysokiego ciśnienia PN 6,3 MPa, DN 250 relacji Żukowice – Żary wraz z odgałęzieniami do stacji redukcyjno-pomiarowych:

- odgałęzienie do SPR I, Szprotawa 2 Wiechlice,
- odgałęzienie do SPR I, Szprotawa 1 Kolejowa,
- odgałęzienie do SPR I, Szprotawa 3 Żagańska.

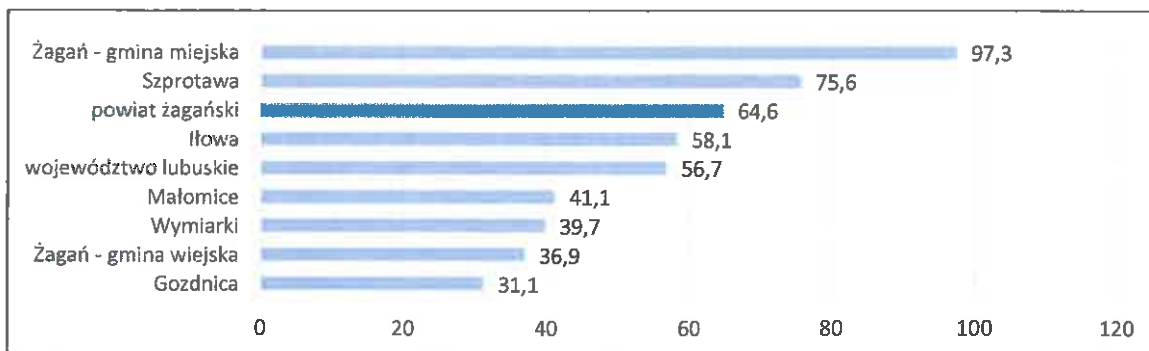
Bezpośrednim źródłem zasilania dla odbiorców z obszaru gminy są stacje redukcyjno-pomiarowe SRP I będące jednocześnie źródłem wejścia do systemu dystrybucyjnego Dolnośląskiej Spółki Gazownictwa znajdujące się:

- Żagańska, Szprotawa,
- Kolejowa, Szprotawa,
- Wiechlice.

Miasto Szprotawa zaopatrywane jest ze stacji I stopnia zlokalizowanych przy ul. Żagańskiej, Kolejowej oraz w Wiechlicach, za pośrednictwem sieci gazowej s/c oraz sieci n/c wyprowadzonej z trzech stacji II stopnia zlokalizowanych przy ul. Kraszewskiego, Sienkiewicza i Sobieskiego. Ponadto, w gaz ziemny zaopatrywany jest obszar Wiechlic z rozbudowaną siecią średniego ciśnienia. Łączna długość sieci gazowniczej na terenie gminy, bez czynnych przyłączy, to około 49,2 km sieci (wraz z przyłączami wynosi 61,72 km), w tym 19,5 km stanowi sieć wykonana w PE, a 29,7 km stanowi sieć stalowa. Razem rurociągów n/c bez przyłączy jest 29,6 km, w tym w PE 9,9 km stanowiących 33% całości oraz 19,68 km rur stalowych.

Poniżej zaprezentowano porównanie gmin powiatu żagańskiego, powiatu żagańskiego i województwa lubuskiego pod kątem % mieszkańców korzystających z sieci gazowej w 2021 r.

Wykres 26 Osoby korzystające z sieci gazowej w % ogółu mieszkańców województwa lubuskiego, powiatu żagańskiego i w poszczególnych gminach powiatu żagańskiego (2021 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bdl.stat.gov.pl

Gmina Szprotawa jest gminą o najwyższym analizowanym wskaźniku obok gminy Żagań spośród wszystkich gmin powiatu żagańskiego.

W przypadku odbiorców indywidualnych (gospodarstw domowych) główną funkcją wykorzystania gazu jest ogrzewanie domów. W wyliczeniach przyjęto również wartości uwzględniające wykorzystanie gazu przez podmioty gospodarcze (handel, usługi, produkcja).

Sieć elektroenergetyczna

Operatorem systemu dystrybucyjnego na terenie Gminy Szprotawa jest firma ENEA Operator Sp. z o. o., ul. Strzeszyńska 58, 60-479 Poznań (dystrybucja energii). Jedynie w miejscowości Buczek dystrybucję prowadzi Tauron. Odbiorcy z terenu gminy Szprotawa zaopatrywani są w energię elektryczną poprzez dwie napowietrzne linie wysokiego napięcia 110 kV z przewodami o przekroju 240 mm², o dopuszczalnym obciążeniu prądowym w okresie letnim 325 A:

- relacji Szprotawa - Przemków o długości 16 km,
- relacji Szprotawa - Żagań o długości 25 km.

Wymienione linie dystrybucyjne zasilają Główny Punkt Zasilania zlokalizowany przy ul. Szpitalnej, wyposażony w dwa transformatory 110/20 kV, o zainstalowanej mocy transformacji 2x16 MVA.

Na terenie gminy Szprotawa PSE Operator nie posiada infrastruktury przesyłowej NN. Zgodnie z opinią dostawcy energii elektrycznej system zasilania w energię elektryczną gminy jest dobrze skonfigurowany i znajduje się w dobrym stanie technicznym. Zaopatrzenie w energię elektryczną odbywa się z zachowaniem standardów jakościowych obsługi odbiorców określonych rozporządzeniem Ministra Gospodarki. W sieci ENEA Operator Sp. z o.o. na terenie gminy Szprotawa są zainstalowane stacje transformatorowe 20/0,4 kV. W mieście Szprotawa 49 szt. o łącznej mocy 15 745 kVA, natomiast w pozostałych miejscowościach 73 szt. o łącznej mocy 14 194 kVA. Przyłączenia pojedynczych odbiorców do istniejącej sieci nn-0,4 kV odbywają się na bieżąco wg zapotrzebowania wnioskodawców i posiadanych środków. Pewność zasilania jest zachowana zgodnie z wymaganymi standardami. Zachowane są również rezerwy przesyłowe. W gminie występują jeszcze miejscowości, w których odbiorcy otrzymują energię elektryczną o zaniżonych parametrach napięciowych.

Infrastruktura teleinformatyczna

Dostępność mieszkańców gminy Szprotawa do infrastruktury telekomunikacyjnej systematycznie się poprawia. Sieć przewodowa telekomunikacyjna obejmuje teren całej gminy. Dzieje się tak za sprawą rozwoju telefonii komórkowej. Praktycznie cały obszar gminy objęty jest zasięgiem wszystkich funkcjonujących w Polsce operatorów sieci komórkowej. Rozwija się również rynek usług informatycznych, tj. transmisja danych i dostęp do sieci internetowej. Dalszy rozwój społeczeństwa informacyjnego na terenie gminy będzie uzależniony od ograniczenia bariery ekonomicznej w dostępie do Internetu oraz od efektywnego informatyzowania administracji publicznej na poziomie gminy. Procesowi temu powinny towarzyszyć działania związane z uświadamianiem i edukacją mieszkańców jak korzystać z usług i technologii informacyjnych, zwłaszcza w grupie wiekowej osób 50+. Stały dostęp do Internetu szerokopasmowego posiada cała gmina, a zwłaszcza placówki użyteczności publicznej.

Zagospodarowanie przestrzenne

Kierunki zagospodarowania przestrzennego w gminie określa Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Szprotawa (przyjęte Uchwałą nr XXVI/144/200 Rady Miejskiej w Szprotawie z 30.06.2000 r. z późn. zm.). Na terenie Gminy obowiązują 23 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące swoją powierzchnią ok. 17% powierzchni gminy.

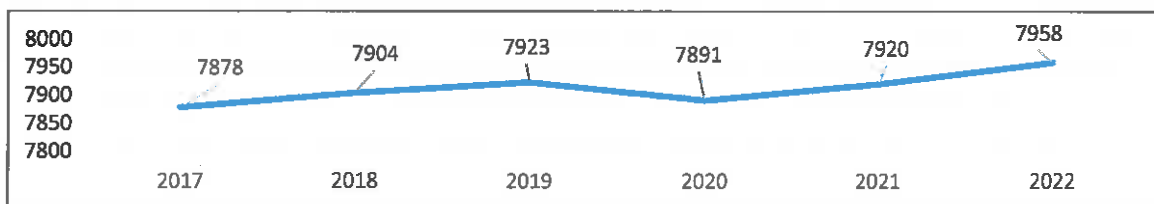
Mobilność

Na terenie gminy Szprotawa przebiega trakcja kolejowa relacji Głogów – Żagań z dworcem kolejowym w Szprotawie, gdzie realizowane są wyłącznie towarowe przewozy kolejowe oraz linia kolejowa pasażerska relacji Legnica – Żagań ze stacją w Lesznie Górnym. Najbliższe stacje kolejowe dla przewozów pasażerskich są w Małomicach i Żaganiu. Komunikacja autobusowa na terenie gminy realizowana jest przez usługi transportu wykonywane przez przewoźników prywatnych. Trasy obejmują komunikację wewnątrz gminy w ramach relacji ze Szprotawy do miejscowości m.in. Długie, Siecieborycze, Leszno Górne. Prowadzona jest również komunikacja międzymiastowa ze Szprotawy do Zielonej Góry, Nowej Soli, Żagania oraz Małomic. Największe natężenie ruchu samochodowego odbywa się w ciągu drogi krajowej nr 12.

Mieszkalnictwo

Na zasoby mieszkaniowe występujące na terenie gminy składa się łącznie 7958 mieszkań zgodnie ze stanem na dzień 31.12.2022 r. Zgodnie z danymi GUS, średnia powierzchnia użytkowa mieszkania wynosi 69,5 m². Analogiczny wskaźnik dla powiatu żagańskiego wynosi 70,8 m², województwa lubuskiego 73,2 m², dla Polski 75,1 m². Standardy średniej powierzchni użytkowej mieszkania są niższe niż dla powiatu żagańskiego, województwa lubuskiego i Polski. Poniżej przedstawiono wzrost liczby mieszkań w gminie Szprotawa w latach 2017-2022.

Wykres 27 Liczba mieszkań w gminie Szprotawa w latach 2017-2022

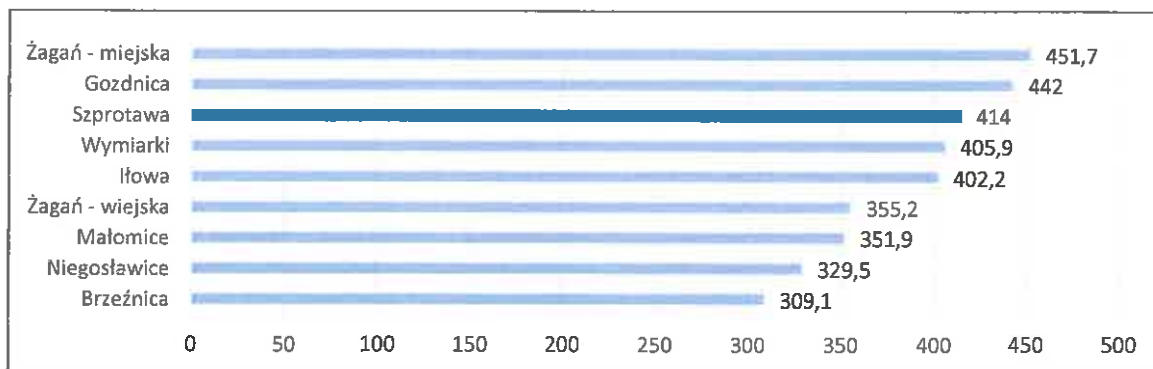

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Na przestrzeni lat 2017 - 2022 liczba mieszkań na terenie gminy nieznacznie wzrosła – o 80 mieszkań.

Poniżej przedstawiono porównanie gmin powiatu żagańskiego pod względem liczby mieszkań w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców.

Wykres 28 Wskaźnik liczby mieszkań w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu żagańskiego (2021 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.bdl.stat.gov.pl

Gmina Szprotawa charakteryzuje się 3 najwyższym analizowanym wskaźnikiem spośród wszystkich gmin powiatu żagańskiego.

Analizując ruch budowlany/mieszkaniowy w ujęciu regionalnym należy zauważyć, że wzmożony ruch budowlany obserwuje się w największych miastach województwa: Zielonej Górze, Gorzowie Wlkp. Świebodzinie, Nowej Soli i Kostrzynie nad Odrą. Wysokie wskaźniki nowo oddanych mieszkań występują także na terenach wiejskich, położonych w pobliżu najważniejszych ośrodków miejskich. Wskazuje to na rozlewanie się zabudowy mieszkaniowej na obszary wiejskie położone w sąsiedztwie głównych ośrodków miejskich. Najmniejszy ruch budowlany występuje natomiast w gminach położonych w zachodniej i południowej części województwa, w tym w gminie Szprotawa.

DIAGNOZA

Do głównych atutów gminy należy zaliczyć dobre parametry gleb, rozwiniętą sieć rzeczną, występowanie form ochrony przyrody, bogate zasoby kulturowe, uregulowaną gospodarkę odpadami, rozwiniętą sieć wodociągową, sieć ciepowniczą o sporym zasięgu, występowanie sieci gazowej, rozwiniętą sieć teleinformatyczną, obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego.

Jako niezadowolające należy wskazać jakość powietrza (problem tzw. „niskiej emisji”), sieć kanalizacji sanitarnej wymagającą rozbudowy, zasoby mieszkaniowe wymagające rozwoju, sieć elektroenergetyczną o zaniżonych parametrach w niektórych miejscowościach.

1.4 Analiza zdolności inwestycyjnej

W literaturze specjalistycznej dotyczącej atrakcyjności inwestycyjnej wyróżnia się różne kryteria oceny potencjału inwestycyjnego danego obszaru. Poprzez atrakcyjność inwestycyjną rozumie się najczęściej zdolność przyciągnięcia inwestora poprzez oferowanie różnorodnych korzyści/atutów danej lokalizacji, które są możliwe do osiągnięcia w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej. O atrakcyjności inwestycyjnej danego obszaru świadczy zestaw czynników a nie każdy z nich osobno. Wszystkie czynniki przyjmowane za adekwatne potwierdzają całokształt atutów lokalizacji. Z uwagi na różnorodność i specyfikę działalności gospodarczej w zależności od jej rodzaju, branży, a nawet sposobu funkcjonowania i kultury organizacyjnej poszczególnych przedsiębiorstw preferowane są

różne czynniki lokalizacji. Tym samym czynniki świadczące o atrakcyjności obszary dotyczą szerokiego spektrum ogólnych zagadnień takich jak:

- dostępność transportowa,
- zasoby pracy,
- infrastruktura techniczna/gospodarcza,
- infrastruktura społeczna,
- poziom rozwoju gospodarczego,
- stan środowiska,
- poziom bezpieczeństwa,
- aktywność gminy wobec inwestorów.

W tym punkcie skupiono się na wskazaniu cech świadczących o atrakcyjności gminy Szprotawa. Cechy wskazano na podstawie analizy dokumentów strategicznych takich jak:

- Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 r.,
- Analiza inwestycyjna regionów 2017 – województwo lubuskie, SGH w Warszawie, 2017,
- Program Rozwoju Innowacji na lata 2021-2027.

Charakterystyka inwestycyjna województwa lubuskiego

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 r. jako mocne strony województwa wskazuje m.in. następujące cechy wpływające bezpośrednio na atrakcyjność inwestycyjną regionu:

- korzystne położenie przy granicy z Niemcami,
- rozwój przedsiębiorczości w dużych ośrodkach miejskich,
- wzrost roli przemysłu w lubuskiej gospodarce,
- bogate i zróżnicowane walory naturalne,
- konkurencyjne rolnictwo,
- dobre warunki do produkcji energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności przy wykorzystaniu energii wiatrowej, instalacji opartych o spalanie biomasy czy technologii produkcji biogazu.

Z kolei Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego wskazuje regionalne inteligentne specjalizacje, czyli obszary kluczowe dla rozwoju całego regionu (przemysł lotniczy i kosmonautyka, jakość życia, motoryzacja, informatyka i telekomunikacja).

Analiza inwestycyjna regionów 2017 – województwo lubuskie (SGH w Warszawie, 2017), wskazuje, że głównymi atutami województwa są:

- bardzo korzystne położenie geopolityczne, przy granicy zachodniej, co umożliwia dostęp do atrakcyjnego rynku zbytu Niemiec oraz innych krajów Europy zachodniej,
- korzystne położenie na międzynarodowym szlaku transportowym – paneuropejskim korytarzu Wschód-Zachód, co umożliwia dostęp do rynków zagranicznych,
- bardzo dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna regionalna, zarówno drogowa i kolejowa, dobrze rozwinięta infrastruktura przygraniczna,
- dobrze rozwinięta sieć transportu wodnego (system wodny Odry umożliwia transport do zespołu portowego Szczecin – Świnoujście, a poprzez kanały Odra -Sprewa i Odra– Hawela region został włączony do systemu żeglugi śródlądowej Europy zachodniej,
- bardzo dobry dostęp do Internetu (pod tym względem województwo należy do najwyżej ocenianych regionów w Polsce),
- aktywność w obrębie euroregionów, elementem wyróżniającym Ziemię Lubuską jest transgraniczna lokalizacja międzynarodowego uniwersytetu „Viadrina” kształcącego, między

- innymi na kierunkach: zarządzanie, zarządzanie międzynarodowe, ekonomia, international business administration, prawo niemieckie, polsko-niemieckie wykształcenie prawnicze, kulturoznawstwo,
- bardzo duża leśistość, atrakcje turystyczne (zwłaszcza Park Mużakowski w gminie Łęknica, wpisany na Listę światowego dziedzictwa UNESCO) oraz liczne jeziora sprzyjające rozwojowi turystyki,
- dobre warunki rozwoju przemysłu dzięki obecności szkół wyższych prowadzących kierunki politechniczne oraz atrakcyjne oferty specjalnych stref ekonomicznych.

Gmina Szprotawa otrzymała w ww. Analizie ocenę C (w skali A-F, gdzie A jest najwyższą oceną a F najniższą). Gmina otrzymała oceny ponadprzeciętne dla wszystkich sekcji wg PKD (C, G, I, M).

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa lubuskiego – można do nich zaliczyć: celulozowo-papierniczy, drzewny, elektroniczny, spożywczy, szklarski i ceramikę budowlaną, maszynowy, biotechnologię. Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie lubuskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, która została ustalona przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu przy współpracy z samorządem województwa lubuskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. W województwie lubuskim sektory strategiczne to:

- motoryzacyjny i elektroniczny,
- drzewny i papierniczy,
- spożywczy,
- szklarski.

Charakterystyka inwestycyjna gminy Szprotawa

Poniżej przedstawiono charakterystykę inwestycyjną gminy Szprotawa.

Tabela 23 Charakterystyka inwestycyjna gminy Szprotawa

Czynnik	Charakterystyka
Dostępność transportowa	Atut: – połączenie z siecią dróg krajowych i autostrad – linia kolejowa obsługująca przewozy towarowe Wada: – brak kolejowych połączeń pasażerskich w Szprotawie
Zasoby pracy	Atut: – widoczny spadek liczby bezrobotnych – duża przedsiębiorczość mieszkańców Wada: – starzejące się społeczeństwo – migracje zewnętrzne zwłaszcza młodych ludzi w wieku produkcyjnym – brak szkół wyższych
Infrastruktura techniczna/gospodarcza	Atut: – duży zasięg sieci wodociągowej, teleinformatycznej, gazowej i ciepłowniczej – istniejące tereny inwestycyjne włączone do oferty inwestycyjnej gminy Wada: – mały zasięg sieci kanalizacyjnej – miejscowo niskie parametry sieci elektroenergetycznej
Infrastruktura społeczna	Atut: – zadowalający stan i skala infrastruktury kulturalnej, sportowej, edukacyjnej

	Wada: – występujące niedobory w infrastrukturze turystycznej
Poziom rozwoju gospodarczego	Atut: – wzrost zamożności mieszkańców na przestrzeni ostatnich lat – wzrost liczby przedsiębiorstw Wada: – wciąż jeden z niższych wskaźników zamożności mieszkańców wśród gmin powiatu żagańskiego
Stan środowiska	Atut: – występujące formy ochrony przyrody i rozwinięta sieć rzeczna świadczące o walorach przyrodniczych gminy Wada: – niewykorzystany potencjał turystyczny miejsc wartościowych przyrodniczo
Poziom bezpieczeństwa	Atut: – programy gminne nakierowane na rozwiązanie problemów społecznych Wada: – występujące problemy społeczne charakterystyczne dla gmin miejsko-wiejskich
Aktywność gminy wobec inwestorów	Atut: – istniejące oferty inwestycyjne – stanowisko specjalisty ds. obsługi inwestora w Wydziale Przedsiębiorczości, Promocji i Turystyki w Urzędzie Miejskim w Szprotawie Wada: – zbyt mała liczba ofert inwestycyjnych

Źródło: opracowanie własne

Powyższa tabela wskazuje, że istnieje szereg kwestii mogących wzmocnić atrakcyjność inwestycyjną gminy Szprotawa oraz że pewne czynniki decydujące o atrakcyjności inwestycyjnej są rozwinięte na właściwym poziomie.

1.5 Analiza potencjału jakości życia w gminie i wyniki badania ankietowego

W czerwcu 2023 r. na potrzeby opracowania przedmiotowej Strategii przeprowadzono badanie ankietowe (dalej Badanie ankietowe) mające na celu zbadanie potencjału jakości życia w gminie. Ankieta w formie elektronicznej została wypełniona przez ponad 300 osób z miejscowości Buczek, Długie, Dziećmiarowice, Dzikowice, Henryków, Leszno Górne, Nowa Kopernia, Pasterzowice, Polkowiczki, Siecieborzyce, Szprotawa, Szprotawka i Wiechlice. Badanie ankietowe obejmowało ocenę następujących kwestii:

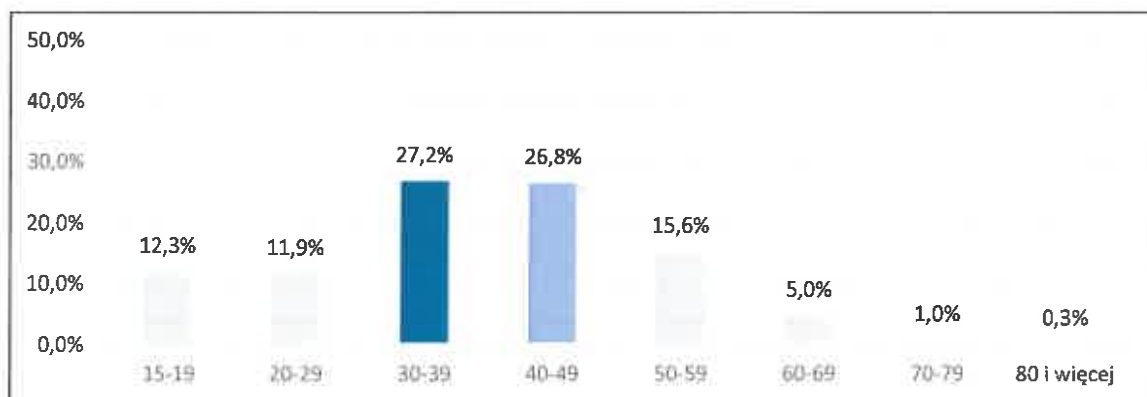
- ogólny standard życia,
- dostępność usług zdrowotnych (przychodnie, apteki, specjaliści),
- poziom bezpieczeństwa publicznego,
- atrakcyjność oferty kulturalnej,
- oferta sportowo-rekreacyjna,
- dostępność mieszkań,
- poziom edukacji,
- dostępność do pozaszkolnej oferty edukacyjnej,
- poziom usług pomocy społecznej,
- poziom rozwiązywania problemów społecznych,

- poziom zarządzania w sytuacjach kryzysowych,
- dostępność komunikacyjna gminy,
- stan infrastruktury technicznej (w tym drogowej, mediów),
- ceny nieruchomości,
- poziom dochodów mieszkańców,
- możliwość podjęcia/zmiany pracy,
- czystość, porządek, estetyka gminy,
- poziom tożsamości lokalnej mieszkańców,
- jakość usług administracji publicznej,
- poczucie życzliwości społecznej wśród mieszkańców,
- możliwość prowadzenia działalności gospodarczej,
- poziom oferty turystycznej,
- stan środowiska naturalnego.

Przyjęto następujące oceny: bardzo źle, źle, średnio, dobrze i bardzo dobrze. Osoba ankietowana mogła również wybrać odpowiedź „Nie mam zdania”.

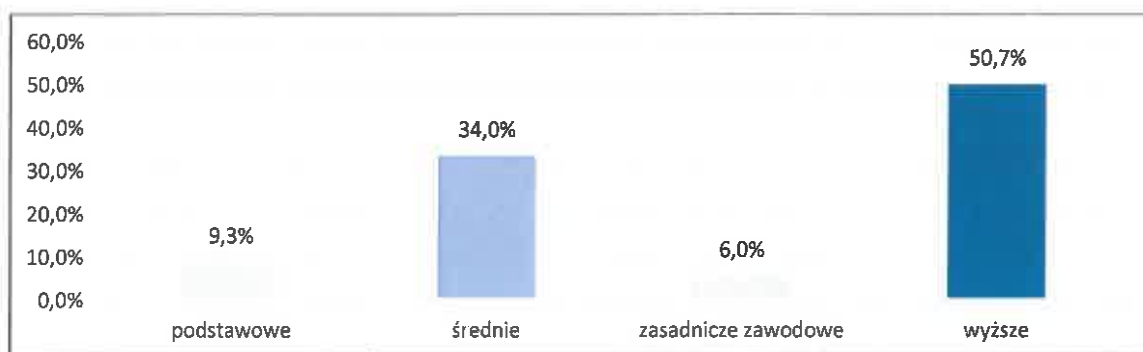
Poniżej przedstawiono dane (% odpowiedzi) w podziale na wiek, wykształcenie i status na rynku pracy ankietowanych osób.

Wykres 29 Liczba ankietowanych w podziale na wiek

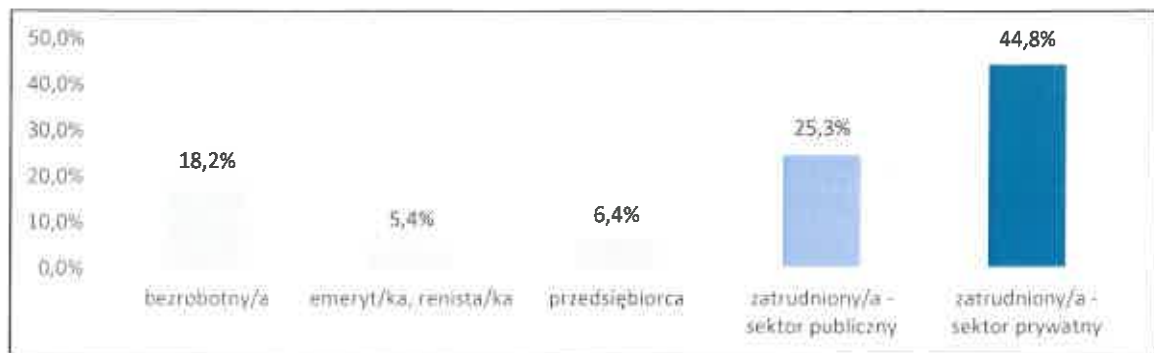
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 30 Liczba ankietowanych z podziałem na wykształcenie

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Wykres 31 Liczba ankietowanych w podziale na status na rynku pracy

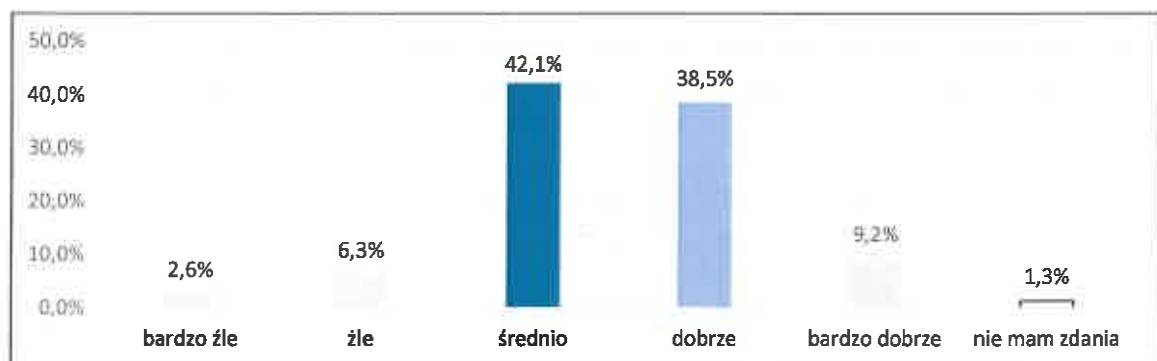

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Poniżej przedstawiono graficzne podsumowanie badania ankietowego (kolorem ■ oznaczono najczęstsze odpowiedzi, kolorem ■ drugie najczęściej wybierane odpowiedzi, kolorem ■ odpowiedź „nie mam zdania”) wraz z wnioskami odnoszącymi się do poszczególnych ocenianych kwestii.

Ocenie podlegał ogólny standard życia.

Wykres 32 Ocena ogólnego standardu życia – wyniki badania ankietowego

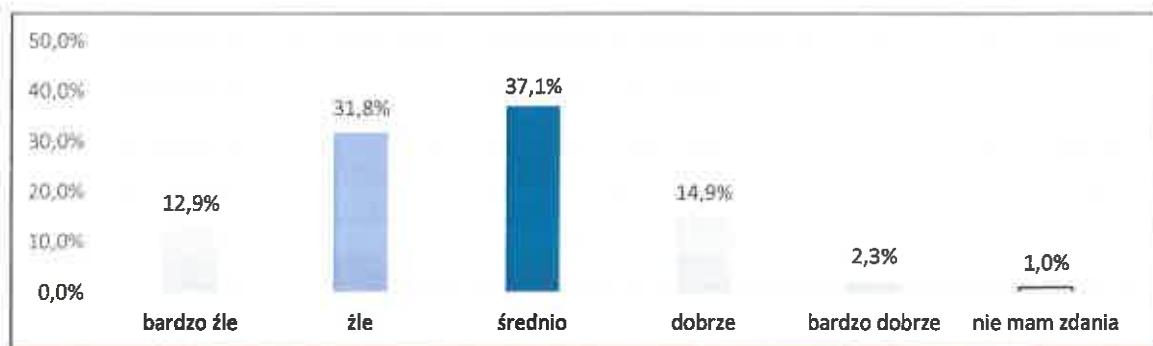

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Ogólny standard życia w gminie został ocenionych przez zdecydowaną większość ankietowanych (80,6% odpowiedzi) średnio lub dobrze.

Ocenie podlegała również dostępność usług zdrowotnych (przychodni, aptek i specjalistów) w gminie.

Wykres 33 Ocena dostępności usług zdrowotnych (przychodnie, apteki, specjaliści) – wyniki badania ankietowego

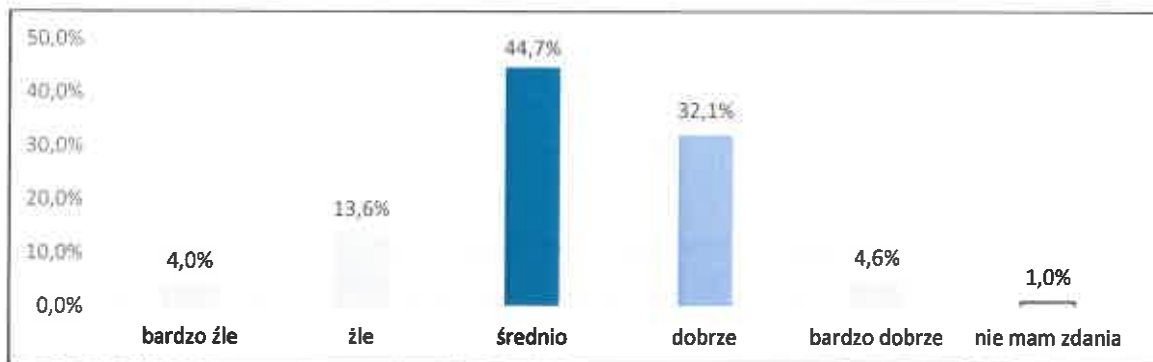

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Dostępność usług zdrowotnych w gminie została oceniona przez zdecydowaną większość ankietowanych (68,9% odpowiedzi) średnio lub źle.

Ocenie podlegał również poziom bezpieczeństwa publicznego w gminie.

Wykres 34 Ocena poziomu bezpieczeństwa publicznego – wyniki badania ankietowego

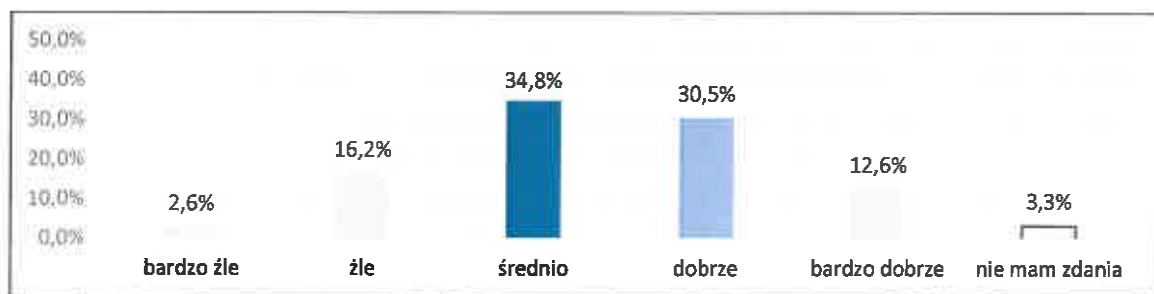

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Poziom bezpieczeństwa publicznego w gminie został oceniony przez zdecydowaną większość ankietowanych (76,8% odpowiedzi) średnio lub dobrze.

Ocenie podlegała również atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie.

Wykres 35 Ocena atrakcyjności oferty kulturalnej – wyniki badania ankietowego

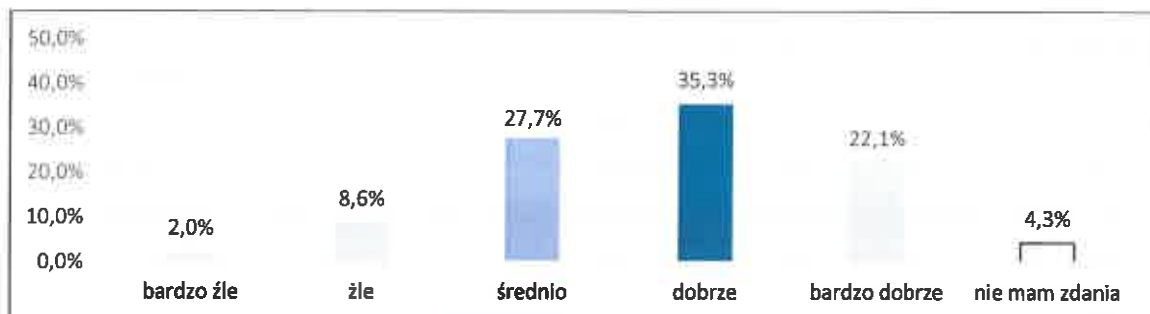

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie została oceniona przez zdecydowaną większość ankietowanych (65,2% odpowiedzi) średnio lub dobrze.

Ocenie podlegała również oferta sportowo-rekreacyjna w gminie.

Wykres 36 Ocena oferty sportowo-rekreacyjnej – wyniki badania ankietowego

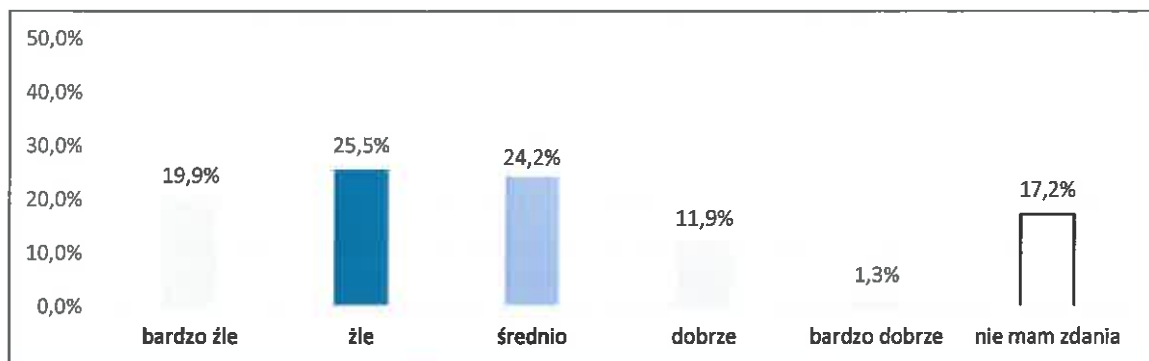

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Oferta sportowo-rekreacyjna w gminie została oceniona przez zdecydowaną większość ankietowanych (63% odpowiedzi) średnio lub dobrze.

Ocenie podlegała również dostępność mieszkań w gminie.

Wykres 37 Ocena dostępności mieszkań – wyniki badania ankietowego

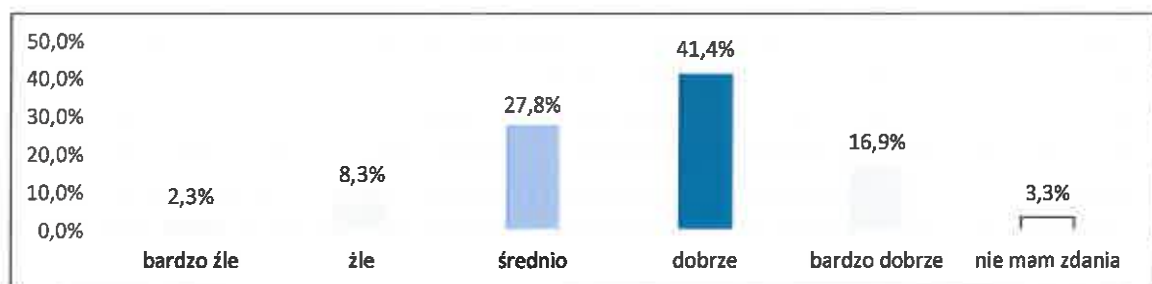

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Dostępność mieszkań w gminie została oceniona przez zdecydowaną większość ankietowanych (69,6% odpowiedzi) średnio, źle lub bardzo źle.

Ocenie podlegała również poziom edukacji w gminie.

Wykres 38 Ocena poziomu edukacji – wyniki badania ankietowego

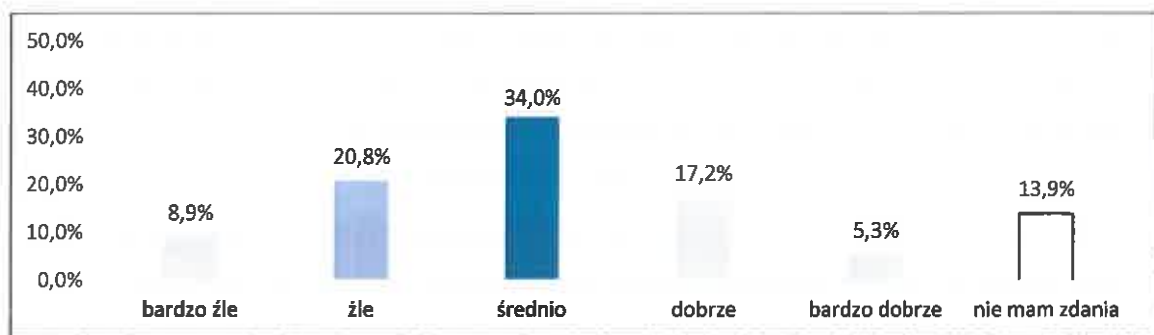

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Poziom edukacji w gminie został oceniony przez zdecydowaną większość ankietowanych (69,2% odpowiedzi) średnio lub dobrze.

Ocenie podlegała również dostępność do pozaszkolnej oferty edukacyjnej w gminie.

Wykres 39 Ocena dostępności do pozaszkolnej oferty edukacyjnej – wyniki badania ankietowego

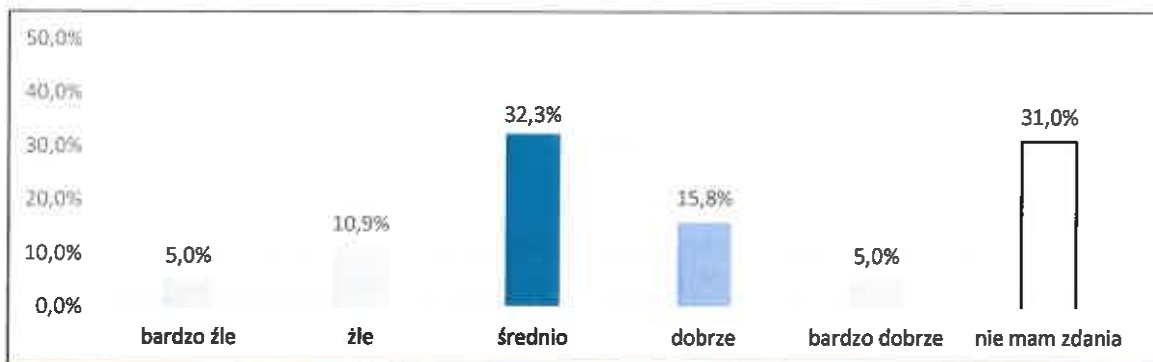

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Dostępność do pozaszkolnej oferty edukacyjnej w gminie została oceniona przez większość ankietowanych (54,8% odpowiedzi) średnio lub źle.

Ocenie podlegał również poziom usług pomocy społecznej w gminie.

Wykres 40 Ocena poziomu usług pomocy społecznej – wyniki badania ankietowego

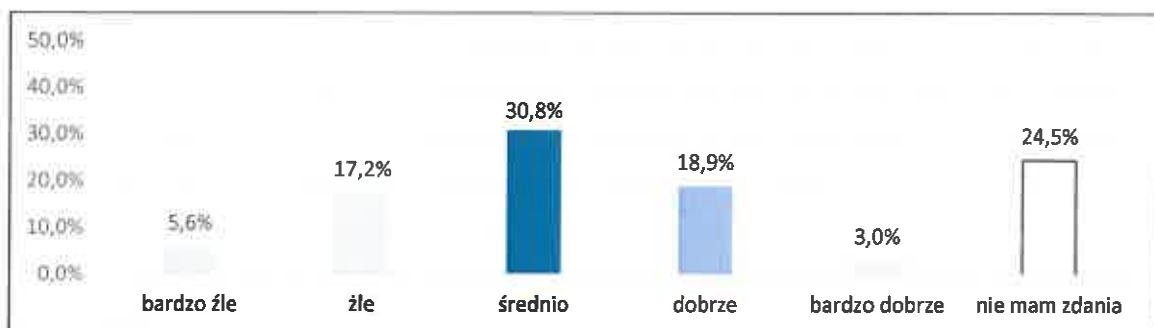

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Aż 31% ankietowanych nie ma zdania w kwestii poziomu usług pomocy społecznej – najprawdopodobniej wynika to z faktu, że osoby te nie korzystały z tego typu usług.

Ocenie podlegał również poziom rozwiązywania problemów społecznych w gminie.

Wykres 41 Ocena poziomu rozwiązywania problemów społecznych – wyniki badania ankietowego

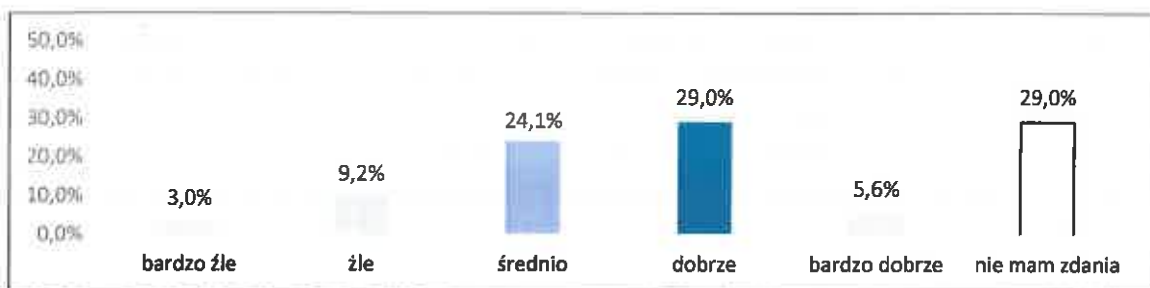

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Aż 24,5% ankietowanych nie ma zdania w kwestii poziomu rozwiązywania problemów społecznych – najprawdopodobniej wynika to z faktu, że osób tych nie dotyczą problemy społeczne.

Ocenie podlegał również poziom zarządzania w sytuacjach kryzysowych w gminie.

Wykres 42 Ocena poziomu zarządzania w sytuacjach kryzysowych – wyniki badania ankietowego

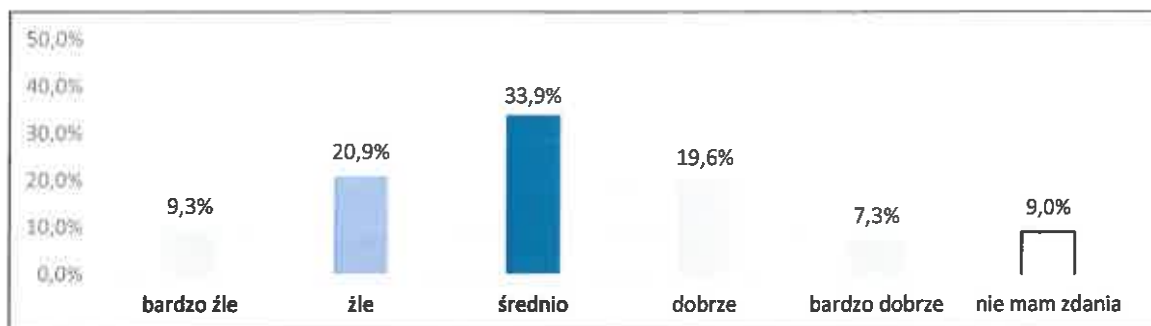

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Aż 29% ankietowanych nie ma zdania w kwestii poziomu zarządzania w sytuacjach kryzysowych w gminie – najprawdopodobniej wynika to z braku zainteresowania tego typu kwestiami.

Ocenie podlegał również poziom dostępności komunikacyjnej w gminie.

Wykres 43 Ocena poziomu dostępności komunikacyjnej gminy – wyniki badania ankietowego

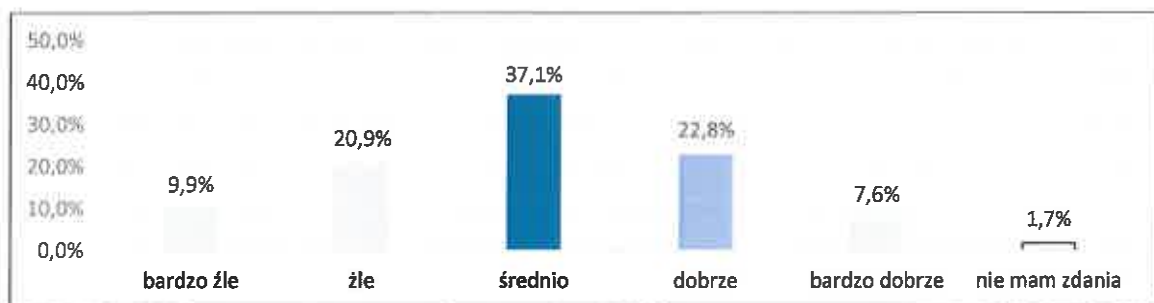

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Dostępność komunikacyjna w gminie została oceniona przez większość ankietowanych (54,8% odpowiedzi) średnio lub źle.

Ocenie podlegał również stan infrastruktury technicznej w gminie.

Wykres 44 Ocena stanu infrastruktury technicznej (w tym drogowej, mediów) – wyniki badania ankietowego

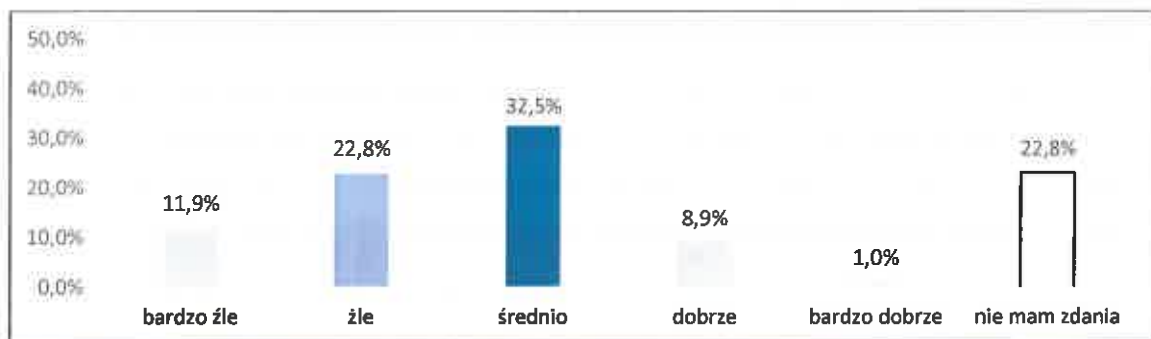

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Stan infrastruktury technicznej w gminie został oceniony przez większość ankietowanych (59,9% odpowiedzi) średnio lub dobrze.

Ocenie podlegały również ceny nieruchomości w gminie.

Wykres 45 Ocena cen nieruchomości – wyniki badania ankietowego

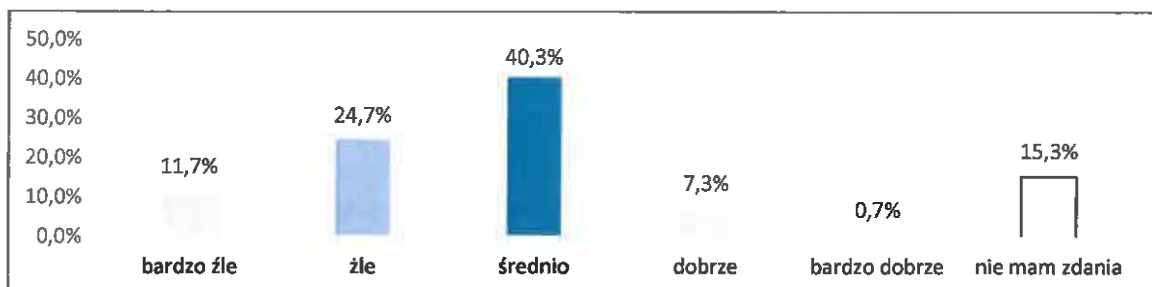

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Ceny nieruchomości w gminie zostały ocenione przez większość ankietowanych (55,3% odpowiedzi) średnio lub źle. Spora liczba odpowiedzi „nie mam zdania” może wynikać z braku doświadczeń ankietowanych na rynku nieruchomości.

Ocenie podlegał również poziom dochodów mieszkańców w gminie.

Wykres 46 Ocena poziomu dochodów mieszkańców – wyniki badania ankietowego

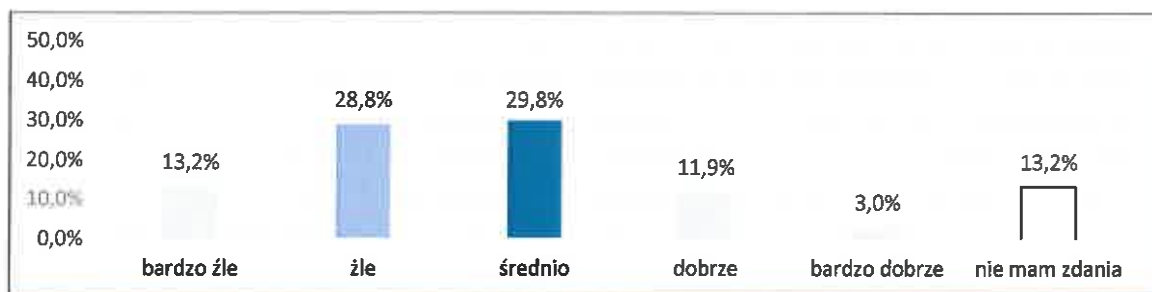

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Poziom dochodów mieszkańców w gminie został oceniony przez większość ankietowanych (65% odpowiedzi) średnio lub źle. Spora liczba odpowiedzi „nie mam zdania” może wynikać z braku doświadczeń ankietowanych w porównywaniu dochodów z mieszkańcami innych regionów.

Ocenie podlegały również możliwości podjęcia/zmiany pracy w gminie.

Wykres 47 Ocena możliwości podjęcia/zmiany pracy – wyniki badania ankietowego

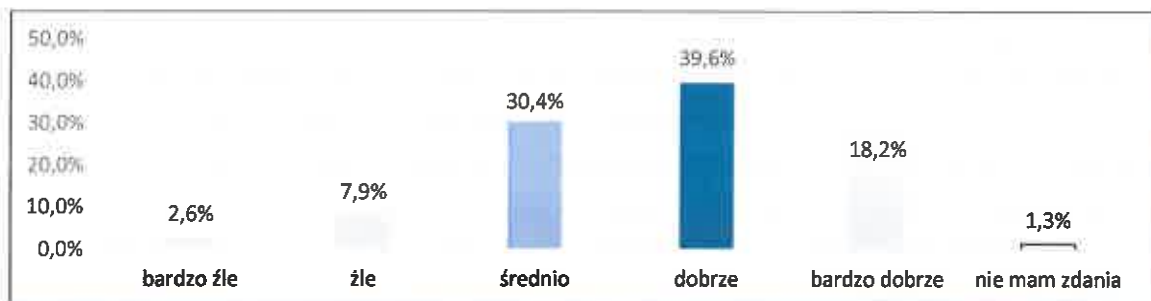

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Możliwości podjęcia/zmiany pracy w gminie zostały ocenione przez większość ankietowanych (58,6% odpowiedzi) średnio lub źle.

Ocenie podlegała również czystość, porządek i estetyka gminy.

Wykres 48 Ocena czystości, porządku, estetyki gminy – wyniki badania ankietowego

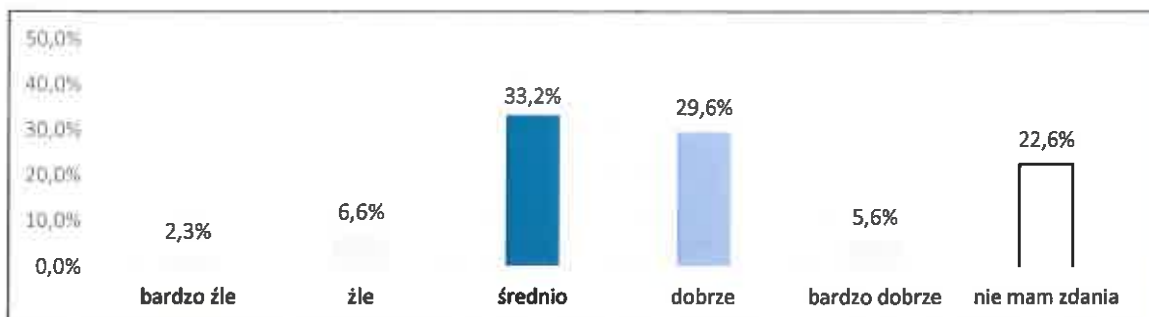

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Czystość, porządek i estetyka gminy zostały ocenione przez większość ankietowanych (70% odpowiedzi) średnio lub dobrze.

Ocenie podlegał również poziom tożsamości lokalnej mieszkańców gminy.

Wykres 49 Ocena poziomu tożsamości lokalnej mieszkańców – wyniki badania ankietowego

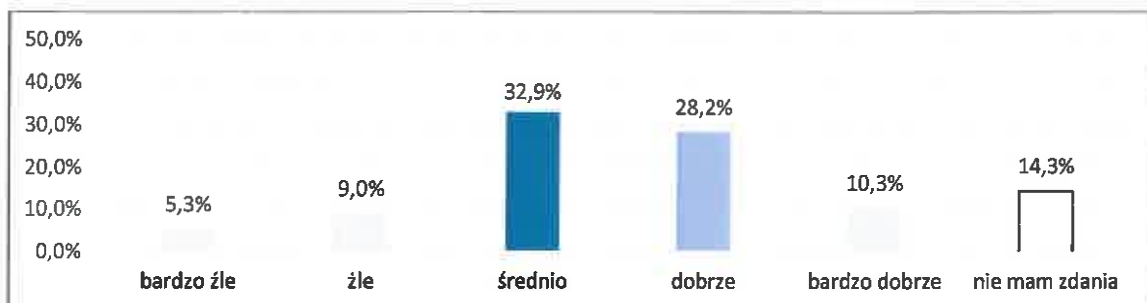

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Poziom tożsamości lokalnej mieszkańców w gminie został oceniony przez większość ankietowanych (62,8% odpowiedzi) średnio lub dobrze.

Ocenie podlegała również jakość usług administracji publicznej gminy.

Wykres 50 Ocena jakości usług administracji publicznej – wyniki badania ankietowego

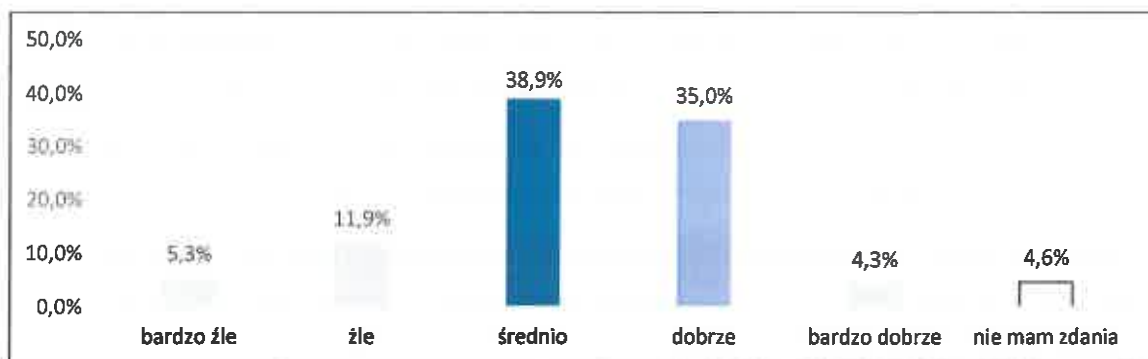

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Jakość usług administracji publicznej w gminie została oceniona przez większość ankietowanych (61,1% odpowiedzi) średnio lub dobrze.

Ocenie podlegała również życzliwość społeczna wśród mieszkańców gminy.

Wykres 51 Ocena życzliwości społecznej wśród mieszkańców – wyniki badania ankietowego

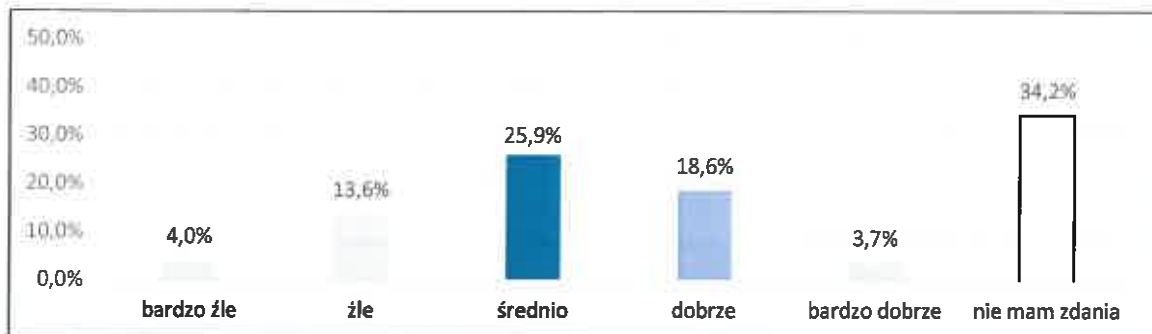

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Poziom tożsamości lokalnej mieszkańców w gminie został oceniony przez większość ankietowanych (73,9% odpowiedzi) średnio lub dobrze.

Ocenie podlegała również możliwość prowadzenia działalności gospodarczej w gminie.

Wykres 52 Ocena możliwości prowadzenia działalności gospodarczej – wyniki badania ankietowego

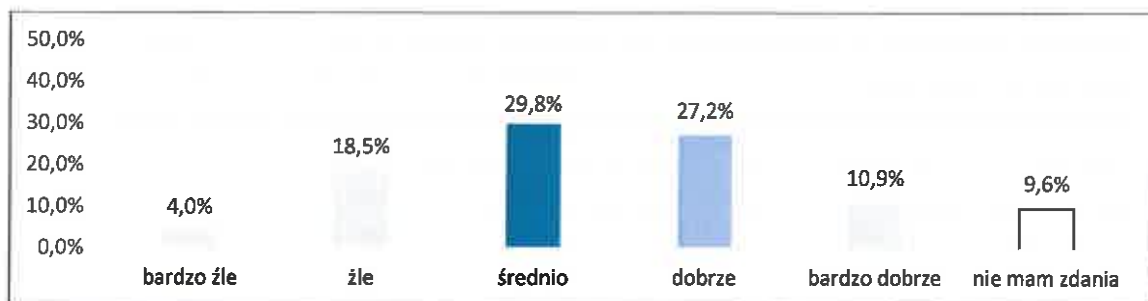

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Spora liczba odpowiedzi „nie mam zdania” może wynikać z braku doświadczeń ankietowanych w prowadzeniu działalności gospodarczej.

Ocenie podlegał również poziom oferty turystycznej w gminie.

Wykres 53 Ocena poziomu oferty turystycznej – wyniki badania ankietowego

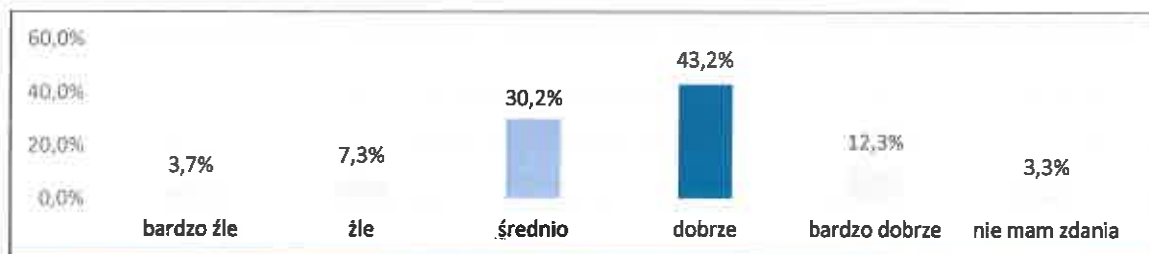

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Poziom tożsamości lokalnej mieszkańców w gminie został oceniony przez większość ankietowanych (57% odpowiedzi) średnio lub dobrze.

Ocenie podlegał również stan środowiska naturalnego w gminie.

Wykres 54 Ocena stanu środowiska naturalnego – wyniki badania ankietowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

Poziom tożsamości lokalnej mieszkańców w gminie został oceniony przez większość ankietowanych (73,4% odpowiedzi) średnio lub dobrze.

Poniżej przedstawiono podsumowanie oceny z badania ankietowego.

Tabela 24 Podsumowanie ocen z badania ankietowego

PRZEDMIOT OCENY	NAJCZĘSTSZA OCENA
Ogólny standard życia	średnio
Dostępność usług zdrowotnych (przychodnie, apteki, specjaliści)	średnio
Poziom bezpieczeństwa publicznego	średnio
Atrakcyjność oferty kulturalnej	średnio
Oferta sportowo-rekreacyjna	średnio
Dostępność mieszkań	źle
Poziom edukacji	średnio
Dostępność do pozaszkolnej oferty edukacyjnej	średnio
Poziom usług pomocy społecznej	średnio
Poziom rozwiązywania problemów społecznych	średnio
Poziom zarządzania w sytuacjach kryzysowych	średnio
Dostępność komunikacyjna gminy	średnio
Stan infrastruktury technicznej (w tym drogowej, mediów)	średnio
Ceny nieruchomości	średnio
Poziom dochodów mieszkańców	średnio
Możliwości podjęcia/zmiany pracy	średnio
Czystość, porządek, estetyka gminy	dobrze
Poziom tożsamości lokalnej mieszkańców	średnio
Jakość usług administracji publicznej	średnio
Poziom tożsamości lokalnej mieszkańców	średnio
Życzliwość społeczna wśród mieszkańców	średnio
Możliwość prowadzenia działalności gospodarczej	średnio
Poziom oferty turystycznej	średnio
Stan środowiska naturalnego	średnio

Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania ankietowego

W jednej kwestii „Dostępność mieszkań” najczęstszą odpowiedzią była ocena „ŹLE”. Stan środowiska naturalnego, czystość, porządek, estetyka gminy, poziom zarządzania w sytuacjach kryzysowych, poziom edukacji i oferta sportowo-rekreacyjna to kwestie, przy których najczęstszą odpowiedzią była ocena „DOBRE”. W pozostałych kwestiach najczęstszą oceną była ocena „ŚREDNIO”.

1.6 Wnioski z diagnozy

Na podstawie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Szprotawa w przedmiotowym punkcie zaprezentowano wnioski z ww. analiz. Wnioski zostały zdefiniowane w układzie przedstawionym poniżej.

Rysunek 15 Struktura wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Szprotawa

Źródło: opracowanie własne

Poniżej zaprezentowano wnioski z diagnozy sytuacji w gminie Szprotawa zgodnie z powyższym układem w podziale na sferę społeczną, gospodarczą i przestrzenną oraz atrakcyjność inwestycyjną gminy. Na niebiesko zaznaczono negatywne oceny stanu obecnego i kierunki działań zmierzające do rozwiązania danej sytuacji problemowej.

Tabela 25 Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej gminy Szprotawa

SFERA SPOŁECZNA	
Ocena stanu obecnego	Ogólne kierunki działań
Malejąca liczba mieszkańców	Zintensyfikowanie działań zachęcających do osiedlania się rodzin na terenie gminy, rozbudowa infrastruktury na terenach przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe
Rozwinięta współpraca Gminy z innymi jednostkami	Dalszy rozwój działalności Gminy w partnerstwach, związkach, stowarzyszeniach itp.
Starzejące się społeczeństwo	Prowadzenie działań zachęcających mieszkańców do zakładania rodzin i osiedlania się rodzin na terenie gminy
Sieć szkół publicznych odpowiednia do potrzeb gminy	Modernizacja i wyposażenie placówek oświatowych, realizacja programów edukacyjnych
Wzrost wydatków na oświatę i wychowanie	Pozyskiwanie środków zewnętrznych, działania zmierzające do uzyskania wyższych subwencji z budżetu państwa
Zapewniona podstawowa opieka zdrowotna	Dalsza działalność przychodni i aptek
Brak specjalistycznej opieki zdrowotnej	Rozszerzenie oferty zdrowotnej
Spadek liczby osób korzystających z opieki społecznej	Utrzymanie skutecznej działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Szprotawie
Stosunkowo mała działalność mieszkańców w organizacjach pozarządowych	Aktywizacja mieszkańców w kwestii społeczeństwa obywatelskiego, współpraca Gminy i sołectw z organizacjami pozarządowymi
Poziom bezpieczeństwa publicznego wymagający poprawy – stosunkowo duża liczba stwierdzonych przestępstw	Działania edukacyjne na rzecz piętnowania zachowań łamiących normy społeczne
Rozwinięta baza kulturalna (Szprotawski Dom Kultury, świetlice wiejskie, Biblioteka Publiczna, działalność szkół)	Utrzymanie stanu obiektów kulturowych, realizacja programów grantowych w obszarze kultury
Rozwinięta baza sportowa	Dalsza rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej m.in. o strefy aktywności (np. siłownie zewnętrzne, place zabaw, boiska) na terenie gminy
Występujące problemy społeczne	Realizacja programów zapobiegania i rozwiązywania problemów społecznych (Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii)
Wysoki poziom cyfryzacji usług publicznych	Rozszerzanie zakresu e-usług publicznych

Źródło: opracowanie własne

Tabela 26 Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej gminy Szprotawa

SFERA GOSPODARCZA	
Ocena stanu obecnego	Ogólne kierunki działań
Wzrost przedsiębiorczości w gminie	Dalsze działania mające na wspieranie prowadzenia działalności gospodarczej w gminie
Zmniejszające się bezrobocie	Utrzymanie trendu, pozyskiwanie nowych inwestorów
Wskaźnik liczby osób prowadzących działalność gospodarczą w stosunku do ogółu mieszkańców gminy jeden z najwyższych w powiecie	Podejmowanie dalszych działań przyjaznych prowadzeniu działalności gospodarczej na terenie gminy, aktywizacja przedsiębiorcza mieszkańców
Dochody gminy przewyższające wydatki z budżetu	Kontynuacja racjonalnego gospodarowania środkami publicznymi
Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca jedno z najniższych w powiecie	Podejmowanie działań w celu pozyskania inwestorów, aktywizacja przedsiębiorcza mieszkańców
Zatrudnienie oparte o sektor publiczny	Pozyskiwanie nowych inwestorów
Brak zakładów oddziałujących negatywnie na środowisko	Monitoring działalności gospodarczej pod kątem oddziaływania na środowisko

Źródło: opracowanie własne

Tabela 27 Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej gminy Szprotawa

SFERA PRZESTRZENNA	
Ocena stanu obecnego	Ogólne kierunki działań
Dogodne połączenie komunikacyjne względem dużych ośrodków miejskich	Modernizacja dróg, zapewnienie transportu zbiorowego z dużymi ośrodkami miejskimi
Dobra jakość dróg wymagająca niewielkich modernizacji	Modernizacja istniejących dróg i infrastruktury towarzyszącej
Zanieczyszczenie powietrza spowodowane głównie „niską emisją”	Ograniczenie tzw. „niskiej emisji” poprzez wymianę indywidualnych źródeł ciepła na mniej emisyjne (wdrażanie programów wymiany źródeł ciepła, edukacja ekologiczna mieszkańców)
Zasoby kulturowe o stosunkowo wysokiej atrakcyjności turystycznej	Pielęgnowanie zasobów kulturowych jako lokalnych zabytków
Funkcjonujący system ciepłowniczy	Wymiana indywidualnych źródeł ciepła na mniej emisyjne
Funkcjonująca sieć gazowa	Inwestycje w źródła ciepła oparte o OZE
Stosunkowo mały zasięg sieci kanalizacyjnej	Budowa sieci kanalizacji
Stopień zводociągowania gminy wysoki, ale wciąż jeden z najniższych w powiecie	Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej
Uregulowana gospodarka odpadami	Dalsza działalność PSZOK
Opracowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla 17% powierzchni gminy	Rozszerzenie zasięgu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla całego obszaru gminy
Występujące formy ochrony przyrody	Pielęgnacja i dalsza ochrona obszarów objętych formami ochrony przyrody
Funkcjonujące oczyszczalnie ścieków	Modernizacja oczyszczalni ścieków
Brak pasażerskiego transportu kolejowego w Szprotawie	Zapewnienie dogodnego transportu alternatywnego
Infrastruktura towarowego transportu kolejowego	Wykorzystanie potencjału występowania Infrastruktury kolejowej do transportu towarowego w ofercie inwestycyjnej gminy
Stosunkowo duża liczba mieszkań	Dalsze przeznaczanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe, pozyskiwanie inwestorów
Dobry stan i parametry sieci elektroenergetycznej i teleinformatycznej	Bieżąca konserwacja sieci elektroenergetycznej, modernizacja sieci do wysokich parametrów

Źródło: opracowanie własne

Tabela 28 Wnioski z analizy atrakcyjności inwestycyjnej gminy Szprotawa

Mocne strony	Słabe strony
Dobra dostępność komunikacyjna	Brak kolejowych połączeń pasażerskich w Szprotawie
Duża przedsiębiorczość mieszkańców	Niekorzystne prognozy demograficzne
Stosunkowo duży zasięg sieci ciepłowniczej, wodociągowej, gazowej i teleinformatycznej	Stosunkowo mały zasięg sieci kanalizacyjnej
Istniejące tereny inwestycyjne włączone do oferty inwestycyjnej gminy	Niewykorzystany potencjał turystyczny gminy
Występujące tereny objęte formami ochrony przyrody	Występujące problemy społeczne
	Zbyt mała liczba ofert terenów inwestycyjnych gminy

Źródło: opracowanie własne

Tak sformułowane wnioski z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz atrakcyjności inwestycyjnej gminy Szprotawa stanowiły podstawę do analizy SWOT/TOWS i identyfikacji determinantów rozwoju gminy a następnie celów rozwojowych.

2 Określenie cech warunkujących rozwój gminy i społeczności lokalnej

2.1 Analiza SWOT /TOTS

Pogłębiona analiza stanu i uwarunkowań rozwoju gminy Szprotawa pozwala na dokonanie bilansu strategicznego gminy. Sporządzono go w oparciu o analizę SWOT, która polega na szczegółowym zestawieniu mocnych i słabych stron oraz określeniu szans i zagrożeń rozwoju gminy. Analiza została dokonana w podziale na 3 poniższe obszary:

- sfera społeczna,
- sfera gospodarcza,
- sfera przestrzenna.

Analiza SWOT – sfera społeczna

Poniżej analiza SWOT gminy Szprotawa w sferze społecznej.

Tabela 29 Analiza SWOT gminy Szprotawa w sferze społecznej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej – zmniejszająca się liczba osób bezrobotnych – rozbudowana baza kulturalna (Szprotawski Dom Kultury, świetlice wiejskie, Biblioteka Publiczna, szkoły) – sieć szkół odpowiednia do potrzeb gminy – wysoki poziom cyfryzacji usług publicznych – baza sportowo-rekreacyjna adekwatna do potrzeb mieszkańców – współpraca Gminy w partnerstwach, związkach itp. – wzrost wydatków na oświatę i wychowanie	– starzejące się społeczeństwo – spadek liczby mieszkańców – odpływ wykształconych i aktywnych zawodowo osób do większych ośrodków miejskich – występujące problemy społeczne – brak specjalistycznej opieki zdrowotnej – poziom bezpieczeństwa publicznego wymagający poprawy – stosunkowo niska działalność mieszkańców w organizacjach pozarządowych
SZANSE	ZAGROŻENIA
– możliwość pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych (w tym w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027) na działania zwiększające przedsiębiorczość mieszkańców, rozwiązujące problemy społeczne, inwestycje gminne zwiększające atrakcyjność gminy zwłaszcza dla młodych ludzi	– niekorzystne prognozy demograficzne (dalszy odpływ mieszkańców) – zmniejszająca się liczba lekarzy w gminie – niskie kontrakty dla szpitala w Szprotawie – utrudnienie dostępu do opieki medycznej – duża konkurencja lubuskich gmin przy pozyskiwaniu środków finansowanych z UE

Źródło: opracowanie własne

Mocne strony gminy związane są przede wszystkim ze spadkiem liczby osób korzystających z pomocy społecznej, spadkiem bezrobocia, rozbudowaną bazą kulturalną i sportowo-rekreacyjną. Słabe strony dotyczą czynników demograficznych, występowania problemów społecznych, wzrostu wydatków na edukację, dostępności do usług zdrowotnych, poziomu bezpieczeństwa publicznego czy małej

działalności mieszkańców w organizacjach pozarządowych. Jako szanse należy wskazać fundusze zewnętrzne a jako zagrożenie definiowane są niekorzystne prognozy demograficzne.

Analiza SWOT – sfera gospodarcza

Poniżej analiza SWOT gminy Szprotawa w sferze gospodarczej.

Tabela 30 Analiza SWOT gminy Szprotawa w sferze gospodarczej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– stabilna sytuacja finansowa gminy – widoczny wzrost przedsiębiorczości w gminie – wskaźnik przedsiębiorczości jeden z najwyższych w powiecie	– odpływ wykształconych i aktywnych zawodowo osób do większych ośrodków miejskich – zamożność mieszkańców jedna z najniższych w powiecie
SZANSE	ZAGROŻENIA
– możliwość pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych, w tym w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027 – pozyskiwanie inwestorów krajowych i zagranicznych	– niekorzystne prognozy demograficzne (dalszy odpływ siły roboczej) – niska rozpoznawalność turystyczna gminy – niestabilność przepisów prawa dotyczących inwestycji i prowadzenia działalności gospodarczej – duża konkurencja lubuskich gmin przy pozyskiwaniu środków finansowanych z UE

Źródło: opracowanie własne

Mocne strony gminy wiążą się przede wszystkim ze stabilną sytuacją finansową gminy, wzrostem przedsiębiorczości w gminie. Szansą dla gminy w omawianej sferze są fundusze zewnętrzne. Jako słabe strony zdefiniowano odpływ wykwalifikowanej kadry i niski poziom zamożności mieszkańców. Zagrożenia to głównie niekorzystne prognozy demograficzne, niska rozpoznawalność turystyczna gminy oraz niestabilność prawa dotyczącego prowadzenia działalności gospodarczej.

Analiza SWOT – sfera przestrzenna

Poniżej analiza SWOT gminy Szprotawa w sferze przestrzennej.

Tabela 31 Analiza SWOT gminy Szprotawa w sferze przestrzennej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– dobra dostępność komunikacyjna – dobry stan sieci elektroenergetycznej i teleinformatycznej – atrakcyjne zasoby kulturowe – brak zakładów (m.in. zakładów chemicznych, utylizacji azbestu czy zagospodarowania odpadów), które mogą znacząco wpływać na stan środowiska naturalnego – dobra jakość dróg wymagająca niewielkich modernizacji – wysoki stopień zwodociągowania gminy jednak wiąż jeden z najniższych w powiecie – funkcjonujący system ciepłowniczy – funkcjonująca sieć gazowa – uregulowana gospodarka odpadami	– stosunkowo mały zasięg kanalizacji sanitarnej – zanieczyszczenie powietrza pochodzące głównie z indywidualnych źródeł ciepła – niewystarczające zasoby mieszkaniowe

– duży zasięg miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – funkcjonujące oczyszczalnie ścieków	
SZANSE – możliwość pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych, w tym w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027 na inwestycje komunalne i proinwestycyjne – pozyskiwanie inwestorów	ZAGROŻENIA – niska świadomość ekologiczna mieszkańców – duża konkurencja lubuskich gmin przy pozyskiwaniu środków finansowanych z UE

Źródło: opracowanie własne

Mocne strony gminy dotyczą dostępności komunikacyjnej gminy, dobrego stanu sieci elektroenergetycznej i teleinformatycznej, atrakcyjnych zasobów kulturowych, braku zakładów oddziałujących negatywnie na środowisko, wysokiego stopnia zwodociągowania gminy, funkcjonowania sieci ciepłowniczej i gazowej oraz oczyszczalni ścieków, uregulowanej gospodarki odpadami, opracowanych planów zagospodarowania przestrzennego. Jako szanse dla rozwoju gminy wskazano fundusze zewnętrzne i pozyskiwanie inwestorów. Jako słabe strony zdefiniowano stosunkowo mały zasięg kanalizacji sanitarnej i zanieczyszczenie powietrza (zjawisko tzw. „niskiej emisji”) oraz niewystarczające zasoby mieszkaniowe. Zagrożeniem dla rozwoju gminy może być niska świadomość ekologiczna mieszkańców.

2.2 Identyfikacja potencjału rozwojowego gminy

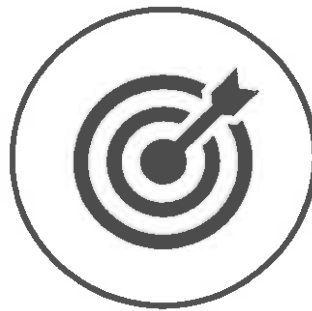
Na podstawie powyższych analiz zidentyfikowano czynniki w największym stopniu mogące determinować rozwój gminy Szprotawa. Wskazując na rozwój skupiono się przede wszystkim na rozwoju gospodarczym.

Uwarunkowania rozwoju rolnictwa w regionie, w tym w gminie Szprotawa, wymuszają rozwój gospodarstw rolnych w kierunku unowocześniania i łączenia działalności rolniczej z usługami powiązanymi, w szczególności agroturystycznymi. Gmina posiada walory przyrodnicze właściwe do rozwoju usług agroturystycznych. Jednym z głównych trendów charakteryzujących współczesną turystykę jest rozwój turystyki alternatywnej, przyjaznej środowisku, wykorzystującej naturalne walory dziedzictwa kulturowego i różnorodności przyrodniczej. Funkcję taką pełni z pewnością agroturystyka, będąca jedną z form turystyki wiejskiej. W gminie Szprotawa widoczne jest rozdrobnienie gospodarstw rolnych, co sprzyja rozwojowi tego typu usług. Usługi agroturystyczne mogą stanowić jeden ze sposobów przejścia mieszkańców do działalności pozarolniczej.

Inne czynniki mogący stanowić podstawę do rozwoju turystyki to przede wszystkim stan środowiska naturalnego (obszary objęte formami ochrony przyrody, występowanie rzek właściwych do uprawiania turystyki kajakowej) i atrakcyjne zasoby kulturowe (obiekty zabytkowe).

Kluczowe dla rozwoju gospodarczego gminy Szprotawa jest pozyskiwanie nowych inwestorów, co wiąże się z uzbrojeniem i promocją terenów inwestycyjnych. Atutem gminy w tym zakresie jest dobre skomunikowanie z siecią dróg krajowych i autostrad.

CZĘŚĆ STRATEGICZNA

3 Wizja, misja i cele Strategii

W przedmiotowym punkcie opisano wizję Strategii i misję Gminy Szprotawa oraz przedstawiono cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań wraz z wskaźnikami osiągnięcia celów. Ponadto opisano zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.

3.1 Wizja i misja

W przedmiotowym punkcie przedstawiono proces formułowania głównych założeń Strategii wraz ze wskazaniem podmiotów uczestniczących w tym procesie.

Główne założenia Strategii zostały opracowane w oparciu o analizy wskazane w niniejszej Strategii oraz w wyniku procesu konsultacji z jednostkami organizacyjnymi gminy Szprotawa i innymi jednostkami. Poniżej wymieniono jednostki zaangażowane w proces definiowania najważniejszych założeń Strategii:

- Gmina Brzeźnica,
- Gmina Gozdnicza,
- Gmina Iłowa,
- Gmina Małomice
- Gmina Niegostawice,
- Gmina Szprotawa,
- Gmina Wymiarki,
- Gmina miejska Żagań,
- Gmina wiejska Żagań,
- Powiat Żagański,
- Województwo Lubuskie,
- szkoły z terenu gminy Szprotawa,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szprotawie,
- organizacje pozarządowe z terenu gminy Szprotawa,
- mieszkańcy gminy,
- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Wzgórza Dalkowskie”,
- Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim,
- Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Zielonej Górze.

Szeroki katalog podmiotów zaangażowanych w proces definiowania głównych założeń Strategii zagwarantował możliwość zebrania opinii z różnych środowisk. Poniżej zaprezentowano ścieżkę formułowania głównych założeń Strategii.

Rysunek 16 Proces formułowania głównych założeń Strategii

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono wizję i misję gminy.

Wizja

Wizja przyszłości gminy jest podstawą określenia głównych celów i programów działania w ramach strategii rozwoju. Wizja pełni funkcję swoistego stabilizatora działań, przez określenie ogólnych ram, zapewniających spójność celów i programów. Wizja wyraża generalne dążenia władz i społeczeństwa gminy w postaci obrazu jego przyszłości.

Rozbudowana treść pojęcia "wizja gminy" uwzględniać powinna:

- determinanty geograficzne,
- wyzwania cywilizacyjne,
- pryncypia ustrojowe,
- wewnętrzne zróżnicowania strukturalne,
- dynamikę przeobrażeń,
- oczekiwane efekty.

Determinanty geograficzne są najbardziej trwałym elementem wizji, wynikającym z konsekwencji położenia określonego cechami środowiska przyrodniczego i bezpośredniego sąsiedztwa z innymi gminami. Wizja przyszłości budowana w tym kontekście, ma na celu podniesienie znaczenia gminy i wykorzystania możliwości wynikających z relacji z otoczeniem.

Wyzwania cywilizacyjne mierzone są dystansem w poziomie rozwoju cywilizacyjnego, dotyczącym głównie potencjału intelektualnego, poziomu wykształcenia, stopnia postępu naukowo-technicznego i jego zastosowania w produkcji, rozwoju systemów komunikacji i telekomunikacji. Wizja wynikająca z tych uwarunkowań wyznaczać powinna realny kierunek dążeń do podniesienia poziomu życia.

Pryncypia ustrojowe, w tym ogólne postanowienia konstytucyjne i deklaracje polityczne, jak demokracja parlamentarna, pluralizm polityczny, tworzenie społeczeństwa obywatelskiego – konkretyzują się w postaci decentralizacji władzy i samorządności terytorialnej. Pryncypia te w odniesieniu do konkretnej gminy określają mechanizm postępu i perspektywę otwarcia na przyszłość, wykorzystania aktywności i przedsiębiorczości społecznej.

Wewnętrzne zróżnicowania społeczne pozwalają na określenie stopnia jednorodności bądź zróżnicowania przestrzennego gminy, stwarzając w ten sposób możliwość interpretacji celów ogólnych i odmiennej ich hierarchizacji w odniesieniu do wyróżnionych obszarów. Kryteria zróżnicowania są z reguły odmienne dla poszczególnych sfer. W sferze społecznej wyróżnić można obszary koncentracji potencjału społecznego i gospodarczego oraz stanu posiadania z jednej strony, a obszary ubóstwa i regresu gospodarczego z drugiej strony. W sferze ekologicznej obszary o wybitnych walorach mogą kontrastować z obszarami degradacji środowiska. W sferze produkcyjnej wyróżnić można np. obszary nowoczesnej produkcji przemysłowej i rolniczej oraz obszary zacofane, wymagające restrukturyzacji i modernizacji. W infrastrukturze technicznej mogą to być obszary o dobrej dostępności i zasilaniu w różne media oraz tereny pozbawione odpowiedniego wyposażenia. Zróżnicowania przestrzenne wzbogacają wizję i nadają jej cech realności.

Dynamika przeobrażeń odgrywa istotną rolę w kształcie wizji gminy. Znajduje swój wyraz w tempie przeobrażeń, wyznaczanym napięciami między tendencjami do przyspieszenia zmian, a oporami statycznych struktur i przyzwyczajzeń. Świadomość wchodzenia w nową fazę rozwoju uwarunkowana jest poczuciem tożsamości oraz stopniem aktywności i przedsiębiorczości społeczeństwa. Dynamice przeobrażeń określonej przez główne siły motoryczne gminy, towarzyszyć będzie zawsze tendencja do stabilizacji i gwarancji niezbędnych zabezpieczeń w sferze społecznej, kulturowej i ekologicznej.

Reasumując, wizja gminy to docelowy odległy w czasie obraz gmin – cel, dla osiągnięcia którego podejmowane są starania władz, podmiotów gospodarczych, organizacji, instytucji i osób prywatnych – wszystkich sił i środowisk działających w gminie. Wizja przyszłości gminy jest równocześnie wyrazem wiary we własne siły i możliwości rozwoju, mających swe źródło w uświadomionych atutach i szansach, jakie są możliwe do wykorzystania w długiej perspektywie oraz słabościach i zagrożeniach, które należy przezwyciężyć lub przynajmniej złagodzić intensywność ich oddziaływania.

Na tej zasadzie sformułowano poniższą wizję gminy Szprotawa:

Gmina Szprotawa rozwija się w sposób zintensyfikowany i zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Mieszkańcy gminy mają dobry dostęp do miejsc pracy, edukacji, opieki zdrowotnej, kultury i wypoczynku, estetycznej i przyjaznej przestrzeni publicznej oraz zapewnione czyste środowisko i poczucie bezpieczeństwa publicznego. Lokalny kapitał społeczny i wysoki poziom usług publicznych, gwarantują stały rozwój demograficzno-gospodarczy gminy.

Misja

Trafność budowy strategii rozwoju gminy w istotnym stopniu zależy od określenia jej misji i wizji, a następnie od możliwości sprecyzowania celów i kierunków rozwoju gminy. Misja bywa różnie tłumaczona i ujmowana przez różnych autorów: od ujęć bardzo ogólnych, zawierających syntetyczną formułę celów działania, do szczegółowych akcentujących specyficzną rolę gminy i jej funkcje w otoczeniu.

Misję gminy należy formułować w kategoriach służenia społeczeństwu i pomnażania korzyści, jakie ono będzie odnosić w wyniku sprawnego i efektywnego działania gminy, opartego na wdrażanej strategii rozwoju.

Syntetycznie ujmując misja gminy to:

- przedmiot trwałych jej aspiracji,
- cel usystematyzowanych, długookresowych dążeń, wyznaczających i akcentujących jej społeczne funkcje i jej postannictwo,
- najbardziej ogólnie sformułowany cel istnienia i działalności gminy.

Misja, to równocześnie forma samookreślenia gminy w zakresie takich elementów, jak:

- po co istnieje i do czego dąży?
- co ma zamiar osiągnąć?
- na jakim obszarze chce działać?
- czyje potrzeby zaspokajać i jak to robić?

Gmina realizuje swoją misję poprzez zaspokojenie dążeń i potrzeb miejscowego społeczeństwa. Zaspokajanie tych potrzeb na społecznie akceptowanym poziomie stanowi konieczny warunek istnienia gminy, uzasadnia jego byt.

Misja określa zatem rolę jaką spełnia gmina na rzecz „swojego” społeczeństwa. Rolę nadzwyczajną, tj. taką, którą nie jest w stanie pełnić żadna inna organizacja, instytucja, urząd itp. Misja określa zakres działań Gminy, kształtuje jej odbiór w społeczeństwie i otoczeniu zewnętrznym, co jest szczególnie istotne dla powodzenia realizacji danej strategii rozwoju. Sformułowanie misji pomaga koncentrować wysiłki na realizacji wspólnych kierunków działań, służy ogólnej racjonalności alokacji posiadanych zasobów i środków, czyni bardziej prawdopodobnym przyszły sukces gminy.

Na tej zasadzie sformułowano poniższą misję Gminy Szprotawa:

Gmina Szprotawa jako istotna część rozwoju powiatu żagańskiego. Gmina jest miejscem zapewniającym zaspokojenie wszystkich potrzeb życia codziennego oraz promującym rozwój człowieka, z zachowaniem lokalnej i regionalnej tożsamości i kultury, a także będący miejscem otwartym na osoby przyjezdne. Zwiększenie atrakcyjności życia, wspieranie innowacyjności i podejmowanie wyzwań, rozwój edukacji i przedsiębiorczości, turystyki i aktywności społecznej, troska o środowisko naturalne, dbałość o zdrowie, bezpieczeństwo i potrzeby wszystkich mieszkańców, wzmacnianie współpracy między samorządowej i międzysektorowej.

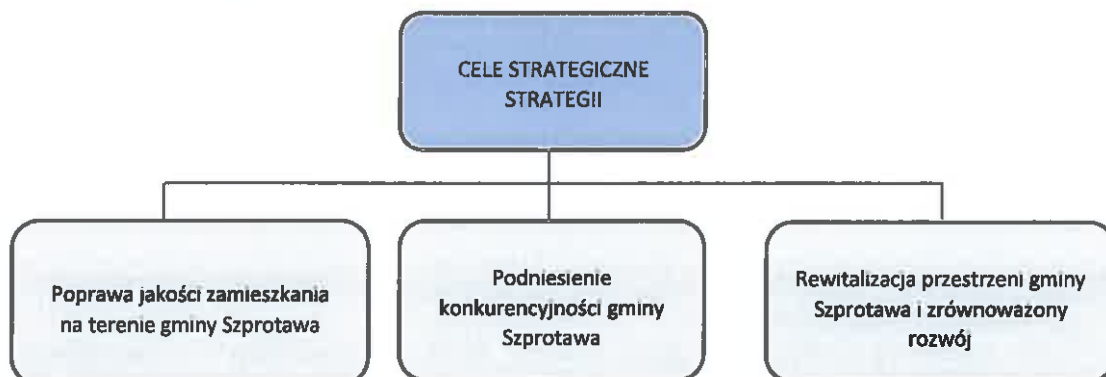
3.2 Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań

Osiągnięcie celów przyczyni się do zrealizowania wizji Strategii. Wszystkie działania podejmowane w perspektywie czasowej niniejszego dokumentu powinny być zgodne z określoną misją Strategii.

Poniżej w ujęciu graficznym zaprezentowano cele strategiczne Strategii. Następnie w układzie tabelarycznym przedstawiono również cele operacyjne i działania w ramach poszczególnych celów strategicznych. Cele zdefiniowano na podstawie wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy sprecyzowanych w punkcie 1.4 niniejszej Strategii.

Rysunek 17 Cele strategiczne Strategii

Źródło: opracowanie własne

Tabela 32 Cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki działań i wskaźniki realizacji celów

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW
1. Poprawa jakości zamieszkania na terenie gminy Szprotawa	1.1 Tworzenie sieci powszechnego dostępu do Internetu szerokopasmowego oraz upowszechnianie e-usług	1.1.1 Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci telekomunikacyjnych zwiększających dostęp do szerokopasmowego Internetu 1.1.2 Rozwój i promocja e-usług	- liczba nowych bezpłatnych punktów dostępu do Internetu - liczba mieszkańców mogących korzystać z szerokopasmowego Internetu - liczba wprowadzonych e-usług publicznych
	1.2 Zwiększenie dostępu do usług medycznych oraz profilaktyka zdrowia	1.2.1 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną dostosowaną do zidentyfikowanych potrzeb i trendów demograficznych 1.2.2 Rozwój infrastruktury całodobowej opieki nad osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym zgodnie z potrzebami 1.2.3 Wspieranie działań zmierzających do zwiększenia oferty i poprawy jakości świadczonych usług zdrowotnych 1.2.4 Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zdrowego stylu życia oraz promocja profilaktyki zdrowia	- liczba prowadzonych punktów całodobowej opieki nad osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym - liczba przeprowadzonych inwestycji w infrastrukturę zdrowotną - liczba przeprowadzonych kampanii na rzecz zdrowego stylu życia oraz profilaktyki zdrowia
	1.3 Podniesienie jakości kształcenia	1.3.1 Budowanie programów edukacyjnych w zakresie kompetencji kluczowych na rynku pracy, wsparcie nauki języków obcych, nauk matematyczno-przyrodniczych i ICT oraz poszere kreatywności, innowacyjności, przedsiębiorczości, itp. na wszystkich etapach kształcenia 1.3.2 Rozszerzenie oferty edukacji przedszkolnej o zajęcia specjalistyczne, gimnastykę korekcyjną oraz zajęcia edukacyjne rozwijające zdolności społeczno-emocjonalne, językowe i matematyczno-przyrodnicze 1.3.3 Wdrożenie nowych form i programów nauczania z zastosowaniem nowatorskich rozwiązań programowych i organizacyjnych 1.3.4 Rozwój poradnictwa i doradztwa edukacyjno-zawodowego na każdym etapie kształcenia 1.3.5 Wprowadzenie szkoleń, doradztwa oraz innych form podwyższania kwalifikacji dla nauczycieli i pracowników pedagogicznych 1.3.6 Podniesienie kompetencji kadry trenersko-instruktorskiej poprzez szkolenia specjalistyczne 1.3.7 Zapewnienie powszechnego wychowania przedszkolnego	- liczba programów edukacyjnych w zakresie kompetencji kluczowych - liczba dzieci w wieku przedszkolnym korzystająca z rozszerzonej oferty edukacji przedszkolnej - liczba wdrożonych nowych form i programów nauczania z zastosowaniem nowatorskich rozwiązań programowych i organizacyjnych - liczba zrealizowanych godzin poradnictwa i doradztwa edukacyjno-zawodowego - liczba nauczycieli i pracowników pedagogicznych, którzy ponieśli swoje kwalifikacje - liczba trenerów i instruktorów, którzy podnieśli swoje kwalifikacje
	1.4 Rozwój placówek edukacyjnych	1.4.1 Modernizacja infrastruktury placówek edukacyjnych wraz z obiektami sportowymi oraz zakup wyposażenia i pomocy dydaktycznych 1.4.2 Rozwój i wspieranie działań zapewniających powszechny dostęp młodzieży do technologii informacyjno-komunikacyjnych, w tym wyposażanie szkół w infrastrukturę informatyczną	- liczba zmodernizowanych placówek edukacyjnych - liczba wyposażonych placówek edukacyjnych - liczba szkół wyposażonych w nową infrastrukturę informatyczną
	1.5 Wspieranie działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, przeciwdziałanie erozji węgla społecznego	1.5.1 Usprawnienie współpracy między służbami zatrudnienia, a instytucjami pomocy społecznej w zakresie wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym 1.5.2 Rozwój usług pomocy środowiskowej 1.5.3 Upowszechnianie aktywnych i twórczych metod spędzania wolnego czasu 1.5.4 Zachęcanie społeczeństwa do współuczestniczenia w życiu publicznym, wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej 1.5.5 Wspieranie przedsięwzięć kulturalnych o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym	- liczba kampanii na rzecz aktywnych i twórczych metod spędzania wolnego czasu - liczba kampanii na rzecz zachęcania społeczeństwa do współuczestniczenia w życiu publicznym - liczba zrealizowanych przedsięwzięć kulturalnych o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym - liczba wspartych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
	1.6 Wspieranie sektora organizacji pozarządowych	1.6.1 Inwentaryzacja, integracja, wspieranie oraz aktywizacja organizacji pozarządowych 1.6.2 Promocja i upowszechnianie wolontariatu	- liczba wspartych organizacji pozarządowych - liczba kampanii na rzecz promocji i upowszechnienia wolontariatu
	1.7 Wzmocnienie współpracy terytorialnej	1.7.1 Rozwój różnego rodzaju form współpracy terytorialnej w wymiarach: gospodarczym, kulturowym, sportowym, edukacyjnym, turystycznym i promocyjnym 1.7.2 Wzmocnienie integracji europejskiej na szczeblu gminy poprzez m.in. spotkania integracyjne, kulturalne, uczestnictwo we wspólnych projektach	liczba zrealizowanych spotkań integracyjnych, kulturalnych na rzecz rozwoju gospodarczego, kulturowego, sportowego, edukacyjnego, turystycznego i promocyjnego

Strategia Rozwoju Gminy Szprotawa na lata 2024-2030

2. Podniesienie konkurencyjności gminy Szprotawa	2.1 Rozwój przedsiębiorczości, wspieranie innowacyjności, sektora B+R	2.1.1 Projekty i inwestycje B+R dla przedsiębiorstw 2.1.2 Integracja przedsiębiorców oraz wspieranie wymiany doświadczeń i wiedzy 2.1.3 Wprowadzenie i zmodernizowanie narzędzi doradczoszkoleniowych i mentorskich skierowanych na rozwój lokalnych przedsiębiorstw 2.1.4 Wprowadzenie systemu usług finansowych i pozafinansowych dla nowopowstałych przedsiębiorstw, w szczególności dla przedsiębiorstw z potencjałem rozwojowym 2.1.5 Promocja lokalnych liderów biznesu 2.1.6 Aktywizacja i szkolenia otoczenia biznesu i profesjonalizacja usług 2.1.7 Wspieranie szkoleń i doradztwa na rzecz tworzenia nowych przedsiębiorstw i samozatrudnienia 2.1.8 Aktywizacja mieszkańców w celu zwiększenia aktywności i mobilności zawodowej 2.1.9 Podnoszenie kwalifikacji osób zatrudnionych w lokalnej gospodarce	- liczba przedsiębiorstw, które zrealizowały projekt i inwestycje B+R - liczba wdrożonych narzędzi doradczoszkoleniowych i mentorskich na rzecz rozwoju lokalnych przedsiębiorstw - liczba wprowadzonych usług finansowych i pozafinansowych dla nowopowstałych przedsiębiorstw - liczba kampanii na rzecz aktywizacji mieszkańców w celu zwiększenia aktywności i mobilności zawodowej - liczba osób zatrudnionych w lokalnej gospodarce, które podniosły swoje kwalifikacje
	2.2 Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy	2.2.1 Wprowadzenie doradztwa zawodowego i planowania ścieżki edukacyjnej na poziomie edukacji ponadpodstawowej 2.2.2 Systemowa współpraca z pracodawcami z zakresu opracowania i wdrażania programów staży i praktyk, tworzenia klas patronackich oraz nowoczesnych metod kształcenia 2.2.3 Promocja kształcenia zawodowego	- liczba zrealizowanych godzin doradztwa zawodowego na poziomie edukacji ponadpodstawowej - liczba utworzonych klas patronackich - liczba wdrożonych programów staży i praktyk - liczba kampanii na rzecz promocji kształcenia zawodowego
	2.3 Racjonalne wykorzystanie walorów gospodarczych gminy	2.3.1 Uzbrajanie terenów inwestycyjnych 2.3.2 Optymalne wykorzystanie terenów inwestycyjnych, w tym budowa hal produkcyjnych 2.3.3 Opracowanie spójnego systemu promocji gospodarczej i inwestycyjnej 2.3.4 Wzmocnienie oferty inwestycyjnej i zapewnienie wysokiej jakości obsługi inwestora 2.3.5 Wspieranie rozwoju agroturystyki	- powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych - liczba wybudowanych hal produkcyjnych - liczba kampanii na rzecz promocji gospodarczej i inwestycyjnej gminy - liczba stanowisk w administracji samorządowej zajmujących obsługę inwestora - liczba nowopowstałych przedsiębiorstw agroturystycznych
	2.4 Budowa i modernizacja systemów infrastruktury zapobiegającej zagrożeniom	2.4.1 Podejmowanie działań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego 2.4.2 Zwiększenie bezpieczeństwa i ciągłości dostaw energii elektrycznej i innych mediów energetycznych 2.4.3 Wspieranie działań policyjnych, straży pożarnej i innych służb w celu zapewnienia bezpieczeństwa publicznego mieszkańców gminy 2.4.4 Wspieranie działań na rzecz pozyskiwania środków zewnętrznych na doposażenie w sprzęt jednostek OSP	- liczba zrealizowanych przedsięwzięć na celu zapewnienia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego - liczba wykrytych przestępstw - liczba doposażonych jednostek OSP
	2.5 Rozwój różnych form rolnictwa	2.5.1 Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, różnicowanie w kierunku działalności nieroślinnej, odnowa i rozwój wsi 2.5.2 Promocja i wspieranie rozwoju rolnictwa wysokiej jakości, w tym ekologicznego 2.5.3 Edukacja rolników w zakresie korzyści wynikających z łączenia małych gospodarstw rolnych z usługami agroturystycznymi 2.5.4 Ochrona wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze stróżek rolniczych oraz wdrożenie i przestrzeganie Dobrej Praktyki Rolniczej w postaci nawożenia i składania nawozów i kłosek w pobliżu cieków	- liczba nowopowstałych pozarolniczych mikroprzedsiębiorstw - liczba kampanii na rzecz promocji i wsparcia rozwoju rolnictwa wysokiej jakości w gminie - liczba rolników, którzy podnieśli wiedzę na temat łączenia małych gospodarstw rolnych z usługami agroturystycznymi
	2.6 Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej oraz rozwój infrastruktury sportowej	2.6.1 Tworzenie oferty turystycznej gminy Szprotawa oraz dostosowanie jej do wymagań odbiorcy 2.6.2 Modernizacja i ewidencjonowanie szlaków turystycznych 2.6.3 Promowanie oferty turystycznej Szprotawy z wykorzystaniem nowoczesnej informacji turystycznej 2.6.4 Wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw zwiększających aktywność fizyczną, zapobiegającą patologiom społecznym, wykluczeniu osób niepełnosprawnych i zjawisku otyłości poprzez budowę i modernizację obiektów sportowo-rekreacyjnych	- liczba zewidencjonowanych i zmodernizowanych szlaków turystycznych - liczba kampanii na rzecz promowania oferty turystycznej gminy - liczba wspartych przedsięwzięć i inicjatyw zwiększających aktywność fizyczną - liczba zmodernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych

Strategia Rozwoju Gminy Sprotawa na lata 2024-2030

3 Rewitalizacja przestrzeni gminy Sprotawa i zrównoważony rozwój	3.1 Zintegrowane działania rewitalizacyjne w wymiarze przestrzenno-funkcyjnym, przyrodniczym, społecznym, gospodarczym i technicznym	3.1.1 Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji 3.1.2. Prowadzenie działań w zakresie optymalnego wykorzystania specyficznych uwarunkowań oraz wzmocnienie lokalnych potencjałów miasta i gminy Sprotawa 3.1.3. Realizacja zasady partnerstwa i otwartego dialogu pomiędzy interesariuszami procesu wypracowania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych 3.1.4. Zapewnienie kompletności działań rewitalizacyjnych z projektami zrealizowanymi i/lub planowanymi do realizacji 3.1.5. Zapewnienie kompletności źródeł finansowania 3.1.6. Promowanie horyzontalnych typów działań 3.1.7 Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	- liczba zrealizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych - liczba spotkań/konsultacji na rzecz rewitalizacji obszarów zdegradowanych - powierzchnia terenów objętych planami zagospodarowania przestrzennego
	3.2 Rozwój funkcji społecznie użytecznych na rewitalizowanym obszarze, włączenie społeczne, walka z ubóstwem	3.2.1 Rozwój infrastruktury opieki nad osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym 3.2.2 Likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej 3.2.3 Rozwój inicjatyw lokalnych, w tym poprzez włączenie się w porządkowanie przestrzeni miejskich – podwórka	- liczba wspartych obiektów opieki nad osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym - liczba obiektów użyteczności publicznej, w których usunięte zostały bariery architektoniczne utrudniające korzystanie z tych obiektów przez osoby ze szczególnymi potrzebami
	3.3 Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego i naturalnego	3.3.1 Ochrona i zachowanie obiektów zabytkowych i zasobów kultury 3.3.2 Przeprowadzenie prac konserwatorskich, strygraficznych obiektów zabytkowych i użyteczności publicznej 3.3.3 Nadawanie nowych funkcji remontowanym i modernizowanym obiektom zabytkowym i użyteczności publicznej 3.3.4 Dostosowanie i adaptacja na cele kulturalne i turystyczne obiektów dziedzictwa historycznego lub kulturowego 3.3.5 Poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej 3.3.6 Restauracja i konserwacja obiektów sakralnych 3.3.7 Poprawa walorów estetycznych miasta, w tym budowa podziemnych śmietników 3.3.8 Stworzenie systemu informacji turystycznej	- liczba wspartych obiektów zabytkowych i zasobów kultury - liczba obiektów dziedzictwa historycznego i kulturowego, które zostały dostosowane na cele kulturalne i turystyczne - liczba obiektów użyteczności publicznej, których stan techniczny został poprawiony - liczba odrestaurowanych obiektów sakralnych - liczba przedsięwzięć na rzecz poprawy walorów estetycznych Sprotawy
	3.4 Wspieranie i promocja efektywności energetycznej i strategii niskoemisyjnych	3.4.1 Prowadzenie działań na rzecz inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej i w sektorze mieszkaniowym 3.4.2 Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej i mieszkaniowych	- liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych modernizacji energetycznej - liczba obiektów mieszkalnych poddanych modernizacji energetycznej - liczba nowych inwestycji OZE
	3.5 Rozbudowa infrastruktury technicznej oraz wspieranie działań na rzecz ochrony środowiska	3.5.1 Budowa, modernizacja i poprawa bezpieczeństwa infrastruktury drogowej 3.5.2 Wspieranie rozbudowy, modernizacji, poprawy bezpieczeństwa i rozwoju infrastruktury towarzyszącej w pasach dróg wojewódzkich i powiatowych na terenie gminy 3.5.3 Budowa dróg rowerowych na terenie gminy 3.5.4 Budowa i modernizacja infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz zagospodarowania osadów ściekowych na terenie gminy 3.5.5 Budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury niezbędnej do odprowadzania wód opadowych, retencji wód opadowych i zagospodarowywania w miejscu powstawania wód opadowych na terenie gminy 3.5.6 Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury uzdatniania i przesyłu wody 3.5.7 Rozbudowa sieci wodociągów gminnych na terenie gminy 3.5.8 Działania na rzecz rozbudowy sieci gazowej 3.5.9 Urządzenie wyznaczonych terenów pod budownictwo mieszkalne 3.5.10 Wspieranie działań rozbudowy systemu przesyłowego gazu na odcinku Pułkowice-Zary 3.5.11 Realizacja planu gospodarki niskoemisyjnej oraz promocja nowych technologii grzewczych i odnawialnych źródeł energii 3.5.12 Wspieranie działań na rzecz tworzenia i rozwoju zasobów mieszkaniowych 3.5.13 Usuwanie azbestu oraz wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Sprotawa 3.5.14 Zwiększenie retencji wodnej terenów rolniczych, leśnych i zurbanizowanych poprzez m.in. prawidłowe retencjonowanie wody w jłk istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych 3.5.15 Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej	- liczba kilometrów nowych dróg gminnych - liczba kilometrów dróg gminnych poddanych modernizacji - liczba kilometrów nowych dróg powiatowych i wojewódzkich - liczba kilometrów dróg powiatowych i wojewódzkich poddanych modernizacji - liczba kilometrów nowych dróg rowerowych - liczba wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów odprowadzania i oczyszczania ścieków - liczba obiektów niezbędnych do odprowadzania, retencji i zagospodarowywania wód opadowych, które zostały wybudowane lub przebudowane - liczba kilometrów nowej sieci wodociągowej - powierzchnia terenów wyznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe - powierzchnia obiektów, z których usunięte zostały materiały azbestowe - liczba kilometrów nowej sieci kanalizacji sanitarnej - powierzchnia nowopowstałych obiektów zbiorników wodnych

Źródło: opracowanie własne

3.3 Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym

Poniżej w ujęciu tabelarycznym przedstawiono dokumenty strategiczne, z którymi zgodność powinny wykazywać działania w ramach przedmiotowej Strategii. Dokumenty podzielono na poziom europejski, krajowy, regionalny i lokalny. W zestawieniu ujęto obowiązujące dokumenty.

Tabela 33 Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi w podziale na poziom europejski, krajowy, regionalny i lokalny

POZIOM EUROPEJSKI	POZIOM KRAJOWY	POZIOM REGIONALNY	POZIOM LOKALNY
Instrument na rzecz odbudowy	Krajowy Plan Odbudowy	Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w Gminie Szprotawa
Wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS+, Funduszu Spójności, EFMR	Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szprotawa
Europejski Zielony Ład	Średniookresowa Strategia rozwoju kraju	Program regionalny Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2027	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Szprotawa do 2027 r.
	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry	Gminny Program Rewitalizacji Gminy Szprotawa na lata 2016-2023
	Plan przeciwdziałania skutkom suszy	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Szprotawa na lata 2011 – 2032

Źródło: opracowanie własne

Działania realizowane w ramach Strategii powinny wykazywać zgodność z ww. dokumentami strategicznymi i dokumentami dotyczącymi programów finansowych. Efektem zachowania zgodności Strategii może być m.in. zwiększenie szans na pozyskanie zewnętrznych środków na realizację przedsięwzięć m.in. ze środków unijnych w perspektywie 2021-2027.

W ujęciu zgodności Strategii z innymi dokumentami na poziomie europejskim, Strategia powinna być zgodna w szczególności z dokumentami i instrumentami finansowymi dotyczącymi możliwości dofinansowania działań na terenie gminy, co w ujęciu krajowym sprowadza się zwłaszcza do Krajowego Programu Odbudowy i programów funduszy strukturalnych. Ponadto w ujęciu krajowym Strategia w szczególności powinna być zgodna z najważniejszymi strategiami rozwoju kraju.

Poziom lokalny

W ujęciu lokalnym kluczowe dla przedmiotowej Strategii są inne dokumenty strategiczne i sektorowe dotyczące bezpośrednio terenu gminy.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w Gminie Szprotawa

Cel główny Programu określono jako ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych substancji psychoaktywnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy Szprotawa oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych. W jego ramach określono następujące cele szczegółowe:

- zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do programów profilaktycznych z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej,
- prowadzenie edukacji publicznej z zakresu problemów uzależnień od alkoholu i narkotyków itp.,
- zapewnienie pomocy opiekuńczej i wychowawczej dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych problemem uzależnienia i uzależnionych od alkoholu, narkotyków itp. (...),
- zmniejszanie rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym,
- zwiększenie dostępu do profesjonalnej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych, zagrożonych uzależnieniem i współuzależnionych, członków ich rodzin,
- promowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia oraz alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci, młodzież oraz dorosłych,
- wzmacniania kompetencji członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pracowników pomocy społecznej, oświaty, policji, służby zdrowia, straży miejskiej w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przepisów prawa, podejmowania interwencji w sytuacjach problemowych poprzez organizowanie szkoleń, wymianę doświadczeń, monitorowanie i diagnozowanie sytuacji związanej z rozmiarem uzależnień w gminie,
- wspieranie środowisk anonimowych alkoholików poprzez finansowanie kosztów utrzymania i prowadzenie punktu konsultacyjnego, zakup materiałów edukacyjnych itp.

Strategia przewiduje działania związane ze zwalczaniem problemów społecznych występujących na terenie gminy, czyli również problemów związanych z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków itp.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szprotawa

Kierunki rozwoju przestrzennego gminy Szprotawa powiązane są z celami wskazanymi w Strategii Rozwoju Gminy Szprotawa na lata 2024-2030. W zakresie zagospodarowania przestrzennego, jako realizację celów przyjętych w ww. Strategii Studium wskazuje:

- racjonalizację rozwoju gminnych struktur przestrzennych, zapewnienie ich efektywnego funkcjonowania oraz zapewnienie oferty terenowej dla różnorodnych nowych inwestycji,
- kształtowanie struktury gminnej, zharmonizowanej ze środowiskiem przyrodniczym, kulturowym i krajobrazowym,
- podniesienie jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych,
- zapewnienie ciągłości rozwoju,
- zapewnienie możliwości osiągania celów etapowych i częściowych pod warunkiem zgodności z celami nadrzędnymi.

Strategia przewiduje działania (w tym te określone jako priorytetowe) zgodne z ww. celami i działaniami wskazanymi w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Szprotawa.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Szprotawa do roku 2027

W Planie wskazano, że zostały wyznaczone następujące cele, których osiągnięcie przewiduje się na 2027 r.:

- redukcja do 2027 r. emisji gazów cieplarnianych o 4,30% (tj. o 6 891,39 Mg CO₂/rok, wartość odniesienia: 160 280,22 Mg CO₂/ rok), w stosunku do roku bazowego, tj. 2020 r.,
- zwiększenie do 2027 r. udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych do poziomu 4,73% zapotrzebowania na energię elektryczną (tj. wzrost wyprodukowanej energii ze źródeł odnawialnych o 2 293,30 MWh/rok, wartość odniesienia: 48 459,52 MWh – zużycie energii elektrycznej), w stosunku do roku bazowego, tj. 2020 r.,
- redukcja do 2027 r. zużycia energii finalnej o 5,75% (tj. o 13 404,89 MWh, wartość odniesienia: 233 001,94 MWh), w stosunku do roku bazowego, tj. 2020 r.

Cele dla gminy Szprotawa w związku z polityką ochrony powietrza i ze stwierdzonymi przekroczeniami poziomów dopuszczalnych stężenia benzo(a)pirenu określono jako:

- utrzymanie wartości docelowych dla benzo(a)pirenu (tj. na poziomie : 0,8-2,1 ng/m³ dla roku kalendarzowego),
- redukcja emisji szkodliwych substancji:
 - pyłu PM 2,5 – redukcja o 5,63 Mg CO₂,
 - pyłu PM 10 – redukcja o 5,72 Mg CO₂,
 - benzo(a)piren – redukcja o 0,0023 Mg CO₂.

Przedmiotowa Strategia przewiduje działania na rzecz zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza w gminie m.in. poprzez działania termomodernizacyjne, wymianę źródeł ciepła na mniej emisyjne czy rozwój OZE.

Gminny Program Rewitalizacji gminy Szprotawa na lata 2016-2023

W Programie określono wizję gminy Szprotawa jako „Obszar rewitalizacji ożywiony społecznie, gospodarczo i kulturowo z poprawioną infrastrukturą techniczną sprzyjający zrównoważonemu rozwojowi gminy”. Jako cel główny Programu zmierzający do ww. wizji wskazano ograniczenie skali występowania negatywnych zjawisk i procesów na obszarze Śródmieścia oraz wzmocnienie wewnętrznego potencjału tego obszaru. W ramach celu głównego wskazano następujące cele szczegółowe i działania:

- cel 1: „Poprawa warunków życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym oraz poprawę dostępności i jakości usług publicznych”:
 - 1.1 Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem,
 - 1.2 Wsparcie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej,
 - 1.3 Integracja międzypokoleniowa,
 - 1.4 Rozwój oferty usług kulturalnych,
- cel 2: Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości i wzrost zatrudnienia,
 - 2.1 Tworzenie warunków dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości,
 - 2.2 Tworzenie nowych miejsc pracy,
- cel 3: Rozwój infrastruktury technicznej służącej zaspokajaniu potrzeb mieszkańców:
 - 3.1 Poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej,
 - 3.2 Poprawa stanu technicznego budynków mieszkalnych.

Przedmiotowa Strategia obejmuje szereg działań zgodny z ww. celami i kierunkami działań określonymi w omawianym Programie, m.in. modernizację budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych, rozwój rynku pracy i przedsiębiorczości, aktywizację mieszkańców czy rozwój oferty kulturalnej.

Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Szprotawa na lata 2011 – 2032

Celem Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Szprotawa jest zaplanowanie bezpiecznego dla zdrowia mieszkańców i środowiska naturalnego usunięcia wyrobów zawierających azbest z obszaru gminy do końca 2032 r.. Program zakłada realizację zadań inwestycyjnych zmierzających do oczyszczenia terenów gminy Szprotawa z wyrobów zawierających azbest oraz pozainwestycyjnych polegających na:

- organizacji kampanii informacyjnych o szkodliwości azbestu oraz bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
- wdrożeniu monitoringu realizacji Programu usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Szprotawa,
- podjęciu działań w kierunku pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych dla wsparcia usuwania wyrobów zawierających azbest i ich unieszkodliwiania,
- okresowej weryfikacji i aktualizacji Programu.

Przedmiotowa Strategia obejmuje działania dotyczące usuwania azbestu z obiektów na terenie gminy Szprotawa.

Poziom regionalny

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030

W ujęciu regionalnym dokumentem strategicznym o podstawowym i nadrzędnym znaczeniu jest Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030. Przesądza ona o kierunkach prowadzonej przez samorząd województwa polityki województwa, a także przenoszący na poziom regionalny ustalenia dokumentów krajowych i unijnych i ustanawiający ramy do tworzenia bardziej szczegółowych dokumentów na poziomie regionu. Strategia wpisuje się w ramy czasowe przyszłej perspektywy programowania Unii Europejskiej na lata 2021-2027 oraz przenosi na poziom regionalny zapisy dokumentów przyjętych przez rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Komisję Europejską.

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 stanowi punkt odniesienia dla pozostałych regionalnych i lokalnych dokumentów strategicznych i wykonawczych w województwie, w tym dla Strategii Rozwoju Gminy Szprotawa na lata 2024-2030. Pozostałe istotne dokumenty planistyczne o znaczeniu lokalnym dotyczą przede wszystkim zagospodarowania przestrzennego, współpracy międzygminnej. W Strategii przyjęto cel główny określony jako „Inteligentne gospodarowanie potencjałami regionu dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, spójności społecznej i przestrzennej oraz wysokiej jakości życia mieszkańców” oraz następujące cele strategiczne:

- cel 1 „Inteligentna, zielona gospodarka regionalna” i cele operacyjne:
 - 1.1 „Wzmocnienie sektora B+R oraz mechanizmów transferu innowacji, szczególnie w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji”,
 - 1.2 „Rozwój zielonej gospodarki, w tym energetyki przyjaznej środowisku”,
 - 1.3 „Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem pracy”,
 - 1.4 „Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i powiązań gospodarczych regionu”,
 - 1.5 „Rozwój konkurencyjnego sektora przedsiębiorstw i wsparcie reindustrializacji”,
 - 1.6 „Rozwój potencjału turystycznego”,
 - 1.7 „Konkurencyjne i ekologiczne rolnictwo oraz rozwój produktów regionalnych”.
- cel 2 „Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi” i cele operacyjne:
 - 2.1 „Wzrost dostępności i efektywności kształcenia oraz wychowania przedszkolnego i opieki nad najmłodszymi dziećmi”,

- 2.2 „Promocja włączenia społeczno-zawodowego oraz kompleksowe wsparcie seniorów”,
 - 2.3 „Wysoka jakość i dostępność usług medycznych oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia”,
 - 2.4 „Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego”,
 - 2.5 „Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu”,
 - 2.6 „Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości regionalnej”;
- cel 3 „Integracja przestrzenna regionu” i cele operacyjne:
- 3.1 „Modernizacja oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportu zbiorowego”,
 - 3.2 „Wzmocnienie dostępności infrastruktury teleinformatycznej”,
 - 3.3 „Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego i publicznego”,
 - 3.4 „Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu”;
- cel 4 „Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę” i cele operacyjne:
- 4.1 „Efektywna współpraca międzyregionalna i transgraniczna”,
 - 4.2 „Atrakcyjny wizerunek i rozpoznawalna marka województwa”,
 - 4.3 „Wysoka sprawność działania administracji publicznej i instytucji regionalnych oraz współdziałanie na rzecz rozwoju regionu”,
 - 4.4 „Wzmocnienie roli i integracja systemów zarządzania strategicznego oraz planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym”.

Strategia swoimi założeniami jest zgodna z ww. celami i działaniami Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030. Przewiduje bowiem wspieranie działalności gospodarczej w gminie, zwiększanie konkurencyjności sektora rolnego, realizację inwestycji drogowych zwiększających dostępność komunikacyjną i spójność terytorialną gminy i regionu, działania na rzecz środowiska naturalnego i stosowanie zasad ograniczających negatywny wpływ działalności człowieka na środowisko, zwiększenie dostępności usług publicznych Gminy Szprotawa, edukację i ustawiczny rozwój dzieci, młodzieży i osób dorosłych oraz dbanie o lokalne zasoby kulturowe i środowiskowe wraz z promowaniem turystycznym gminy – te aspekty zostały ujęte również w działaniach w ramach ww. celów Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego

W Planie wskazano poniższe główne kierunki rozwoju przestrzennego województwa lubuskiego:

- w obszarze „System przyrodniczy”:
 - ochrona i kształtowanie systemu przyrodniczego,
 - zapewnienie spójności i ciągłości systemu przyrodniczego,
 - ochrona walorów przyrody ożywionej,
 - ochrona walorów przyrody nieożywionej,
 - ochrona krajobrazu,
 - racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin,
 - ochrona środowiska glebowego,
 - racjonalne gospodarowanie i ochrona zasobów wód powierzchniowych i podziemnych,
 - poprawa warunków aerosanitarnych,

- ochrona przed hałasem;
- w obszarze „Strefa społeczna”:
 - poprawa dostępności do usług medycznych, w tym usług specjalistycznych, oraz podnoszenie jakości profilaktyki zdrowotnej i dostępu do usług sportu – rekreacji,
 - rozwój szkolnictwa poprzez rozbudowę zaplecza technicznego oraz podniesienie jakości kształcenia w dostosowaniu do potrzeb regionalnego rynku prac,
 - kształtowanie zasobu budownictwa mieszkaniowego o odpowiednim standardzie,
 - rozwój struktury osadniczej regionu,
 - rozwój terenów zurbanizowanych;
- w obszarze „Ochrona dziedzictwa kulturowego i turystyka”:
 - zachowanie i ochrona obiektów zabytkowych,
 - kreowanie i ochrona spójnego i harmonijnego krajobrazu kulturowego,
 - efektywne wykorzystanie walorów dziedzictwa kulturowego, w tym przede wszystkim na cele turystyczne,
 - kształtowanie tożsamości kulturowej,
 - kompleksowa rewitalizacja obszarów zdegradowanych, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów zabytkowych;
- w obszarze „Sfera ekonomiczno-gospodarcza”:
 - rozwój gospodarki i wzmocnienie potencjału innowacyjnego sektora gospodarczego,
 - zmniejszenie bezrobocia i zwiększenie aktywności zawodowej ludności,
 - rozwój turystyki;
 - poprawa i ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
 - gospodarcze wykorzystanie lasu;
- w obszarze „Komunikacja i transport”:
 - poprawa drogowej dostępności komunikacyjnej w zakresie powiązań zewnętrznych i wewnętrznych,
 - wzrost bezpieczeństwa w obrębie miejskich i wiejskich terenów zabudowanych;
 - poprawa parametrów użytkowych sieci i infrastruktury kolejowej
 - stworzenie spójnego systemu pasażerskich i towarowych powiązań kolejowych,
 - rozwój transportu lotniczego,
 - zwiększenie znaczenia transportu wodnego w przewozach towarów oraz turystyce,
 - zwiększenie wykorzystania kombinowanego przewozu towarów,
 - wzrost znaczenia transportu zbiorowego,
 - zwiększanie znaczenia ruchu rowerowego jako środka komunikacji;
- w obszarze „Infrastruktura techniczna”:
 - wzrost bezpieczeństwa energetycznego w zakresie energii elektrycznej,
 - wzrost bezpieczeństwa energetycznego w zakresie paliw gazowych,
 - rozbudowa i modernizacja systemu ciepłowniczego,
 - wzrost efektywności energetycznej,
 - rozwój społeczeństwa informacyjnego,
 - wykorzystanie energii wiatru,
 - wykorzystanie energii biomasy i biogazu,
 - wykorzystanie energii wodnej,
 - wykorzystanie energii słonecznej,
 - zapewnienie stałego dostępu do wody przeznaczonej do spożycia o dobrej jakości oraz pełnej obsługi w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków,
 - zrównoważona gospodarka wodno-kanalizacyjna,

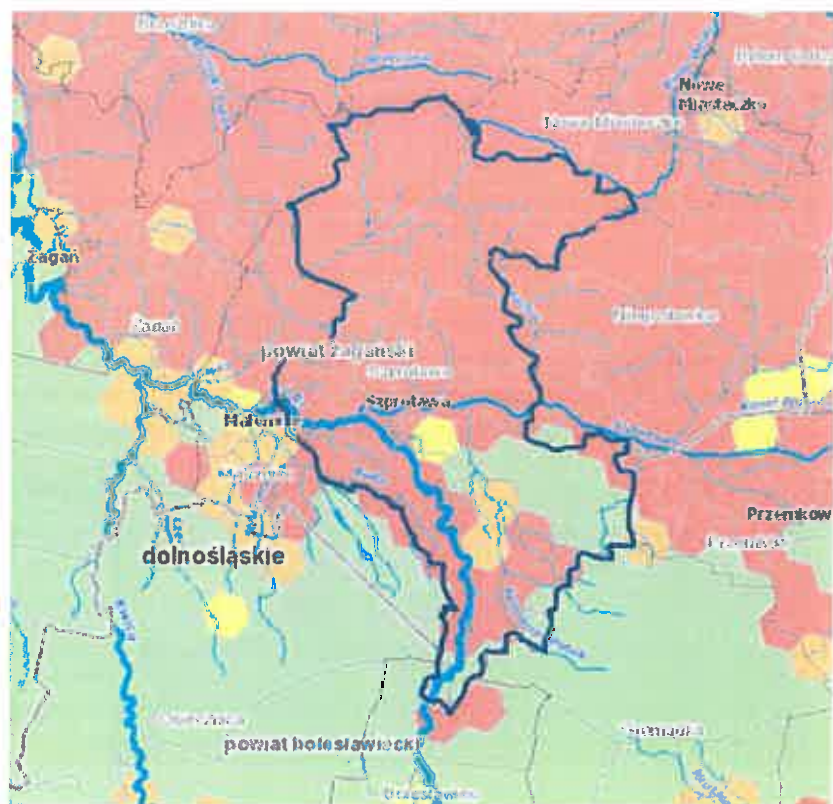
- Strategia przewiduje szereg działań (w tym wpisanych jako przedsięwzięcia priorytetowe), które są zgodne z ww. celami i kierunkami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego.

Plan Przeciwdziałania skutkom suszy przyjęty rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. (Dz. U. 2021r. poz. 1615) jest najważniejszym dokumentem strategicznym w zakresie przeciwdziałania suszom. Poniżej przedstawiono w jakim stopniu tereny gminy Szprotawa są zagrożone poszczególnymi rodzajami suszy (rolniczą, atmosferyczną, hydrologiczną i hydrogeologiczną). Stopnie zostały przypisane do poniższych kolorów:

-

[illegible]

Rysunek 19 Mapa zagrożenia suszą rolniczą

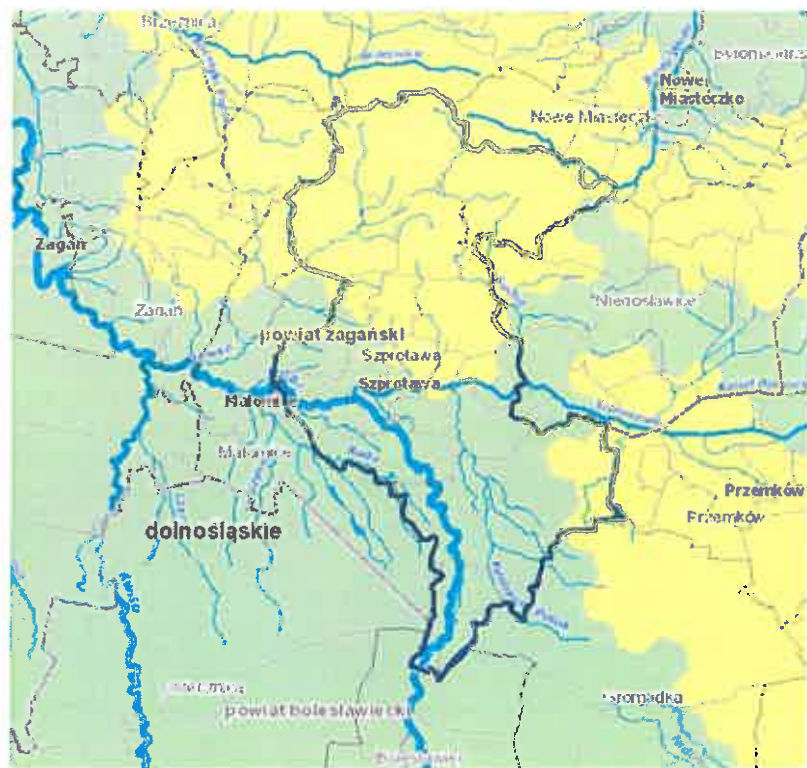
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Rysunek 20 Mapa zagrożenia suszą hydrologiczną

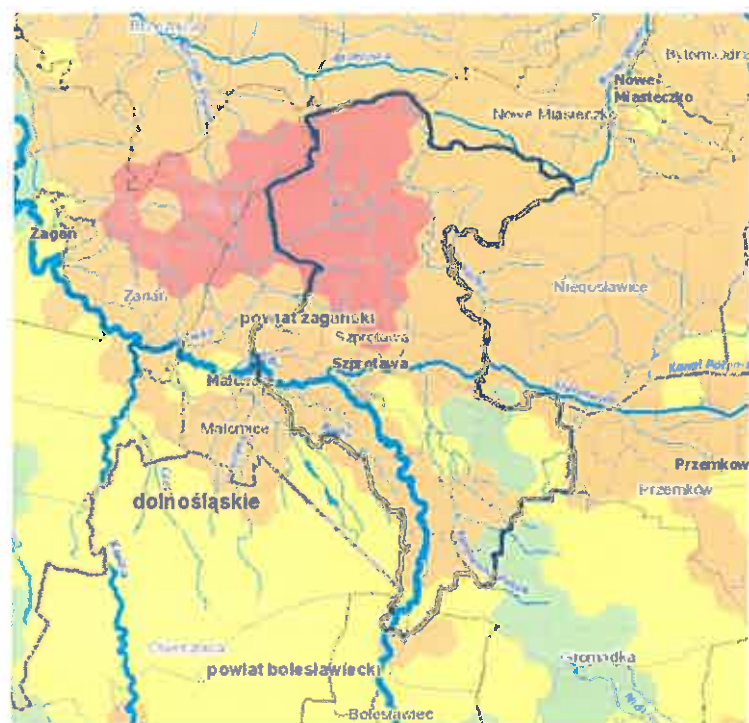
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Rysunek 21 Mapa zagrożenia suszą hydrogeologiczną

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Rysunek 22 Mapa łącznego zagrożenia suszą

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wody.isok.gov.pl

Powyższe mapy wskazują, że tereny gminy Szprotawa są ekstremalnie zagrożone suszą rolniczą i atmosferyczną i przy szacowaniu łącznego zagrożenia suszą. W przypadku szusy hydrologicznej i hydrogeologicznej zagrożenie oszacowano odpowiednio jako silne, umiarkowane i słabe.

W Planie w katalogu działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy wskazano:

- zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych,
- retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych,
- realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji,
- podpiętrzanie wód jezior dla przeciwdziałania skutkom suszy,
- analiza możliwości zwiększania retencji w zlewniach z zastosowaniem naturalnej i sztucznej retencji,
- budowa oraz przebudowa urządzeń melioracyjnych wodnych dla zwiększania retencji glebowej,
- wykorzystanie wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych,
- budowa lub przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa lub przebudowa wodooszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych,
- przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych,

przegląd pozwoleń wodnoprawnych i pozwoleń zintegrowanych na obszarach o zasobach dyspozycyjnych o intensywnym i o bardzo intensywnym stopniu wykorzystania.

Przedmiotowa Strategia przewiduje w ramach celu operacyjnego 3.5 „Rozbudowa infrastruktury technicznej oraz wspieranie działań na rzecz ochrony środowiska” m.in. zwiększenie retencji wodnej terenów rolniczych, leśnych i zurbanizowanych poprzez m.in. prawidłowe retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Istotne znaczenie – biorąc pod uwagę obecne i przyszłe zmiany klimatu – przy wdrażaniu Strategii ma jej zgodność z dokumentami dotyczącymi gospodarowania wodami, przeciwdziałania suszy i zarządzania ryzykiem powodziowym. Z uwagi na charakter gospodarczy gminy oraz jej położenie, silny nacisk powinien być położony na wsparcie działań mających na celu zwiększeniu retencji wodnej na terenach rolniczych, leśnych i zurbanizowanych, co powinno następować poprzez prawidłowe użytkowanie rolnicze gleb, prowadzenie prac przeciwerozryjnych, zalesianie, tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, ochronę i odtwarzanie oczek wodnych i mokradeł, retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych.

W Planie jako jedno z działań mających na celu adaptację do zmian klimatu wskazano retencję i zagospodarowanie wód opadowych. Ponadto Plan wskazuje na konieczność m.in. gospodarowania wodami roztopowymi, aby przeciwdziałać skutkom występowania susz. Plan służy koordynowaniu działań mających na celu osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wód zależnych, poprawę stanu zasobów wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód, zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji mogących negatywnie oddziaływać na wody. W Planie wskazano, że retencjonowanie wody ma nastąpić m.in. przez zwiększenie naturalnej i sztucznej retencji dolin rzecznych z zachowaniem dobrego stanu ekologicznego terenu.

Przedmiotowa Strategia jest w pełni zgodna z zapisami Planu – przewiduje budowę rozwiązań retencyjnych i działania na rzecz ochrony środowiska wodnego.

Ministra
ryzykiem
ch działań
kumencie
terenach
etencyjna
zafiania w
przyszłości
obieństwo
wodować
powiednio

rozwiązań

narazone

Poziom krajowy

Zgodność z Krajowym Programem Odbudowy czy programami operacyjnymi będzie wynikała z realizacji poszczególnych projektów w ramach programów. Strategia jest w pełni zgodna z zapisami Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju i Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego – obejmuje swoim zakresem rozwój gospodarczy, społeczny i przestrzenny zgodny z kierunkami wskazanymi w ww. dokumentach.

Poziom europejski

Europejski Zielony Ład

Europejski zielony ład to pakiet inicjatyw politycznych, którego celem jest skierowanie UE na drogę transformacji ekologicznej a ostatecznie – osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. Pakiet inicjatyw wyznacza kierunki, w których zmierzać powinna Europa:

- świeże powietrze, czysta woda, zdrowe gleby i różnorodność biologiczna,
- energooszczędne budynki (nowe i wyremontowane),
- zdrowa i przystępna cenowo żywność,
- wzrost znaczenia transportu publicznego,
- czystsza energia i najnowsze ekologiczne innowacji technologiczne,
- przyszłościowe miejsca pracy i umiejętności niezbędne do transformacji,
- odporny przemysł.

Europejski Zielony Ład ma pomóc przekształcić UE w nowoczesną, zasobooszczędną i konkurencyjną gospodarkę:

- która w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto,
- w której nastąpi oddzielenie wzrostu gospodarczego od zużywania zasobów,
- w której żadna osoba ani żaden region nie pozostaną w tyle.

Strategia przewiduje działania na rzecz zrównoważonego rozwoju gminy – pod tym kątem należy rozpatrywać zgodność Strategii z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu.

3.4 Model funkcjonalno-przestrzenny

Obszary Strategicznej Interwencji w województwie lubuskim

Zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju obszar strategicznej interwencji to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł lub rozwiązania regulacyjne. W Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 wskazano OSI dwójakiego rodzaju: krajowe („Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze” i „Obszar zagrożony trwałą marginalizacją”) i regionalne („Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków wojewódzkich – Gorzowa Wlkp. i Zielonej Góry”, „Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych i lokalnych”, „Obszary wiejskie”, „Obszary przygraniczne” i „Obszary zagrożone powodzią”).

Gmina Szprotawa została zaliczona do 3 kategorii OSI:

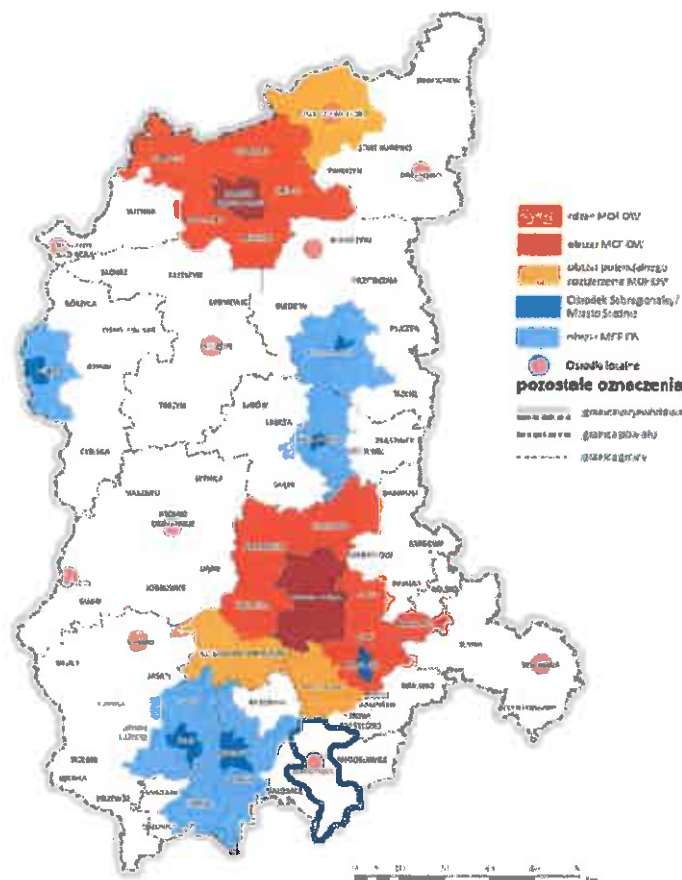
- „Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych i lokalnych”,
- „Obszary wiejskie”,

— „Obszary zagrożone powodzią”.

OSI „Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych i lokalnych”

Do grupy ośrodków subregionalnych w województwie lubuskim zaliczyć należy miasta powyżej 20 tys. mieszkańców. Poza Nową Solą, wchodzącą w skład MOF OW, są to: Żary, Żagań i Świebodzin oraz inne miasta powiatowe powyżej 15 tys. mieszkańców, tj. Słubice i Międzyrzecz. Jako ośrodki lokalne określono wszystkie pozostałe (obok ośrodków subregionalnych) miasta powiatowe (Krosno Odrzańskie, Wschowę, Sulęcina, Drezdenko oraz Strzelce Krajeńskie), a także Kostrzyn nad Odrą, Gubin, Lubsko, Szprotawę i Skwierzynę. W województwie lubuskim zarówno ośrodki subregionalne, jak i lokalne pełnią ważną rolę w uzupełnieniu oferty miast wojewódzkich, koncentrując funkcje w zakresie gospodarki, dostępu do usług publicznych, edukacji, kultury, transportu publicznego czy usług teleinformatycznych, istotnych z perspektywy mieszkańców miast, jak i mieszkańców otaczających je obszarów wiejskich. Miasta subregionalne w regionie lubuskim stanowią ważne bieguny rozwoju dla poszczególnych części regionu, jak również wpływają na rozprzestrzenianie impulsów rozwojowych w regionie. Jednocześnie należy zaznaczyć, że w porównaniu do ośrodków subregionalnych w innych regionach Polski, siła ich bezpośredniego oddziaływania jest relatywnie mniejsza.

Rysunek 24 Lokalizacja gminy Szprotawa na mapie województwa lubuskiego uwzględniającej OSI „Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych i lokalnych”

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030

Interwencja skierowana dla miast subregionalnych i lokalnych powinna obejmować m.in.:

- rozwój przedsiębiorczości oraz przygotowanie (uzbrojenie) terenów inwestycyjnych,

- projekty rewitalizacyjne,
- poprawę jakości świadczenia usług publicznych,
- inwestycje związane z polepszeniem jakości środowiska naturalnego,
- podnoszenie kompetencji i umiejętności mieszkańców,
- wspieranie rozwiązań o charakterze smart city,
- wspomaganie rozwoju powiązań funkcjonalnych, w tym sąsiadujących ośrodków subregionalnych i lokalnych,
- wsparcie infrastruktury mieszkalnictwa.

OSI „Obszary wiejskie”

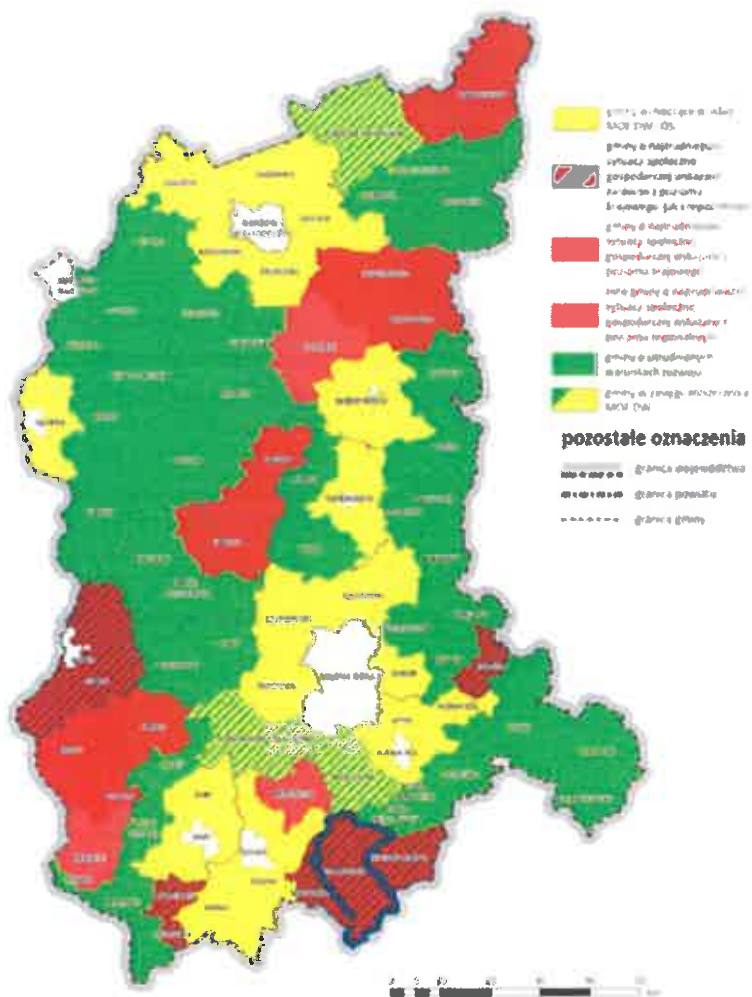
Obszary wiejskie w województwie lubuskim podzielić można według różnic w uwarunkowaniach rozwoju na: obszary wiejskie położone w MOF ośrodków wojewódzkich i subregionalnych, obszary wiejskie znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz obszary wiejskie o utrudnionych warunkach rozwojowych.

Obszary wiejskie położone w obszarach funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich i subregionalnych zaliczają się do wcześniej opisanych kategorii OSI, dotyczących miejskich obszarów funkcjonalnych.

OSI „Obszary wiejskie” obejmuje natomiast dwie pozostałe grupy:

- obszary wiejskie znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji społeczno-gospodarczej,
- obszary wiejskie o utrudnionych warunkach rozwojowych.

Rysunek 25 Lokalizacja gminy Szprotawa na mapie województwa lubuskiego uwzględniającej OSI „Obszary wiejskie”

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030

Gmina Szprotawa została zaliczona do gmin o najtrudniejszej sytuacji społeczno-gospodarczej wskazanych zarówno z poziomu krajowego jak i regionalnego.

Interwencja skierowana do obszarów wiejskich obejmować będzie w szczególności:

- poprawę dostępu do usług publicznych, w tym dostępności do świadczeń medycznych oraz profilaktyki zdrowotnej, edukacji, usług opiekuńczych oraz kultury i rekreacji, m.in. poprzez współpracę międzygminną, integrującą świadczenie usług i pozwalającą na podnoszenie ich jakości,
- uzupełnienie infrastruktury technicznej,
- zwiększanie dostępności komunikacyjnej,
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości z wykorzystaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych umożliwiających zdalne nauczanie i świadczenie usług na odległość,
- rozwijanie oferty z obszaru turystyki i rekreacji,

- wykorzystanie atrakcyjnej przestrzeni województwa dla lokalizowania ośrodków opieki dla osób starszych z Polski i z zagranicy, przy zapewnianiu odpowiedniego standardu usług zdrowotnych i kulturalnych,
- wykorzystanie struktur sieciowych w pobudzaniu aktywności gospodarczej i społecznej (m.in. LGD, ODR, izby rolnicze),
- promocja instrumentów współpracy i partnerstwa – włączenie mieszkańców obszarów wiejskich w działania rozwojowe, w tym upowszechnienie instrumentów typu RLKS,
- odnowa wsi, wspieranie budowania tożsamości lokalnej i zachowanie wiejskiego dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.

OSI „Obszary zagrożone powodzią”

Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030+ na obszary aktywnej integracji składają się obszary narażone na ryzyko zalań, podstopień i powodzi – w województwie lubuskim dotyczy to przede wszystkim rzek takich jak: Odra, Warta, Noteć, Bóbr z Kwisą, Nysa Łużycka z Lubsą. Dla Szprotawy zagrożeniem jest powódź na Bobrze. Do grupy gmin, które objęte są obszarami szczególnego zagrożenia powodzią zakwalifikowano na terenie województwa lubuskiego 62 gminy. Inwestycje przeciwpowodziowe na terenie województwa lubuskiego powinny obejmować w szczególności budowę wałów przeciwpowodziowych, a także innych budowli, takich jak: jazy, przepusty, wały cofkowe, zbiorniki retencyjne. Poniżej przedstawiono Obszar aktywnej integracji wskazany w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 oraz zaznaczono lokalizację gminy Szprotawa.

Rysunek 26 Lokalizacja gminy Szprotawa na mapie województwa lubuskiego uwzględniającej OSI „Obszary zagrożone powodzią”

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030

Powyższa grafika pokazuje, że omawiane OSI znajdują się w szczególności na obrzeżach województwa, czyli w znacznym oddaleniu od stolicy województwa łódzi. W przypadku gminy Szprotawa zagrożenie powodzią wynika z przepływu rzeki Bóbr i Szprotawa.

Model funkcjonalno-przestrzenny gminy Szprotawa

Model z założenia stanowi ilustrację założeń ukierunkowanej terytorialnie polityki rozwoju lokalnego w tym przypadku gminy Szprotawa. Przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju gminy, wynikającą z uwarunkowań związanych z jej położeniem, trendami rozwojowymi (zarówno globalnymi, np. demograficznymi, klimatycznymi czy technologicznymi, jak i specyficznymi dla gminy) oraz kierunki zmian oczekiwanych w wyniku realizacji strategii. Prezentuje cele jakościowe i ilościowe w kontekście przestrzennym. Model wskazuje (na podstawie m.in. wniosków z diagnozy, analizy uwarunkowań) obszary kluczowe dla osiągnięcia celów (np. obszary problemowe, obszary z potencjałem rozwojowym, obszary o określonych funkcjach czy specjalnej roli) oraz rodzaje powiązań występujących pomiędzy poszczególnymi obszarami (powiązania funkcjonalne). Niekiedy obszarem problemowym dla rozwoju gminy jest obszar całej gminy. Model ma za zadanie nakreślić stan docelowy obszarów z uwzględnieniem relacji między nimi. Na podstawie modelu wskazywane są obszary strategicznej interwencji. Podsumowując, w praktyce model na poziomie lokalnym określa i sytuje przestrzenie:

- wizję i cele rozwojowe gminy,
- obszary kluczowe dla rozwoju gminy,
- ogólne zasady gospodarowania konkretnymi strefami/obszarami wskazanymi w modelu,
- schematyczne rozmieszczenie inwestycji.

W przedmiotowej Strategii przyjęto następujący zakres modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej w gminie Szprotawa:

- kierunki zmian w przestrzeni wynikające z celów strategii rozwoju gminy oraz uwzględniające ustalenia, zalecenia (rekomendacje) i zasady wynikające z dokumentów wojewódzkich i krajowych,
- elementy struktury osadniczej,
- dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe,
- obszary o kluczowych funkcjach dla rozwoju gminy,
- schemat powiązań infrastrukturalnych i funkcjonalnych,
- potencjalne konflikty przestrzenne.

Rola gminy Szprotawa w rozwoju regionu

Gmina Szprotawa położona jest w powiecie żagańskim, wzdłuż północno-zachodniej części województwa lubuskiego. Przez gminę przepływa rzeka Bóbr. Gmina sąsiaduje z następującymi gminami Żagań, Małomice, Niegosławice z terenu powiatu żagańskiego, Nowe Miasteczko z terenu powiatu nowosolskiego, Osiecznica, Bolesławiec i Gromadka z terenu powiatu bolesławieckiego z terenu województwa dolnośląskiego. Najbliżej położone miasta to Żagań w odległości 13 km, Bolesławiec w odległości 21 km i Nowa Sól w odległości 17 km. Przez gminę w osi północno-południowej przebiega droga wojewódzka nr 297 Nowa Sól – Bolesławiec. W kierunku wschodnim i zachodnim przebiega droga krajowa nr 12 skomunikowana z drogą S3 i A18. Przez gminę przebiega linia kolejowa pasażerska relacji Legnica – Żagań ze stacją w Lesznie Górnym.

Gmina Szprotawa należy do małych gmin powiatu żagańskiego i województwa lubuskiego zajmując powierzchnię 233 km². Gmina ma charakter rolniczy, pozostaje w zasięgu wpływu miasta Żagania, które stanowi dla niej ośrodek koncentrujący usługi dla mieszkańców na poziomie ponadlokalnym.

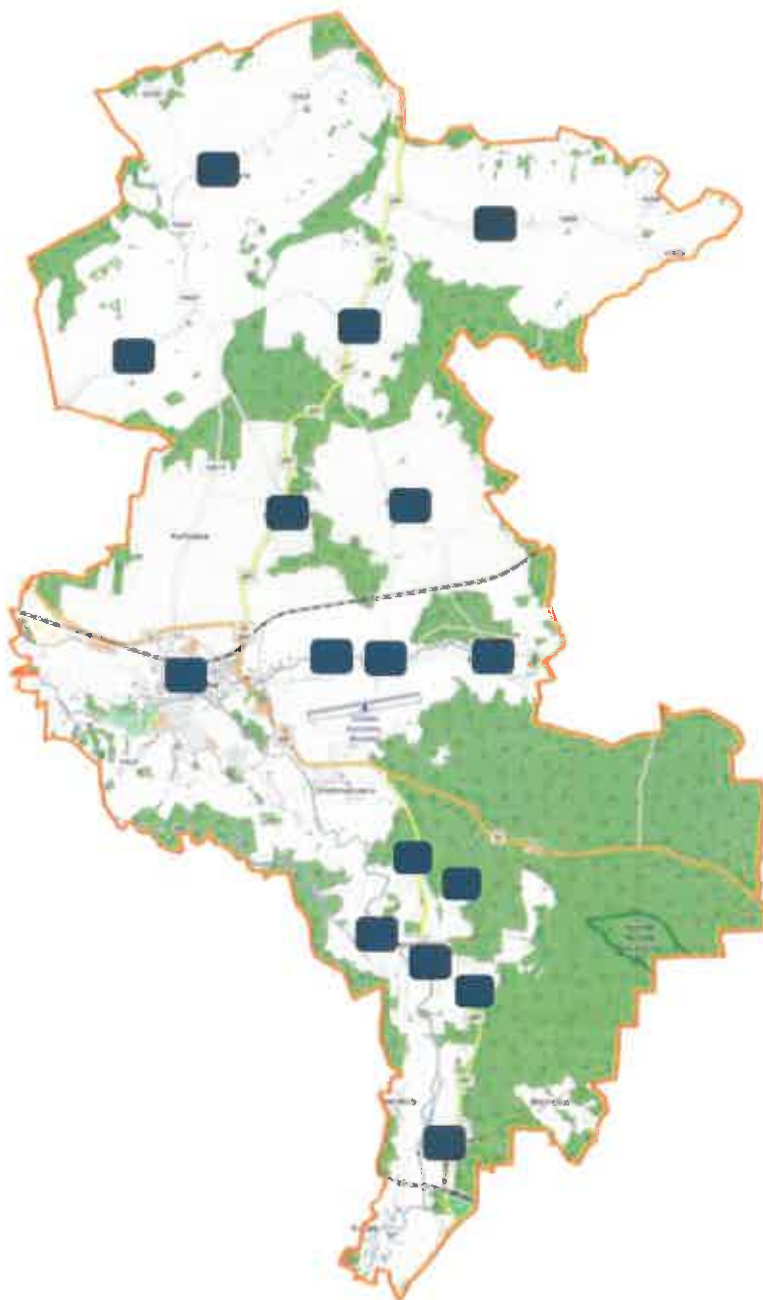
Charakterystyka funkcjonalno-przestrzenna gminy

Poniżej opisano szczegółowo kwestie wpływające na rozwój funkcjonalno-przestrzenny gminy Szprotawa.

Dobra kulturowe

Poniżej przedstawiono graficznie orientacyjne rozmieszczenie dóbr kulturowych (zbytki wpisane do Rejestru Zabytków) w gminie Szprotawa.

Rysunek 27 Rozmieszczenie dóbr kulturowych w gminie Szprotawa

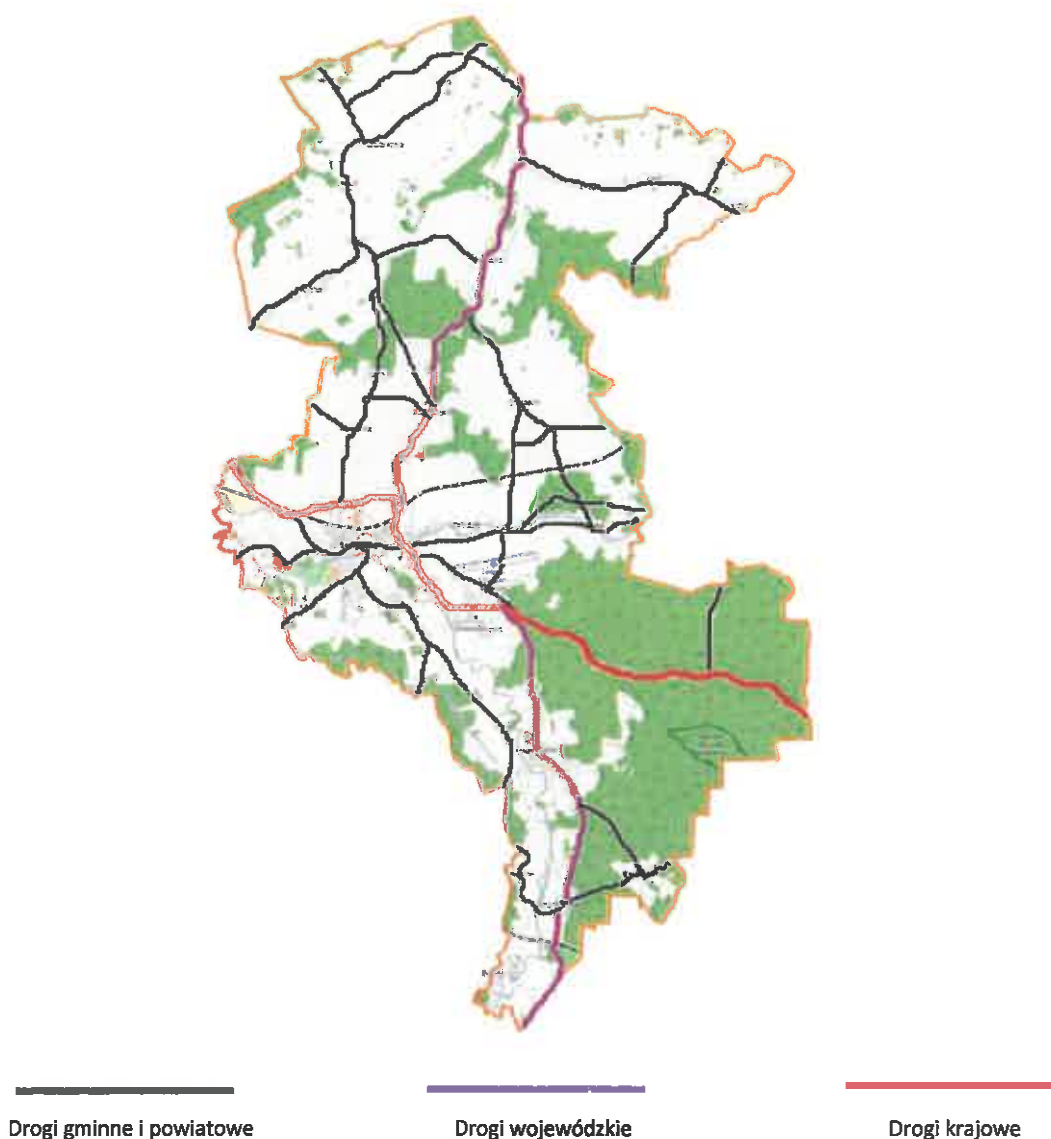
Źródło: opracowanie własne

Dobra kulturowe gminy zlokalizowane są w miejscowościach Bobrowice, Borowina, Cieciszów, Długie, Dzikowice, Henryków, Leszno Dolne, Leszno Górne, Pasterzowice, Siecieborzyce, Szprotawa, Wiechlice i Witków. Dobra rozmieszczone są na terenie całej gminy w najważniejszych ośrodkach.

Infrastruktura transportowa

Poniżej przedstawiono graficznie orientacyjny przebieg dróg w gminie Szprotawa.

Rysunek 28 Drogi w gminie Szprotawa

Źródło: opracowanie własne

Droga wojewódzka nr 297 łączy tereny północne, centralne i południowej gminy. Droga krajowa nr 12 łączy tereny wschodnie i zachodnie gminy. Siatka dróg gminnych pozwala na przemieszczanie się pomiędzy miejscowościami gminnymi.

Wszystkie drogi układu podstawowego pełnią złożone funkcje od przenoszenia ruchu zewnętrznego, obsługi zbierania ruchu z dróg znaczenia bardziej lokalnego do bezpośredniej obsługi przyległych terenów, działek położonych w ich sąsiedztwie. Droga krajowa prowadzi ruch tranzytowy Żagań - Przemków. Drogi kategorii wojewódzkiej pełniące funkcje dróg zbiorczych łączą gminę z Bolesławcem

i Nową Solą. Drogi kategorii gminnej pełnią funkcje dróg lokalnych i często dojazdowych. Natężenie ruchu na terenie gminy Szprotawa jest typowe dla tego typu gmin i jest różne w zależności od lokalizacji dróg. Największe natężenie jest na drodze krajowej i wojewódzkiej w porze tzw. szczytu. Na terenie gminy odbywa się ruch towarowy pociągów. Pasażerska stacja kolejowa zlokalizowana jest w Lesznie Górnym. Najbliższy węzeł kolejowy pasażerski znajduje się w Żaganiu.

Rekreacja i turystyka

Poniżej przedstawiono graficznie orientacyjne rozmieszczenie obiektów rekreacyjnych w gminie.

Rysunek 29 Obiekty turystyczne i rekreacyjne w gminie Szprotawa

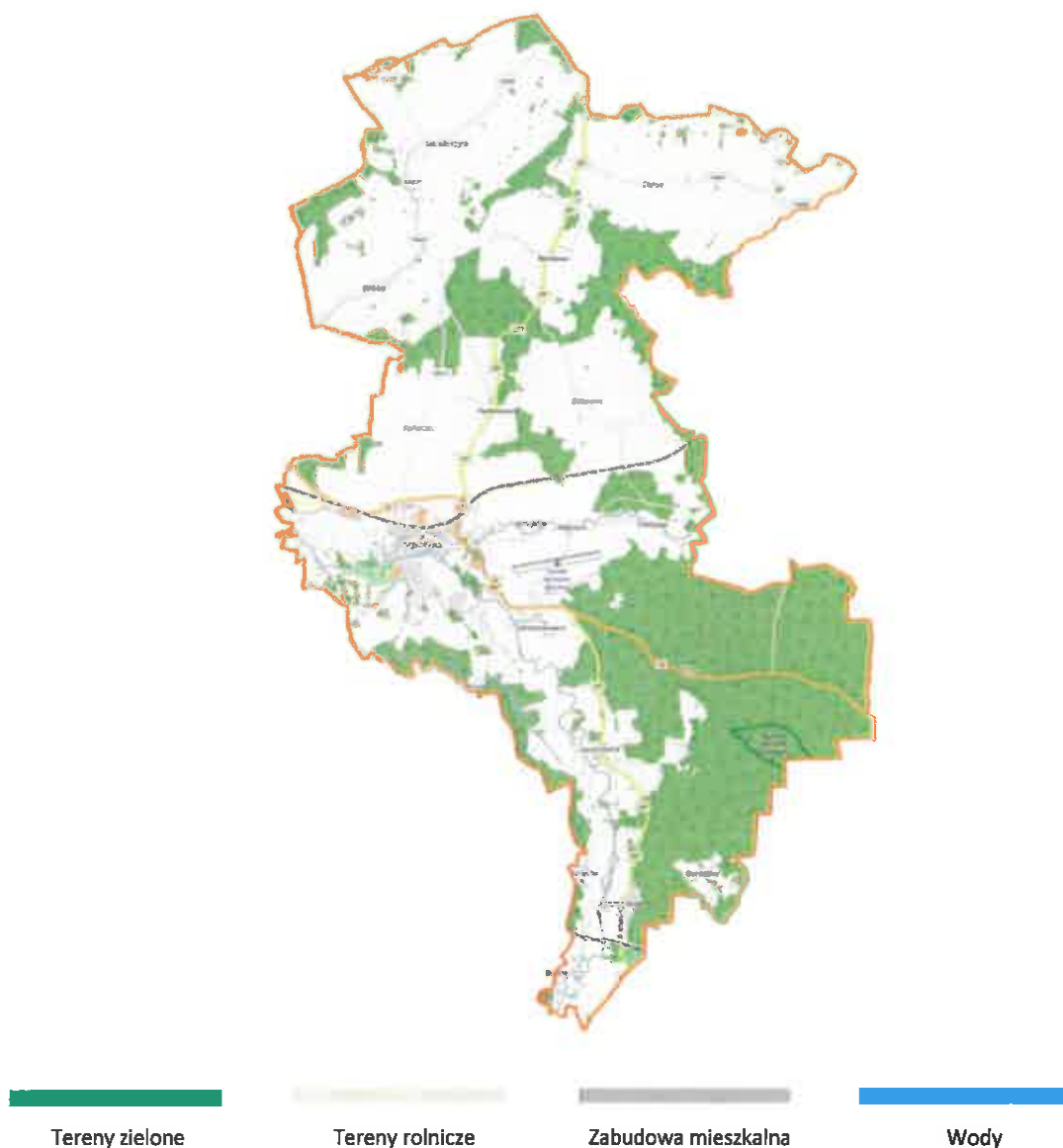
Źródło: opracowanie własne

Gmina boryka się z problemem małej liczby obiektów turystycznych i rekreacyjnych. Największe atrakcje turystyczne przyrodnicze znajdują się w południowej części gminy (Rezerwat Przyrody Buczyna Szprotawska oznaczony kolorem zielonym) i centralnej (rzeka Bóbr oznaczona kolorem niebieskim). Przez teren gminy przebiega szlak turystyczny tzw. „północny” (oznaczony kolorem czerwonym) obejmujący miejscowości północnej części gminy. W Szprotawie znajdują się atrakcje turystyczne w postaci obiektów o wartości zabytkowej/kulturowej.

Podział funkcjonalny

Poniżej przedstawiono graficznie orientacyjny podział terenu gminy na tereny rolnicze, mieszkaniowe, zielone i wody.

Rysunek 30 Podział funkcjonalny terenu gminy Szprotawa

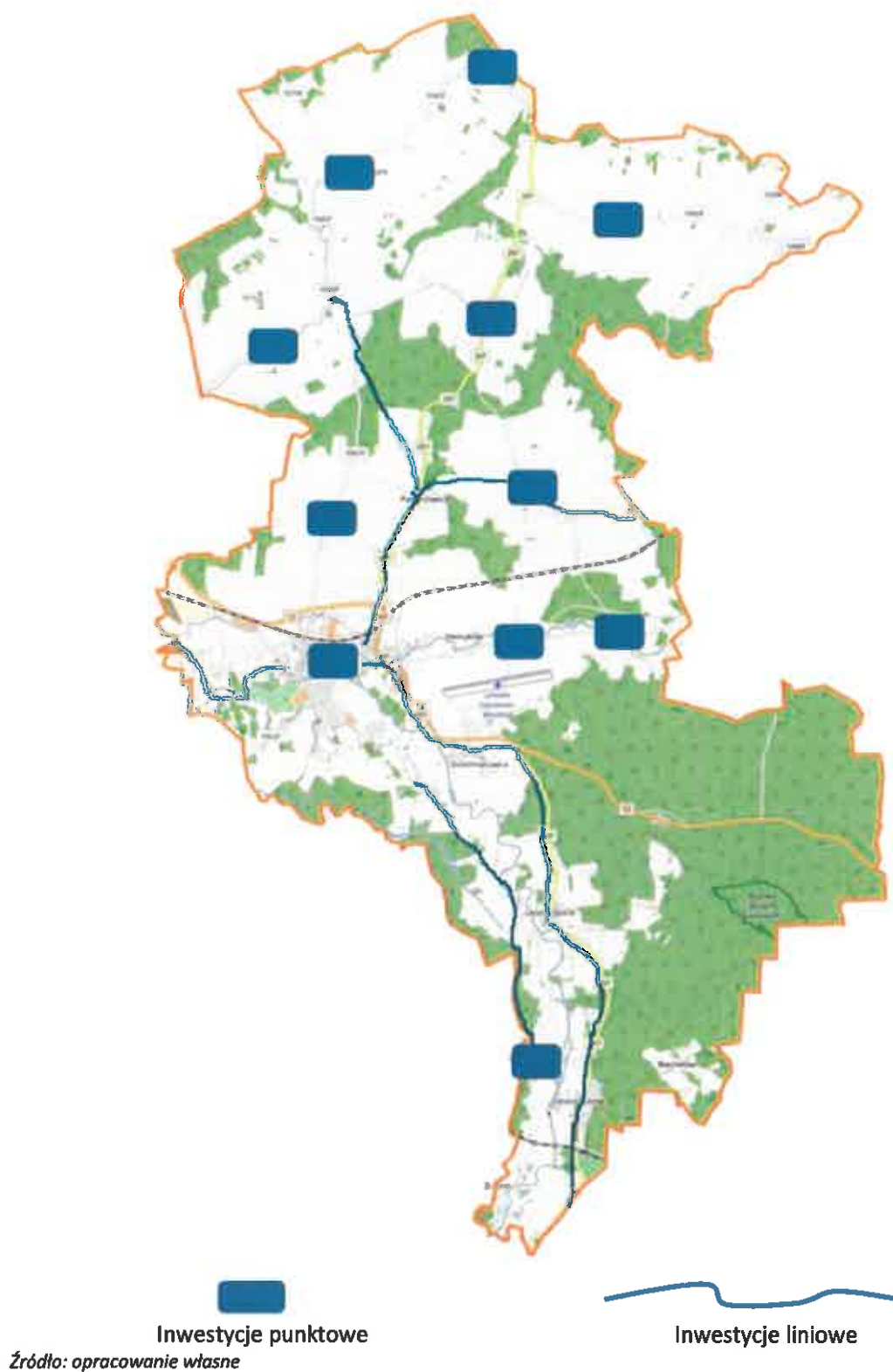
Źródło: opracowanie własne

Z powyższej mapy wynika, że obszar niemal całej gminy Szprotawa zajmowany jest przez tereny rolnicze. Znaczny obszar zajmują tereny zielone. Niewielki obszar zajmują wody oraz zabudowa mieszkaniowa, która zlokalizowana jest w miejscowościach gminnych.

Planowane inwestycje

Poniżej przedstawiono graficznie orientacyjne rozmieszczenie planowanych inwestycji w gminie Szprotawa.

Rysunek 31 Rozmieszczenie planowanych inwestycji w gminie Szprotawa

Zauważalny jest brak koncentracji planowanych przedsięwzięć w jednym obszarze.

Część planowanych inwestycji, w tym również wpisanych do przedmiotowej Strategii, dotyczy inwestycji liniowych (drogi rowerowe, drogi kołowe).

Obszar Strategicznej Interwencji gminy

Gmina Szprotawa boryka się na całym swoim terenie z problemami społecznymi, gospodarczymi i przestrzennymi. Charakter gminy, jej powierzchnia i struktura mieszkaniowa determinuje traktowanie gminy jako jednego obszaru o wspólnych problemach do rozwiązania bez wyszczególniania konkretnych lokalizacji jako obszarów szczególnej interwencji. Tym samym gmina Szprotawa w całości traktowana jest jako Obszar Strategicznej Interwencji.

Problemy funkcjonalno-przestrzenne

Jak już zaznaczono w części analitycznej Strategii do głównych problemów gminy Szprotawa w sferze przestrzennej należy zaliczyć jakość powietrza (problem tzw. „niskiej emisji”), sieć kanalizacji sanitarnej wymagającą rozbudowy, zasoby mieszkaniowe wymagające rozwoju oraz sieć elektroenergetyczną o zaniżonych parametrach w niektórych miejscowościach.

W odniesieniu do regionu gmina Szprotawa – jako ośrodek subregionalnym – boryka się z problemem marginalnego oddziaływania na region.

Kierunki rozwoju przestrzennego

Kierunki rozwoju przestrzennego gminy Szprotawa zostały wskazane w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szprotawa. Główne kierunki w ww. zakresie to:

- wzmocnienie roli miasta Szprotawy jako ośrodka przemysłowo-usługowego,
- wykorzystanie położenia gminy w stosunku do sieci dróg krajowych,
- promocja głównych atrakcji historycznych i walorów przyrodniczych gminy,
- rozwój turystyki i rekreacji na terenie gminy,
- rozwój produkcji leśnej,
- rozwój systemu usług obsługi rolnictwa.

Określono poniższe cele główne w zakresie rozwoju przestrzennego i funkcjonalnego gminy:

- podniesienie atrakcyjności miasta i gminy,
- likwidacja zaniedbań infrastruktury komunalnej,
- rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej,
- racjonalna aktywacja i wykorzystanie zasobów pozostawionych w Wiechlicach przez Armię Radziecką,
- żywienie rynku pracy przez aktywizację inwestycji usługowych, infrastrukturalnych, pro-ekologicznych,
- tworzenie miejsc pracy w powiązaniu z obecną i przyszłą infrastrukturą gospodarczą,
- rozwój infrastruktury turystycznej,
- restrukturyzacja szkolnictwa,
- poprawa warunków życia mieszkańców,
- dbałość o stan środowiska naturalnego,
- promocja szlaku kajakowego rzeki Bóbr,
- aktywacja terenów leśnych w południowej części gminy,
- promocja gminy w regionie, kraju i w Europie.

Przy określaniu kierunków rozwoju układu przestrzennego gminy Szprotawa wskazuje się dążenie do połączenia ciągów zabudowy wzdłuż drogi krajowej nr 12, osadnictwa Szprotawy i terenów po byłej Jednostce Armii Radzieckiej w Wiechlicach. Na terenie byłego lotniska Studium wskazuje stworzenie - w oparciu o istniejący potencjał, infrastrukturę techniczną i pozostawione obiekty - parku przemysłowego oraz połączenie go poprzez wąską strefę mieszkaniowo-usługową z miastem Szprotawą. Studium wyznacza duże tereny usługowe i mieszkaniowe wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 297, między tą drogą a wsią Dziećmiarowice. Ze względu na ograniczanie zagrożeń środowiska przyrodniczego dotyczących ekosystemu rzeki Bóbr, obszaru Borów Dolnośląskich oraz terenów gleb chronionych, Studium wskazuje na rozwój funkcji przemysłowo-usługowych oraz usługowych wzdłuż planowanej obwodnicy miasta Szprotawy oraz na terenach położonych na północ od wsi Pasterzowice i na południe od wsi Borowina. Pojedyncze nieduże tereny usługowe Studium lokalizuje przy drodze wojewódzkiej nr 297 przy miejscowościach: Leszno Górne, Leszno Dolne oraz Długie.

Jeśli chodzi o kierunki rozwoju układu funkcjonalnego gminy Szprotawa to Studium wskazuje m.in., że Borach Dolnośląskich, na południe od Szprotawy, należy lokalizować obiekty związane z obsługą turystyczną tego obszaru. Wyznaczono na tym terenie trzy strefy rozwoju dominującej funkcji turystyczno-rekreacyjnej. Dwie z nich znajdują się na obszarach polan leśnych, wokół wsi Biernatów i Kopanie. Na ich terenie należy dążyć do rozwoju agroturystyki, rozproszonej zabudowy turystycznej - pola biwakowe, domki kempingowe, stadniny koni. W przypadku strefy zlokalizowanej w sąsiedztwie wsi Buczek usługi powinny być głównie nastawione na obsługę ruchu kajakowego oraz wypoczynku wodnego. Czwarta strefa rozwoju usług turystycznych zlokalizowana została na południe od wsi Nowa Kopernia. Na tym terenie postuluje się rozwój pól biwakowych, ewentualną lokalizację ośrodka kolonijnego oraz budowę kwater dla myśliwych. Dodatkowo wyznaczono tereny usługowe w powiązaniu z drogą wojewódzką nr 297 w Lesznie Górnym i Lesznie Dolnym. Na terenach tych usług znaleźć się powinny usługi związane z obsługą komunikacyjną, ruchu turystycznego oraz punkty skupu runa leśnego. Wyznaczone tereny pod usługi wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 297, będące na wysokości Dziećmiarowic, powinny zapewnić obsługę drogi pod względem baz spedycyjnych i przeładunkowych oraz usług związanych z obsługą pojazdów. Oddzielny problem stanowi rozwój terenów lotniska - byłej JAR. Przewiduje się rozwój na ich terenie dominującej funkcji produkcyjno-usługowej, na zasadzie stworzenie całościowego parku przemysłowego. Ze względu na bliskość zurbanizowanych terenów miasta Szprotawy należy dążyć do połączenia tych organizmów ze sobą za pomocą zabudowy usługowej i mieszkaniowej.

Duże tereny produkcyjne i produkcyjno-usługowe zostały wyznaczone na północ od wsi Pasterzowice. Stanowią one potencjalną, strategiczną rezerwę terenu dla rozwoju wytwórczości i usług wraz z towarzyszącą im zabudową mieszkaniową. Jest to rezerwa w przypadku znalezienia inwestora na dużą inwestycję na terenie gminy. Przyszłe zamierzenia realizowane na tym terenie nie powinny jednak stanowić zagrożenia dla środowiska naturalnego. Tego samego typu obszar został wyznaczony również przy drodze wojewódzkiej nr 297, na południe od wsi Borowina. Na południowy wschód od wsi Witków, w kierunku wsi Pasterzowice, zaznaczają się korzystne tereny pod rozwój przemysłu nieuciążliwego. Wszystkie szczegółowe warunki i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Szprotawa wskazano w ww. Studium. Zaznacza się, że aktualne kierunki rozwoju przestrzennego wskazane w ww. Studium powinny stanowić podstawę do opracowania Planu ogólnego gminy.

Oddziaływanie

Zauważalne jest oddziaływanie Szprotawy na inne miejscowości z racji najważniejszych obiektów gminnych zlokalizowanych właśnie w Szprotawie, które determinują lub mogą determinować rozwój całej gminy.

Poniżej przedstawiono podział gminy na ośrodki wzrostu. Ponadto wskazano inne powiązania funkcjonalno-przestrzenne.

Rysunek 32 Ośrodki wzrostu w gminie Szprotawa

Źródło: opracowanie własne

Szprotawa jest głównym ośrodkiem wzrostu determinującym rozwój całej gminy.

W centralnej części gminy zauważalny jest znaczący wpływ drogi krajowej nr 12 (kolor pomarańczowy) oraz drogi wojewódzkiej nr 297 (kolor żółty) na rozwój gospodarczy gminy.

Oprócz Szprotawy również Siecieborzyce, Wiechlice, Długie i Leszno Górne są ośrodkami o dużej sile oddziaływania na rozwój gminy, co wynika z liczby mieszkańców ww. miejscowości oraz siłą gospodarczą jednostek. Te miejscowości zdefiniowano jako lokalne ośrodki wzrostu, które uzupełniają

działanie głównego ośrodka wzrostu. Inne mniej znaczące ośrodki to Pasterzowice, Leszno Dolne, Dzikowice, Henryków i Witków – sublokalne ośrodki wzrostu oddziałujące na najbliższą okolicę.

4 Założenia wdrożeniowe

W punkcie opisano założenia systemu realizacji Strategii, przewidywane koszty realizacji działań wpisanych do Strategii oraz potencjalne źródła ich finansowania.

4.1 Planowane przedsięwzięcia

Poniżej przedstawiono priorytetowe przedsięwzięcia o charakterze inwestycyjnym w przyjętej perspektywie czasowej Strategii.

Tabela 34 Lista priorytetowych przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym w ramach Strategii

L.p.	Inwestycja/projekt	Lokalizacja
1	Drogi w strefie: Klonowa, Nowa, Przemysłowa	Wiechlice
2	Adaptacja budynku po Szkole Podstawowej nr 1 na budynek mieszkalny	Szprotawa
3	Adaptacja terenów wraz z uzbrojeniem po byłej stacji radarowej JAR na osiedle mieszkaniowe	Kartowice
4	Budowa obwodnicy Łławy, ze ścieżką rowerową	Szprotawa
5	Budowa kładki spacerowej na Bobrze Nowa Kopernia - Dziećmiarowice	Nowa Kopernia, Dziećmiarowice
6	Przebudowa drogi Sieraków - Bobrowice	Sieraków, Bobrowice
7	Przebudowa drogi Nowa Kopernia - Bobrowice	Nowa Kopernia, Bobrowice
8	Ścieżka rowerowa nadbobrzańska Szprotawa-Łława	Szprotawa
9	Ścieżka rowerowa Szprotawa-Szprotawka-Leszno Dolne-Leszno Górne do granicy z woj. Dolnośląskim	Szprotawa, Szprotawka, Leszno Dolne, Leszno Górne
10	Termomodernizacja i remont budynku szpitala Miejskiego w Szprotawie	Szprotawa
11	Adaptacja budynku biurowego na POZ	Szprotawa
12	Termomodernizacja Ratusza Miejskiego	Szprotawa
13	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 2	Szprotawa
14	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej	Długie
15	Termomodernizacja remizy OSP	Długie
16	Termomodernizacja remizy OSP	Witków
17	Termomodernizacja remizy OSP	Dzikowice
18	Termomodernizacja remizy OSP	Siecieborycze
19	Budowa świetlicy wiejskiej	Wiechlice
20	Budowa świetlicy wiejskiej	Sieraków
21	Budowa Sali sportowej przy Szkole Podstawowej w Siecieboryczach	Siecieborycze
22	Budowa Sali sportowej przy Szkole Podstawowej w Długim	Długie
23	Przebudowa dróg na os. Piastowskim	Szprotawa
24	Budowa chodnika w Dzikowicach	Dzikowice
25	Przebudowa drogi gminnej Pasterzowice - Dzikowice	Pasterzowice, Dzikowice
26	Przebudowa drogi gminnej Pasterzowice - Witków	Pasterzowice, Witków
27	Przebudowa drogi w Rusinowie	Rusinów
28	Przebudowa drogi gminnej w Borowinie	Borowina
29	Remont świetlicy wiejskiej wraz z wyposażeniem w Dzikowicach	Dzikowice
30	Remont świetlicy wiejskiej wraz z wyposażeniem w Cieciszowie	Cieciszów
31	Remont świetlicy wiejskiej wraz z wyposażeniem w Kartowicach	Kartowice
32	Rewitalizacja Parków i skwerów miejskich, w tym przy bibliotece oraz Domu Kultury	Szprotawa
33	Budowa i rozbudowa ścieżek rowerowych w Gminie Szprotawa	Gmina Szprotawa
34	Rewitalizacja basenu miejskiego	Szprotawa
35	Poprawa gospodarowania ściekami komunalnymi i wodą pitną	Gmina Szprotawa

Źródło: opracowanie własne

4.2 Ramy finansowe i źródła finansowania

Ramy finansowe

Uwzględniając zakres Strategii i przyjętą perspektywę czasową na ogólne ramy finansowe Strategii składa się wiele elementów, w tym m.in.:

- wartość planowanych inwestycji,
- zmiany wartości pieniądza w czasie,
- zmiany wartości poszczególnych produktów rzutujących na wartość inwestycji,
- koszty administracyjne związane z wdrażaniem Strategii.

Źródła finansowania

Jako główne źródła finansowania Strategii wskazuje się:

- budżet Gminy Szprotawa,
- budżet Województwa Lubuskiego,
- budżet Powiatu Żagańskiego,
- środki pochodzące z budżetu krajowego (w tym krajowe fundusze celowe np. Rządowy Fundusz Inicjatyw Lokalnych, Program inwestycji Strategicznych),
- środki prywatne,
- środki pochodzące z budżetu UE:
 - środki w ramach polityki spójności na lata 2021-2027, w tym program regionalny Fundusze Europejskie dla Lubuskiego na lata 2021-2027 i krajowe programy operacyjne,
 - wspólna polityka rolna UE,
 - programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej,
 - Europejski Instrument na Rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności w ramach instrumentu NextGenerationEU,
 - programy Komisji Europejskiej,
- inne środki, m.in. Fundusze norweskie i EOG, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze międzynarodowych instytucji finansowych (EBI, EBOR, Bank Światowy itp.).

4.3 System realizacji Strategii

Poniżej opisano podmioty zaangażowane w realizację Strategii, podstawy prawne regulujące funkcjonowanie Strategii, sposób wdrażania Strategii oraz jej wskaźniki.

Podmioty zaangażowane w realizację Strategii

W realizację Strategii zaangażowane będą instytucje publiczne z terenu gminy, podmioty finansujące i współfinansujące inwestycje wpisane do Strategii i te zgodne ze Strategią, organizacje pozarządowe i przedsiębiorstwa z terenu gminy oraz mieszkańcy.

Do instytucji publicznych z terenu gminy należy zaliczyć Gminę Szprotawa i jej jednostki organizacyjne. Do organizacji pozarządowych należy zaliczyć m.in. Ochotnicze Straże Pożarne.

Jako podmioty finansujące i współfinansujące przedsięwzięcia w ramach Strategii należy zaliczyć m.in. Starostwo Powiatowe w Żaganiu, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, Lubuski Urząd Wojewódzki w Gorzowie Wielkopolskim, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, Centrum Unijnych Projektów Transportowych, Centrum Projektów Europejskich, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Ośrodek Przetwarzania Informacji, Bank Gospodarstwa Krajowego, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz przedsiębiorców.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono rolę poszczególnych rodzajów podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii.

Tabela 35 Podmioty zaangażowane w realizację Strategii

PODMIOTY ZAANGAŻOWANE W REALIZACJĘ STRATEGII	ROLA
Instytucje publiczne z terenu gminy	– stymulowanie podejmowania działań zgodnych ze Strategią, – monitoring realizacji Strategii, – współpraca z innymi podmiotami – aktualizacja Strategii – finansowanie i współfinansowanie działań – realizacja przedsięwzięć
Organizacje pozarządowe, fundacje w tym działające na terenie gminy Szprotawa	– realizacja działań w szczególności w obszarze kultury, promocji gminy, aktywności fizycznej
Podmioty finansujące i współfinansujące przedsięwzięcia	– finansowanie i współfinansowanie przedsięwzięć
Przedsiębiorcy	– finansowanie i realizacja przedsięwzięć
Mieszkańcy	– udział w konsultacjach

Źródło: opracowanie własne

Najważniejszą rolę we wdrażaniu Strategii mają odgrywać instytucje publiczne z terenu gminy.

Regulacje prawne

Podstawowym aktem prawnym zobowiązującym samorządy gminne do prowadzenia polityki rozwoju jest Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Zgodnie z tą ustawą politykę rozwoju prowadzą:

- w skali kraju - Rada Ministrów,
- w skali regionu - samorząd województwa,
- w skali lokalnej - samorząd powiatowy i gminny (art. 3).

Polityką rozwoju jest, w rozumieniu art. 2 tej ustawy, zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju oraz spójności społeczno-gospodarczej i terytorialnej, w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej. Zgodnie z ustawą zakres przedmiotowy tych działań obejmować powinien w szczególności zagadnienia:

- ochrony środowiska,
- ochrony zdrowia,
- promocji zatrudnienia, w tym przeciwdziałania bezrobociu, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych,
- rozwoju kultury, kultury fizycznej, sportu i turystyki,
- rozwoju miast i obszarów metropolitarnych,

- rozwoju obszarów wiejskich,
- rozwoju nauki i zwiększenia innowacyjności gospodarki, w tym rozwoju sektorów opartych na wykorzystaniu nowoczesnych technologii,
- rozwoju zachowań prospołecznych wspólnot lokalnych oraz budowy i umacniania struktur społeczeństwa obywatelskiego,
- rozwoju zasobów ludzkich, w tym podnoszenia poziomu wykształcenia społeczeństwa, kwalifikacji obywateli, jak również zapobiegania wykluczeniu społecznemu oraz łagodzeniu jego negatywnych skutków,
- stymulowania powstawania nowych miejsc pracy,
- tworzenia i modernizacji infrastruktury społecznej i technicznej,
- wspierania i unowocześniania instytucji państwa,
- wspierania rozwoju przedsiębiorczości,
- wspierania wzrostu gospodarczego,
- zwiększania konkurencyjności gospodarki.

Zgodnie z art. 4 przedstawionej wyżej ustawy politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju przy pomocy programów operacyjnych.

Ustawodawca jedynie bardzo ogólnie określił przedmiot, funkcje i procedury tworzenia strategii rozwoju na szczeblach lokalnych, pozostawiając decyzje w tym zakresie samorządom powiatów i gmin, koncentrując się głównie na zadaniach Rady Ministrów i samorządów województw.

Zasady realizacji Strategii

System wdrażania, monitorowania i finansowania Strategii zawiera bezpośrednie odniesienie do procedur i zakresu odpowiedzialności za realizację zapisów strategicznych, dokonanie pomiaru i obserwacji postępów w realizacji Strategii. Dopełnieniem systemu jest określenie podmiotów odpowiedzialnych i zaangażowanych w jego wdrażanie, a także wskazanie możliwych źródeł finansowania realizacji Strategii. Strategia będzie wdrażana i monitorowana przez uzgodnione i wyznaczone do tego podmioty. Podmiotami zaangażowanymi w proces wdrażania, monitorowania i oceny Strategii oraz pełniącymi określone w nim role będą:

- Burmistrz Gminy:
 - odpowiada za wdrażanie Strategii,
 - wyznacza Koordynatora Strategii,
- Rada Miejska:
 - analizuje postępy wdrażania Strategii,
 - akceptuje sprawozdania z realizacji Strategii,
 - analizuje i zatwierdza wnioski o aktualizację Strategii,
 - uwzględnia zadania zaplanowane do realizacji przy przyjmowaniu budżetu gminy oraz wieloletnich planów inwestycyjnych,
- Koordynator Strategii:
 - pełni funkcje koordynacyjne wobec pozostałych podmiotów,
 - mobilizuje zasoby na rzecz realizacji działań zapisanych w Strategii,
 - upowszechnia założenia Strategii wśród mieszkańców gminy,
 - koordynuje przygotowanie okresowych sprawozdań z realizacji Strategii,
 - rekomenduje wprowadzenie zmian do Strategii,
 - inicjuje realizację kierunków działań,
- partnerzy realizacji Strategii, tj. poszczególne komórki Urzędu Miejskiego w Szprotawie oraz jednostki organizacyjne Gminy:

- realizują poszczególne kierunki działań,
- przekazują informację o stopniu realizacji zadań do Koordynatora Strategii oraz sporządzają statystyki i dane pomocne w procesie monitorowania,
- zgłaszają wnioski do zmian w Strategii.

Strategia jest dokumentem programującym rozwój gminy na kolejne lata. Wszystkie pozostałe plany i programy strategiczne są względem Strategii dokumentami wykonawczymi i powinny pozostać zgodne z jej zapisami, w celu zapewnienia spójności programowania rozwoju. Zgodność dokumentów wykonawczych powinna odnosić się do następujących elementów:

- zgodność na poziomie misji,
- zgodność na poziomie celów,
- zgodność na poziomie zaplanowanych efektów,
- zgodność na poziomie wytycznych i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.

Celem systemu monitorowania Strategii jest weryfikacja skuteczności działań określonych w ramach celów strategicznych ujętych w dokumencie. Monitoring pozwoli sprawdzić czy Strategia jest wdrażana zgodnie z planem. W celu przeprowadzenia monitoringu (w zależności od potrzeby Gminy może to być monitoring coroczny lub w innym odstępie czasowym) jednostki organizacyjne gminy oraz komórki Urzędu Miejskiego w Szprotawie odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań przekazują Koordynatorowi Strategii informację na temat napotkanych/potencjalnych trudności i problemów w realizacji zaplanowanych zadań.

Przegląd i aktualizacja

Przegląd Strategii może odbyć się corocznie, w połowie okresu obowiązywania Strategii lub w przypadku stwierdzenia konieczności jej aktualizacji. W przypadku chęci przeprowadzenia przeglądu strategicznego lub stwierdzenia przez jednostkę odpowiedzialną za monitoring Strategii konieczności wprowadzenia zmian w dokumencie, podjęte zostaną działania zmierzające do aktualizacji zapisów strategii:

- Burmistrz Gminy na sesji Rady Miejskiej przedstawia wniosek o rozpoczęcie procesu przeglądu strategicznego (aktualizacji Strategii),
- w oparciu o decyzję Rady Miejskiej Burmistrz we współpracy z Koordynatorem Strategii określa sposób przeprowadzenia aktualizacji (w oparciu o własne zasoby lub z udziałem konsultantów zewnętrznych) oraz przygotowuje harmonogram procesu aktualizacji Strategii,
- w ramach procesu, weryfikacji i aktualizacji poddane mogą zostać:
 - zapisy zawarte w części diagnostycznej – poprzez odniesienie się do aktualnych danych statystycznych oraz wyników analiz, misja rozwoju gminy i jej aktualność w kontekście zmian zachodzących w zakresie zasobów gminy i jej otoczenia (powiatu, województwa, kraju),
 - cele strategiczne i operacyjne i ich adekwatność do zweryfikowanej misji rozwoju (w szczególności do domen strategicznego rozwoju),
 - kierunki działań,
- zaktualizowany dokument Strategii podlega konsultacjom a następnie zostaje przedstawiony Radzie Miejskiej.

Ewaluacja ex-ante

Po opracowaniu Strategii, a przed jej wdrażaniem przeprowadzona zostanie tzw. ewaluacja uprzednia (ex-ante), w zakresie następujących kryteriów:

- trafności – analizie poddane zostaną adekwatność postawionych celów i wybranych do realizacji zadań do zidentyfikowanych problemów, potrzeb i posiadanych zasobów,
- skuteczności – czy wyznaczone cele są możliwe do osiągnięcia poprzez zdefiniowane priorytety i działania,
- efektywności – ocena dotyczącej tego, czy zdefiniowane cele są uzasadnione pod względem przewidywanych nakładów finansowych,
- spójności wewnętrznej i zewnętrznej dokumentu.

Po przeprowadzonej ewaluacji ex-ante rekomenduje się Strategię do wdrożenia.

Ewaluacja ex-post

Po zakończeniu obowiązywania Strategii przewidziano opracowanie ewaluacji ex-post – sprawozdania/raportu końcowego z wdrażania założeń dokumentu, który będzie zawierał m.in. wykaz zrealizowanych działań i analizę efektywności wydatkowania środków finansowych.

Podsumowanie

Strategia Rozwoju Gminy Szprotawa na lata 2024-2030 została opracowana przy udziale mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i instytucji publicznych z terenu gminy Szprotawa. Zainteresowani mieszkańcy i podmioty mieli możliwość przedstawienia swoich uwag do treści Strategii w ramach konsultacji społecznych i warsztatów strategicznych. Sprawia to, że Strategia w możliwie największym stopniu odpowiada na potrzeby lokalnej społeczności.

Główne założenia Strategii są oparte na wnioskach z analizy sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Szprotawa. Analizy te wykazały, że gmina Szprotawa boryka się z problemami w każdej z analizowanych sfer i niezbędne są działania w celu ich rozwiązania. W Strategii zdefiniowano następujące cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Szprotawa na lata 2024-2030 związane ze sferą społeczną, gospodarczą i przestrzenną:

- Cel strategiczny 1: Poprawa jakości zamieszkania na terenie gminy Szprotawa:
 - Cel operacyjny 1.1: Tworzenie sieci powszechnego dostępu do internetu szerokopasmowego oraz upowszechnianie e-usług,
 - Cel operacyjny 1.2: Zwiększenie dostępu do usług medycznych oraz profilaktyka zdrowia,
 - Cel operacyjny 1.3: Podniesienie jakości kształcenia,
 - Cel operacyjny 1.4: Rozwój placówek edukacyjnych,
 - Cel operacyjny 1.5: Wspieranie działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, przeciwdziałanie erozji więzi społecznych,
 - Cel operacyjny 1.6: Wspieranie sektora organizacji pozarządowych,
 - Cel operacyjny 1.7: Wzmocnienie współpracy terytorialnej,
- Cel strategiczny 2: Podniesienie konkurencyjności gminy Szprotawa:
 - Cel operacyjny 2.1: Rozwój przedsiębiorczości, wspieranie innowacyjności, sektora B+R,
 - Cel operacyjny 2.2: Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb lokalnego rynku,
 - Cel operacyjny 2.3: Racjonalne wykorzystanie walorów gospodarczych gminy,
 - Cel operacyjny 2.4: Budowa i modernizacja systemów infrastruktury zapobiegającej zagrożeniom,
 - Cel operacyjny 2.5: Rozwój różnych form rolnictwa,
 - Cel operacyjny 2.6: Podniesienie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej oraz rozwój infrastruktury sportowej,
- Cel strategiczny 3: Rewitalizacja przestrzeni gminy Szprotawa i zrównoważony rozwój:
 - Cel operacyjny 3.1: Zintegrowane działania rewitalizacyjne w wymiarze przestrzenno-funkcjonalnym, przyrodniczym, społecznym, gospodarczym i technicznym,
 - Cel operacyjny 3.2: Rozwój funkcji społecznie użytecznych na rewitalizowanym obszarze, włączenie społeczne, walka z ubóstwem,
 - Cel operacyjny 3.3: Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego i naturalnego,
 - Cel operacyjny 3.4: Wspieranie i promocja efektywności energetycznej i strategii niskoemisyjnych,
 - Cel operacyjny 3.5: Rozbudowa infrastruktury technicznej oraz wspieranie działań na rzecz ochrony środowiska.

Cele Strategii wykazują zgodność z szeregiem innych dokumentów strategicznych o charakterze lokalnym, regionalnym i krajowym. Przyjęto, że system wdrażania Strategii będzie oparty na Radzie Miejskiej i na strukturze organizacyjnej Urzędu Miejskiego w Szprotawie. Strategia zawiera listę przedsięwzięć priorytetowych. Lista działań priorytetowych jest listą otwartą – każde nowo zidentyfikowane przedsięwzięcie, które zdaniem Gminy powinno być traktowane priorytetowo, może zostać wpisane na listę poprzez aktualizację treści Strategii. Należy zaznaczyć, że realizacja działań w ramach Strategii uwarunkowana jest w głównej mierze od pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych. Ponadto bieżący monitoring realizacji celów Strategii i jej bieżąca aktualizacja mają za zadanie sprawić, aby główne założenia Strategii mogły być kontynuowane w kolejnej perspektywie czasowej.

Spis tabel, rysunków, tabel i wykresów **Spis tabel**

Tabela 1 Liczba ludności w gminie Szprotawa w latach 2017-2022.....	6
Tabela 2 Saldo migracji w gminie Szprotawa w latach 2016-2021	7
Tabela 3 Wydatki z budżetu gminy Szprotawa na oświatę i wychowanie w latach 2017-2022 (zł)	14
Tabela 4 Dane statystyczne dotyczące szkół podstawowych.....	17
Tabela 5 Dane statystyczne dotyczące szkół ogólnokształcących.....	17
Tabela 6 Dane statystyczne dotyczące zasadniczych szkół zawodowych	17
Tabela 7 Dane statystyczne dotyczące branżowych szkół I stopnia.....	17
Tabela 8 Dane statystyczne dotyczące techników	17
Tabela 9 Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców w gminie Szprotawa w latach 2016-2021	19
Tabela 10 Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w gminie Szprotawa w latach 2016-2021.....	19
Tabela 11 Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Szprotawa w latach 2016-2021.....	19
Tabela 12 Czytelnicy w ciągu roku w Bibliotece Publicznej w Szprotawie w latach 2018-2022	21
Tabela 13 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 tys. mieszkańców w gminie Szprotawa w latach 2017-2022	26
Tabela 14 Rodzaj działalności gospodarczej z podziałem na sekcje PKD wśród podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w gminie Szprotawa w latach 2019-2022	32
Tabela 15 Wybrana działalność zarejestrowana w gminie Szprotawa według PKD (stan na 09.01.2023 r.)	33
Tabela 16 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w gminie Szprotawa w latach 2017-2022.....	35
Tabela 17 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców w gminie Szprotawa w latach 2017-2022	35
Tabela 18 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminie Szprotawa w latach 2017-2022.....	35
Tabela 19 Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Szprotawa w latach 2016-2021	36
Tabela 20 Dochody gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Szprotawa w 2022 w porównaniu do gmin powiatu żagańskiego	37
Tabela 21 Dane dotyczące bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu żagańskiego – stan na 31.12.2022 r.	38
Tabela 22 Zakres działania systemów, źródła zasilania i ogólna struktura sieci wodociągowej	60
Tabela 23 Charakterystyka inwestycyjna gminy Szprotawa.....	68
Tabela 24 Podsumowanie ocen z badania ankietowego	79
Tabela 25 Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej gminy Szprotawa	80
Tabela 26 Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej gminy Szprotawa.....	80
Tabela 27 Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej gminy Szprotawa	81
Tabela 28 Wnioski z analizy atrakcyjności inwestycyjnej gminy Szprotawa	81
Tabela 29 Analiza SWOT gminy Szprotawa w sferze społecznej.....	82
Tabela 30 Analiza SWOT gminy Szprotawa w sferze gospodarczej.....	83
Tabela 31 Analiza SWOT gminy Szprotawa w sferze przestrzennej.....	83
Tabela 32 Cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki działań i wskaźniki realizacji celów	90

Tabela 33 Zgodność Strategii z dokumentami strategicznymi w podziale na poziom europejski, krajowy, regionalny i lokalny	93
Tabela 34 Lista priorytetowych przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym w ramach Strategii	118
Tabela 35 Podmioty zaangażowane w realizację Strategii.....	120

Spis rysunków

Rysunek 1 Schemat organizacyjny Urzędu Miejskiego w Szprotawie.....	6
Rysunek 2 Lokalizacja gminy Szprotawa na planie województwa lubuskiego	39
Rysunek 3 Lokalizacja gminy Szprotawa na planie powiatu żagańskiego	40
Rysunek 4 Położenie komunikacyjne gminy Szprotawa	41
Rysunek 5 Położenie gminy Szprotawa względem obszarów chronionego krajobrazu	47
Rysunek 6 Położenie gminy Szprotawa względem obszarów specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000	47
Rysunek 7 Położenie gminy Szprotawa względem specjalnych obszarów ochrony siedlisk NATURA 2000	48
Rysunek 8 Położenie gminy Szprotawa względem rezerwatów przyrody	48
Rysunek 9 Położenie gminy Szprotawa względem parków krajobrazowych	49
Rysunek 10 Położenie gminy Szprotawa względem Zespołów Przyrodniczo-Krajobrazowych	49
Rysunek 11 Położenie gminy Szprotawa względem użytków ekologicznych.....	50
Rysunek 12 Ekstremalne temperatury maksymalne i minimalne w Polsce w latach 1991-2020 r.....	51
Rysunek 13 Ekstremalne sumy opadów i ekstremalne usłonecznienie w Polsce w latach 1991-2020 r.	52
Rysunek 14 Lokalizacja PSZOK na planie gminy Szprotawa	57
Rysunek 15 Struktura wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Szprotawa	79
Rysunek 16 Proces formułowania głównych założeń Strategii	87
Rysunek 17 Cele strategiczne Strategii.....	89
Rysunek 18 Mapa zagrożenia suszą atmosferyczną.....	99
Rysunek 19 Mapa zagrożenia suszą rolniczą.....	100
Rysunek 20 Mapa zagrożenia suszą hydrologiczną	100
Rysunek 21 Mapa zagrożenia suszą hydrogeologiczną	101
Rysunek 22 Mapa łącznego zagrożenia suszą	101
Rysunek 23 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią położone w gminie Szprotawa	103
Rysunek 24 Lokalizacja gminy Szprotawa na mapie województwa lubuskiego uwzględniającej OSI „Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych i lokalnych”	105
Rysunek 25 Lokalizacja gminy Szprotawa na mapie województwa lubuskiego uwzględniającej OSI „Obszary wiejskie”	107
Rysunek 26 Lokalizacja gminy Szprotawa na mapie województwa lubuskiego uwzględniającej OSI „Obszary zagrożone powodzią”	108
Rysunek 27 Rozmieszczenie dóbr kulturowych w gminie Szprotawa	110
Rysunek 28 Drogi w gminie Szprotawa	111
Rysunek 29 Obiekty turystyczne i rekreacyjne w gminie Szprotawa	112
Rysunek 30 Podział funkcjonalny terenu gminy Szprotawa.....	113
Rysunek 31 Rozmieszczenie planowanych inwestycji w gminie Szprotawa	114
Rysunek 32 Ośrodki wzrostu w gminie Szprotawa	117

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu żagańskiego (stan na 31.12.2022 r.)	7
Wykres 2 Gęstość zaludnienia w poszczególnych gminach powiatu żagańskiego – osoby na km ² (stan na 31.12.2022 r.)	7
Wykres 3 Ludność gminy Szprotawa w podziale na płeć na koniec 2022 r.(%)	8
Wykres 4 Liczba mieszkańców gminy Szprotawa w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny (stan na 31.12.2022 r.)	8
Wykres 5 Liczba mieszkańców poszczególnych jednostek osadniczych gminy Szprotawa (stan na 31.12.2022 r.)	9
Wykres 6 Piramida wieku gminy Szprotawa (2022 r.).....	10
Wykres 7 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego, matematyki i języka polskiego w latach 2020-2023 w gminie Szprotawa (%).....	15
Wykres 8 Wyniki egzaminu maturalnego z języka angielskiego, matematyki i języka polskiego (poziom podstawowy) w latach 2021-2023 w gminie Szprotawa – formuła 2015 (%).....	15
Wykres 9 Wyniki egzaminu maturalnego z języka polskiego, języka angielskiego i matematyki (poziom podstawowy) w 2023 r. w gminie Szprotawa – formuła 2023 (%).....	16
Wykres 10 Liczba uczniów i dzieci w przeliczeniu na oddział w latach 2018-2022 w podziale na szkoły i przedszkola w gminie Szprotawa	16
Wykres 11 Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS w latach 2018-2022 w gminie Szprotawa	24
Wykres 12 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Szprotawa w latach 2017-2022	26
Wykres 13 Wskaźnik liczby fundacji, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców dla województwa lubuskiego, powiatu żagańskiego i gmin wchodzących w jego skład (2022 r.).....	26
Wykres 14 Podmioty sektorów gospodarczych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych w gminie Szprotawa w 2022 r. (%).....	34
Wykres 15 Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych w gminie Szprotawa (2022 r.)	34
Wykres 16 Wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców dla województwa lubuskiego, powiatu lubuskiego i gmin wchodzących w jego skład ..	35
Wykres 17 Dochody i wydatki ogółem gminy Szprotawa w latach 2017-2022 (zł).....	36
Wykres 18 Liczba bezrobotnych w gminie Szprotawa w latach 2017-2022.....	37
Wykres 19 Podział osób bezrobotnych rejestrowanych ze względu na płeć w latach 2017-2022 w gminie Szprotawa	38
Wykres 20 Wskaźnik wilgotności gleby 0-100% dla powiatu żagańskiego	53
Wykres 21 Wpływy i wydatki związane z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami w gminie Szprotawa w latach 2019-2021 (w zł).....	58
Wykres 22 Łączna masa odebranych odpadów komunalnych w gminie Szprotawa w latach 2020-2022 (t)	58
Wykres 23 Dane dotyczące poziomu recyklingu odpadów zebranych na terenie gminy Szprotawa ...	59
Wykres 24 Osoby korzystające z sieci wodociągowej w % ogółu mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu żagańskiego (2023 r.).....	60
Wykres 25 Osoby korzystające z sieci kanalizacyjnej w % ogółu mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu żagańskiego (2023 r.) (zmiana dla gminy Szprotawy)	61

Wykres 26 Osoby korzystające z sieci gazowej w % ogółu mieszkańców województwa lubuskiego, powiatu żagańskiego i w poszczególnych gminach powiatu żagańskiego (2021 r.)	64
Wykres 27 Liczba mieszkań w gminie Szprotawa w latach 2017-2022.....	65
Wykres 28 Wskaźnik liczby mieszkań w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu żagańskiego (2021 r.)	66
Wykres 29 Liczba ankietowanych w podziale na wiek	70
Wykres 30 Liczba ankietowanych z podziałem na wykształcenie	70
Wykres 31 Liczba ankietowanych w podziale na status na rynku pracy	71
Wykres 32 Ocena ogólnego standardu życia – wyniki badania ankietowego.....	71
Wykres 33 Ocena dostępności usług zdrowotnych (przychodnie, apteki, specjaliści) – wyniki badania ankietowego	71
Wykres 34 Ocena poziomu bezpieczeństwa publicznego – wyniki badania ankietowego	72
Wykres 35 Ocena atrakcyjności oferty kulturalnej – wyniki badania ankietowego.....	72
Wykres 36 Ocena oferty sportowo-rekreacyjnej – wyniki badania ankietowego	72
Wykres 37 Ocena dostępności mieszkań – wyniki badania ankietowego	73
Wykres 38 Ocena poziomu edukacji – wyniki badania ankietowego	73
Wykres 39 Ocena dostępności do pozaszkolnej oferty edukacyjnej – wyniki badania ankietowego...	73
Wykres 40 Ocena poziomu usług pomocy społecznej – wyniki badania ankietowego.....	74
Wykres 41 Ocena poziomu rozwiązywania problemów społecznych – wyniki badania ankietowego.	74
Wykres 42 Ocena poziomu zarządzania w sytuacjach kryzysowych – wyniki badania ankietowego ...	74
Wykres 43 Ocena poziomu dostępności komunikacyjnej gminy – wyniki badania ankietowego	75
Wykres 44 Ocena stanu infrastruktury technicznej (w tym drogowej, mediów) – wyniki badania ankietowego	75
Wykres 45 Ocena cen nieruchomości – wyniki badania ankietowego	75
Wykres 46 Ocena poziomu dochodów mieszkańców – wyniki badania ankietowego	76
Wykres 47 Ocena możliwości podjęcia/zmiany pracy – wyniki badania ankietowego.....	76
Wykres 48 Ocena czystości, porządku, estetyki gminy – wyniki badania ankietowego	76
Wykres 49 Ocena poziomu tożsamości lokalnej mieszkańców – wyniki badania ankietowego.....	77
Wykres 50 Ocena jakości usług administracji publicznej – wyniki badania ankietowego	77
Wykres 51 Ocena życzliwości społecznej wśród mieszkańców – wyniki badania ankietowego	77
Wykres 52 Ocena możliwości prowadzenia działalności gospodarczej – wyniki badania ankietowego	78
Wykres 53 Ocena poziomu oferty turystycznej – wyniki badania ankietowego.....	78
Wykres 54 Ocena stanu środowiska naturalnego – wyniki badania ankietowego	78

Spis zdjęć

Zdjęcie 1 Zdjęcie budynku Szkoły Podstawowej nr 1 w Szprotawie	11
Zdjęcie 2 Zdjęcie budynku Szkoły Podstawowej nr 2 w Szprotawie	11
Zdjęcie 3 Zdjęcie budynku Szkoły Podstawowej w Wiechlicach	12
Zdjęcie 4 Zdjęcie budynku Szkoły Podstawowej w Lesznie Górnym	12
Zdjęcie 5 Zdjęcie budynku Szkoły Podstawowej w Siecieborzycach	13
Zdjęcie 6 Zdjęcie budynku Szkoły Podstawowej w Długiem	13
Zdjęcie 7 Zdjęcie budynku Liceum Ogólnokształcącego w Szprotawie	14
Zdjęcie 8 Miejska Biblioteka Publiczna w Szprotawie	20
Zdjęcie 9 Logo Szprotawskiego Domu Kultury	21
Zdjęcie 10 budynek Szprotawskiego Domu Kultury	22
Zdjęcie 11 Stadion Miejski w Szprotawie	23

Zdjęcie 12 Basen miejski w Szprotawie	23
Zdjęcie 13 Zdjęcia terenów gminy Szprotawa	40
Zdjęcie 14 Zespół pałacowy w Henrykowie.....	54
Zdjęcie 15 Ratusz w Szprotawie	54
Zdjęcie 16 Zespół pałacowy w Pasterzowicach	55
Zdjęcie 17 Kościół pw. Wniebowzięcia NMP w Szprotawie	55
Zdjęcie 18 Klasztor magdalenek w Szprotawie	56
Zdjęcie 19 Oczyszczalnia ścieków w Wiechlicach.....	62

Bibliografia

1. Analiza inwestycyjna regionów 2017 – województwo lubuskie, SGH w Warszawie, 2017,
2. Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Szprotawa za 2019 r.
3. Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Szprotawa za 2020 r.
4. Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Szprotawa za 2021 r.
5. Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Szprotawa za 2022 r.
6. Drogi i trasy rowerowe w Gminie Szprotawa - analiza stanu, potrzeb i możliwości
7. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w Gminie Szprotawa
8. Gminny Program Rewitalizacji gminy Szprotawa na lata 2016-2023
9. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego
10. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Szprotawa do roku 2027
11. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry
12. Plan przeciwdziałania skutkom suszy
13. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego
14. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry
15. Program Regionalny Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027
16. Program Rozwoju Innowacji na lata 2021-2027.
17. Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Szprotawa na lata 2011 – 2032
18. Strategia Rozwoju Gminy Szprotawa na lata 2017-2022
19. Raport o stanie Gminy Szprotawa za 2022 rok
20. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030
21. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Szprotawa
22. Średniookresowa Strategia rozwoju kraju
23. Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027
24. www.agrometeo.imgw.pl
25. www.bdl.stat.gov.pl
26. www.gov.pl
27. www.geoserwis.gdos.pl
28. www.google.pl/maps
29. www.gov.pl
30. www.rspo.gov.pl
31. www.wody.isok.gov.pl
32. www.szprotawa.pl